Serie nouă
FEBRUARIE 2022
2
(CCXLVII)
48 pagini
ISSN
1220-742X

ACTUALITATEA MUZICALĂ

REVISTĂ LUNARĂ A UNIUNII COMPOZITORILOR ŞI MUZICOLOGILOR DIN ROMÂNIA

Din sumar:

✓Premiul Academiei Române – "Cărțile psalmilor" de Carmen Stoianov
✓Despărțiri: Felicia Donceanu, Speranța Rădulescu, George Bălan
✓Convorbirile "A.M.": Livia Teodorescu-Ciocănea, Laurențiu Ganea
✓Mircea Drăgan – "Timpul şlagărelor"
✓"Galele Savoy" la Teatrul de revistă "C. Tănase"
✓Expo Corina Chiriac la Muzeul de Istorie

În imagine:
Corina CHIRIAC
foto: Ioana Chiriță

U.C.M.R. şi Academia Română

Academia Română, cel mai prestigios for ştiinţific şi cultural al ţării, a fost înfiinţată în 1866, pe baza aprobării locotenenţei domneşti instaurată după înlăturarea lui Alexandru Ioan Cuza, într-un moment în care nu exista încă un conducător pe tron. La acel moment denumirea instituţiei era Societatea Literară Română, transformată după circa 1 an în Societatea Academică Română, devenită din 1879 Academia Română. Prin Statutul său, Academia poate avea cel mult 181 de membri titulari şi corespondenţi, cifră la care se mai pot adăuga 135 de membri de onoare (dintre care cel mult 40 din România). Locurile se vacantează doar la moartea unui membru, moment în care se poate decide ca, pe baza propunerilor Secţiilor (Filologie & literatură, Istorie & arheologie, Matematică, Fizică, Chimie, Biologie, Ştiinţe economice & juridice & sociologie, Geonomice, Tehnice, Agricole & silvice, Medicale, Filosofie & teologie & psihologie & pedagogie, Ştiinţa & Tehnologia informaţiei şi secţia de Arte, arhitectură şi audiovizual), să înceapă procedurile de propunere, votare şi alegere a unei alte persoane.

De-a lungul timpului, onoarea de a fi aleşi membri titulari ai Academiei Române a revenit şi unor personalităţi din muzică, într-un număr extrem de mic totuşi, care poate fi numărat pe degetele de la o mână: George Enescu, Mihail Jora, Ştefan Niculescu şi Cornel Ţăranu şi Octavian Lazăr Cosma (singurul dintre muzicologi). Lor li s-a adăugat printr-o procedură stranie Dinu Lipatti, care a fost declarat membru post-mortem la aproape 50 de ani de la dispariţia sa, deşi evident că o asemenea personalitate ar fi meritat din plin să facă parte din Academie încă din timpul scurtei sale vieţi. Desigur, faptul că în anii puterii comuniste Lipatti era considerat fugar nu a putut permite luarea în discuţie a candidaturii sale.

Singurul membru de onoare dintre muzicieni este soprana Mariana Nicolesco.

De-a lungul timpului, un număr de 12 muzicieni au fost aleşi membri corespondenţi ai Academiei, aproape toţi fiind compozitori (sau şi compozitori): Tiberiu Brediceanu, Constantin Brăiloiu, Mihail Andricu, Matei Socor, Sabin Drăgoi, Sigismund Toduţă, Paul Constantinescu, Wilhelm Georg Berger, Valentin Gheorghiu şi, din 2 februarie 2022, Adrian Iorgulescu. De fapt, primul membru corespondent al Academiei din rândurile slujitorilor artei sunetelor a fost Teodor T. Burada (1878), primit însă nu pentru contribuţiile sale ca muzician, ci ca etnograf, la secţia de filologie & literatură.

Din lista de mai sus se poate deduce şi influenţa politicului asupra Academiei, exercitată în anii stalinismului, dar şi pe vremea lui Nicolae Ceauşescu (care a fost înscăunat ca Preşedinte de onoare al Academiei, soţia sa fiind numită şi ea membru; tot atunci a ajuns în Academie Suzana Gâdea, preşedinta Consiliului Culturii şi Educaţiei Socialiste). Dacă pentru aceştia titlul de academician a fost retras după 1989, pe listă mai rămâne prezenţa nemeritată a lui Matei Socor, ale cărui stăruinţe de activist au stat desigur la baza acceptării sale ca membru corespondent.

Este de remarcat faptul că aproape toţi Preşedinţii/ conducătorii de facto sau de jure ai Societăţii/ Uniunii Compozitorilor au ajuns academicieni: Enescu, Brăiloiu, Jora, Socor, Iorgulescu şi Cosma, din listă lipsind (pe bună dreptate!) Petre Brâncuşi şi Nicolae Călinoiu (ajunşi în fruntea Uniunii prin manevrele forurilor PCR). În mod cu totul regretabil, preşedintele Pascal Bentoiu, compozitor şi savant al muzicologiei, a refuzat să devină membru, în ciuda insistenţelor colegilor de breaslă şi ale celor din Academie, motivând incompatibilitatea sa morală cu forul care l-a dat afară pe Enescu (numele acestuia a fost şters de pe liste la reorganizarea instituţiei sub denumirea de Academia Republicii Populare Române) şi care i-a primit pe Matei Socor şi pe Nicolae & Elena Ceauşescu.

C. MIHAI

DIN SUMAR

Premiul Academiei....................................2
Covorbirile “A.M.”..................................3-7
Livia Teodorescu-Ciocănea.........3-4
Laurenţiu Ganea..........................4-5
Ethan Schmeisser........................6-7
Despărţiri..8-11
“Music 4 All”.....................................17-18
Recenzii..21-23
“Galele Savoy” 26-28
În căutarea stelelor cu nume (I)...........30-33
Expo Corina Chiriac............................36-37
Protocoalele succesului (4)...................38-41
Muzica de dans...................................42-43
Remember Anda Călugăreanu.............46-47

Psalmii lui Carmen

Muzicologul Carmen Stoianov, colaborator constant al revistei noastre, a primit, recent, Premiul Academiei Române. Am parcurs, de curând, cu mare interes, cele două volume intitulate ”Cărțile psalmilor - Reflexii în sonor”, premiate, în anul apariției, de Uniunea Compozitorilor. Tot mai activă în ultima perioadă, Carmen Stoianov s-a impus drept una dintre principalele voci ale muzicologiei românești actuale, în toate genurile publicisticii, de la cronică la portret, de la eseu la carte. Nu este de mirare că secția de Muzicologie i-a apreciat la superlativ activitatea

din 2019, recomandând-o cu căldură pentru sus-amintitul premiu, după cum apare la fel de firesc Premiul oferit de revista ”Actualitatea muzicală” pentru articolele publicate în această revistă în anul 2020.

Cărțile psalmilor – milenară prezență în literatura universală – sunt totuși abordate de Carmen Stoianov dintr-o perspectivă inedită: cea a muzicianului, care caută, găsește și evidențiază multe și nebănuite conexiuni cu lumea muzicii. Nici nu se putea găsi o persoană mai competentă pentru un atare demers căci autoarea este nu doar muzicolog, ci și absolventă a unui masterat de Studii Culturale Ebraice la Universitatea din București, având deci și acoperirea lingvistică și interculturală pentru o cercetare de maximă profunzime.

Viziunea complexă rezultată în cercetare se extinde pe trunchiul istoriei muzicii, urmărindu-se ramificații ale psalmilor în creația muzicală timpurie sau târzie, identificate până în secolul XX, inclusiv în muzica românească.

Cercetarea abordează și aspecte structural-poetice, ca și interesante intersectări cu muzica laică (dansantă, ceremonială, etc.). Sigur că nu doar construcția contează ci mai ales mesajul, nu numai compoziția ci și, uneori, mai ales interpretarea. Se are în vedere întrepătrunderea lumilor ebraică, creștină și arabă, fiind apoi urmărite în comentariu idei și mesaje nu doar sugerate ci chiar explicitate de
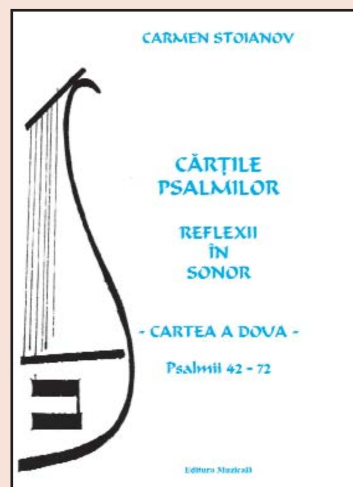

versetele originale. Carmen Stoianov identifică și numește în premieră Psalmii care etalează și se scaldă în **starea de cântec**, ca și pe cei care impun **cântarea instrumentală a numelui Domnului**, făcând ca această contribuție românească la un subiect atât de universal să capete o și mai acută componentă de originalitate și nuanțe de prioritate.

”Urmașii” compozitori care au preluat modele din psalmi sunt prezentați analitic și cu exemple elocvente, insistându-se asupra celor mai relevante conexiuni. Astfel, autoarea prezintă asemenea preluări, influențe, congruențe identificate la un număr foarte mare de compozitori, sugerând chiar o posibilă majoritate, pentru perioada medievală cel puțin: Leoninus și Perotinus, Adam de la Halle, Ockeghem, Jean Mouton, Josquin des Prés, Claude Le Jeune, Willaert, iar mai târziu numele de prim rang ale Barocului, Clasicismului și Romantismului, precum Lully, Bach, Haendel, Mozart, Dvořák, Rahmaninov, Liszt, ori exponenții cei mai vizibili ai secolului XX printre care Honegger, Stravinski, Bernstein, Copland, Nielsen etc. etc.

Este avută în vizor nu numai personalitatea creatorilor și interpreților ci și interdependența cu lumea politică și socială a timpurilor respective, prin reliefarea rolului avut de unii monarhi, papi, patriarhi sau de contribuțiile aduse de festivaluri, concursuri, edituri, structuri educaționale.

Surprinde poate numărul mare de autori români identificați, cu dovezi, de Carmen Stoianov, ca având contribuții derivate din cărțile psalmilor, atât în perioada veche, cât și în cea modernă, autoarea demonstrând astfel sincronicitatea culturii muzicale românești cu cea universală. Exemplele alese sunt relevante: Ioan Căianu, Johannes Honterus, Eusebie Mandicevski, Gavriil Musicescu, Ioan Scărlătescu, Gheorghe Cucu, Gheorghe Dima, Dumitru Georgescu-Kiriac, Nicolae Lungu, Paul Constantinescu, până la Sigismund Toduță, Zeno Vancea, Carmen Petra-Basacopol, Theodor Grigoriu, Ștefan Niculescu etc., ajungând chiar la reprezentanți ai avangardei ori la compozitorii din cele mai tinere generații.

Concluzia autoarei este subliniată fără ezitare: ”Psalmii au fost generatori de gen, tehnici, procedee, au susținut afirmarea și dezvoltarea de genuri, tipologii sonore, școli interpretative, curente, epoci, atitudini și, ceea ce este (poate), cel mai important – continuă să o facă la nivel subliminal…”

Mihai COSMA

Roşu şi Negru – de Livia Teodorescu-Ciocănea

Norela-Liviana Costea: *Stimată doamnă Livia Teodorescu-Ciocănea, anul trecut a început, pentru dvs., cu realizarea unui nou compact-disc pe care a fost imprimată muzica baletului* Roşu şi negru (Le rouge et le noir), *a cărui premieră a avut loc în 2000. Acest CD a fost inclus în top 5 realizat de Colin Clarke pentru „Fanfare Magazine" din SUA, din 150 de albume recenzate de acesta. Ce ne puteți spune despre această lucrare dar şi despre recenta sa imprimare la casa de discuri Toccata Classics?*

Livia Teodorescu-Ciocănea: În SUA există revista *Fanfare Magazine* şi platforma online numită *Fanfare Archive of CD Reviews*, dedicate cronicilor şi interviurilor acordate de interpreții şi compozitorii care figurează pe CD-urile apărute la case de discuri consacrate. La sfârşitul fiecărui an, în ultimul număr al revistei Fanfare Magazine din Noiembrie/ Decembrie, fiecare critic muzical (sunt zeci de cronicari) prezintă o listă cu 5 titluri de CD-uri considerate cele mai notabile dintre cele pe care le-a recenzat, numită Want List. CD-ul cu baletul *Le Rouge et le Noir* a fost recenzat de trei cronicari: Colin Clarke („jurnalist muzical în USA şi UK pentru *Gramophone* şi *International Record Review*); Gil French („jurnalist muzical pentru *American Record Guide* din 1994") şi Ken Meltzer („jurnalist muzical pentru *Baltimore Sun*"). Colin Clarke a recenzat 150 de CD-uri pentru *Fanfare* în 2021 şi a introdus muzica baletului *Le Rouge et le Noir* în top 5 Want List, alături de operele compozitorilor D. Hagen (*Orson Rehearsed*), Wheeler (*Naga*), Laitman (*Are Women People?*) şi Honneger/ Schoeck/ Mitropolous (*Buried Alive*). Despre baletul *Le Rouge et le Noir* Colin Clarke a afirmat pe pagina de prezentare a celor 5 titluri selectate: „...acum, despre *Le Rouge et le Noir* de Livia Teodorescu-Ciocănea publicată de Toccata Classics. Această lucrare este de neuitat: o partitură pe cât îți poți imagina de puternică, o voce compozițională de mare amploare. Bazându-şi lucrarea pe Stendhal, acest balet a fost lansat în premieră absolută în 2000, iar această înregistrare a fost realizată luna următoare. Spectralismul, hiper-timbralismul şi o imaginație la fel de largă cât Universul converg într-o lume sonoră care este cu adevărat hipnotică. Acest lucru, împreună cu capacitatea de a proiecta un discursul într-un mod captivant, fac ca includerea ei (în Want List) să fie netăgăduit. "

N. L. C.: *În deschiderea interviului pe care vi l-a luat Colin Clarke pentru Fanfare Magazine Septembrie / Octombrie 2021, acesta scrie:* "O voce vibrantă, importantă. Iată un compozitor a cărui voce este vastă, care se exprimă puternic fără reținere, inteligent, şi dramatic"... *încheind cronica astfel:* "O realizare uluitoare, a compozitorului, a dirijorului, a orchestrei, a inginerilor de sunet. Copleşitor". *Din celelalte cronici, menționez câteva remarci:* "Este frumos să ne amintim că o astfel de muzică fără compromisuri, puternică şi cu impact dramatic pentru teatru este încă o parte din lumea muzicii noastre clasice" *Ken Meltzer.* "...lucrarea are un puternic simț al pulsului, al ritmului şi al tonalității care servesc drept ancore puternice în tradiție, în timp ce Teodorescu-Ciocănea are un stil propriu." *Gil French*

Care a fost procesul prin care ați ajuns la colaborarea cu Toccata Classics şi ce relevanță are aceasta în contextul muzical internațional?

L. T. C. : În 2019 Toccata Classics a publicat primul album cu muzica mea de pian – solo, duo la patru mâini sau la două piane interpretată de pianista Tamara Smolyar secondată de mine. În ianuarie 2021, Toccata Classics a lansat albumul „*Le Rouge et le Noir* – Ballet in three acts" (TOCC0595) în interpretarea orchestrei şi a corului Operei Naționale Române sub bagheta dirijorului Răsvan Cernat, solişti fiind soprana Mihaela Stanciu şi contra-tenorul Romeo Cornelius. Publicarea unui album de către casa de discuri londoneză Toccata Classics înseamnă accesul către o audiență internațională şi spre critica de specialitate din UK şi USA. Din muzica românească, în catalogul Toccata Classics figurează lucrări de Enescu, Pascal Bentoiu şi Theodor Grigoriu. În prezentarea CD-ului *Le Rouge et le Noir*, producătorul casei de discuri Toccata Classics, Martin Anderson, scrie: „Atmosfera este întunecată şi pasională, aşa cum o cere romanul, iar limbajul muzical reflectă tradiția remarcabilă a modernismului românesc care a apărut în a doua jumătate a secolului al XX-lea din muzica lui Enescu – o lume sonoră distinctă care îmbină culoarea bogată timbrală cu rădăcini adânci în muzica folclorului

românesc". Noul CD se bazează pe înregistrarea din anul 2000 care avea 94 de minute. În această versiune am eliminat 20 de minute de muzică pentru a fi cuprinsă într-un singur CD. Producătorul acestei înregistrări a fost Societatea Română de Radiodifuziune. În toate recenziile a fost menționată calitatea înregistrării realizată de maestrul de sunet Alexandru Pârlea. La editarea ei au mai contribuit Erica Nemescu şi Florentina Herghelegiu. De asemenea, a fost elogiat dirijorul Răsvan Cernat pentru stăpânirea şi echilibrarea compartimentelor orchestrale şi pentru suflul impresionant al realizării interpretative. Orchestra a fost extrem de apreciată. Mihaela Stanciu a copleşit prin frumusețea timbrului său vocal, iar Romeo Cornelius s-a impus prin vibrațiile vocii sale remarcabile de contra-tenor.

N. L. C.: *Care este cea mai pregnantă amintire legată de realizarea acestui balet?*

L. T. C.: Am scris libretul şi primele două acte în acelaşi an în timpul bursei doctorale de la Huddersfield University, UK, restul fiind finalizat în Bucureşti în februarie 2000. Premiera a avut loc pe 28 mai 2000 în cadrul

Săptămânii Internaționale a Muzicii Noi, spectacolul rămânând în repertoriul instituției până în 2008. Cea mai vie amintire despre acest eveniment a fost chiar perioada de montare scenică şi coregrafică, repetițiile de orchestră şi realizarea costumelor şi a scenografiei.

N. L. C.: *Ce trăsătură credeți să se poate găsi cel mai pregnant în lucrarea de față? Cu ce se deosebeşte aceasta de alte lucrări pe care le-ați compus?*

L. T. C.: În țesătura intimă a muzicii baletului *Roşu şi Negru* se simte seva tradiției clasice de balet transfigurată în sonorități orchestrale moderne, uneori spectrale. Am căutat energia conferită de ritm şi densități masive orchestrale pentru momentele dramatice, dar şi lirism, grație şi delicatețe în scenele încărcate de sensibilitate. În muzica de cameră am abordat timbralitatea dar şi discursul în mod diferit, în sensul unei esențializări şi purificări a expresiei.

N. L. C.: *În ce priveşte realizarea înregistrării, care au fost provocările cu care v-ați confruntat, ați simțit că sunt anumite dificultăți în realizarea acestei imprimări?*

L. T. C.: Imprimarea s-a făcut la câteva zile după premieră, în iunie 2000. A fost un efort deosebit; lucrul a durat câteva zile, într-o atmosferă extrem de plăcută şi cooperantă.

Livia Teodorescu-Ciocănea

N. L. C.: *Cum a fost colaborarea cu regretata Alexa Mezincescu, atunci când s-a realizat întreg baletul pe scena Operei Naționale din Bucureşti?*

L. T. C.: Alexa Mezincescu, coregrafă de mare calibru, avea tehnică şi talent, imaginație şi cultură. A început coregrafia baletului *Roşu şi Negru* cu duetul de dragoste din actul II, *Vergy*, până astăzi climaxul emoțional al spectacolului. Stelele interpretative au fost prim-balerina Corina Dumitrescu (Mme de Rénal), Răzvan Mazilu (Julien Sorel) şi Monica Alexandra Petrică (Mathilde).

N. L. C.: *Apropo de colaborările cu diferiți artişti, cum vedeți rolul compozitorului contemporan în lumea artistică, mai ales atunci când este interpretată o lucrare a acestuia? Credeți că, odată plecată de sub „pana” compozitorului, lucrarea trebuie să fie lăsată „să trăiască” pe cont propriu, sau găsiți cu cale să interveniți – chiar şi numai pentru anumite clarificări sau indicații de interpretare?*

L. T. C.: Compozitorul contemporan încă este în situația să învingă prejudecata anumitor interpreți care se aşteaptă la un experiment „cu sânge rece”. Dacă regăsesc acel teritoriu comun al muzicii, vor înțelege şi vor îmbogăți lucrarea cu talentul lor. Lucrările vor avea destinul lor şi timpul lor de a fi înțelese. Dacă am ocazia, intervin cu sugestii şi uneori cu exemplificări.

N. L. C.: *În principiu, cum vede compozitoarea Livia Teodorescu-Ciocănea lumea înconjurătoare? Vă folosiți de întâmplările cotidiene pentru a-vă găsi inspirație sau muzica există într-un univers propriu?*

L. T. C.: Încerc să mă „acordez” la lumea înconjurătoare. Nu mă inspir din cotidian, ci din multitudinea de revelații care aşteaptă în subconştientul meu şi care prind viață la un moment dat.

N. L. C.: *Există un fir roşu pe care îl putem urmări de-a lungul carierei dumneavoastră componistice, sau lucrările sunt piese individuale dintr-un puzzle?*

L. T. C.: Firul roşu este chiar ataşamentul profund față de fundamentele muzicii, pe care se sprijină modernitatea limbajului meu.

N. L. C.: *Considerați că percepția publicului pentru compozitorii contemporani s-a schimbat în bine, sau dimpotrivă, a scăzut interesul pentru muzica nouă?*

L. T. C.: Cred că interesul a crescut pentru fenomenul contemporan care trebuie ajutat să existe în principalele lăcaşe de cultură, nu marginalizată şi forțată la formule de subzistență.

N. L. C.: *Vă mulțumesc!*

Norela-Liviana COSTEA

Jurnal componistic – Laurențiu Ganea

Norela-Liviana Costea: *Domnule Laurențiu Ganea, aveți o amplă şi diversă activitate componistică, care de multe ori depăşeşte tărâmurile pur muzicale ale creației. Care sunt sursele de inspirație şi cum se concretizează acestea în muzica dumneavoastră?*

Laurențiu Ganea: Abordez diferite arii de interes, de la antichitatea românească – de pe tărâmurile dacice, până la subiecte de sorginte biblică – literatura în general până la matematică sau arhitectura (despre care Iannis Xenakis spunea că este muzică împietrită). Printre lucrările mele vei găsi o *Doină*, o lucrare bazată pe un text românesc vechi (*Buciumu' d'a Soarelui ş'a Lunii*), dar şi o trilogie bazată pe textul biblic Iov (*Trilogia Dreptului Iov*) – prezentată parțial la Iaşi şi în cadrul Festivalului Internațional „George Enescu”.

Eu cred că toate lucrările – nu doar ale mele – trebuie să aibă un sâmbure divin. Nu îndrăznesc să spun că suntem creatori de Divinitate, dar prin noi, dacă ne

deschidem sufletul, va putea ieşi la lumină ceva din partea aceasta spirituală, care în zilele noastre este dată cât mai mult la o parte.

N. L. C.: *În urmă cu câteva luni a avut loc prezentarea lucrării* Cântarea Cântărilor *– inspirată din textul biblic cu acelaşi nume. De unde fascinația pentru Vechiul Testament, şi de ce ați ales tocmai această parte a Scrierii?*

L.G.: *Cartea Cântărilor,* de exemplu, nu este doar o lucrare muzicală, ci a devenit o declarație de credință – fără a fi însă afiliată unei „fâşii" religioase; aş spune că prin ea mi-am declarat apropierea față de Divinitate. Întâmplarea face că, după ce finalizasem o lucrare vocal-simfonică, în 2008, am văzut în biblioteca tatălui Biblia în limba ebraică. Dorindu-mi să aprofundez acest domeniu –

Laurențiu Ganea

ca activitate de vacanță, ce nu-mi imaginam să dureze mai mult de două-trei luni – am descoperit mai multe elemente ascunse primei priviri. Aşa am ales să folosesc textul original din Cartea Cântărilor, o opțiune care, cred eu, a fost foarte bună, pentru că toate traducerile sau adaptările cu care am lucrat au anumite adăugiri care devoalează sensul inițial. Ulterior, am aflat cu surprindere că lucrarea mea este prima care foloseşte în întregime textul original. De asemenea, am folosit instrumentele menționate în Biblie, sau unele cât mai apropiate lor. În afară de voci (soprană şi tenor) am folosit harpă, percuție şi trei instrumente de suflat. Primele trei părți au fost prezentate şi la Londra în 2010, unde am colaborat cu studenți foarte talentați. În 2015, la Bucureşti, sub conducerea dirijorului Tiberiu Soare şi alături de doi solişti din Israel, am reluat proiectul la Templul Coral.

N. L. C.: *Nu este prima dată când abordați scrierile Sfintei Scripturi ca bază pentru lucrările dumneavoastră. Cum se încadrează un text antic în contextul componistic actual? Ați avut provocări notabile în procesul de adaptare a muzicii pe text, sau a textului pe muzică?*

L. G.: În timp ce compuneam această lucrare am avut ocazia să asist la numeroase ceremonii religioase mozaice şi am putut observa asemănările şi deosebirile față de ceea ce citisem eu până atunci. Întreaga lucrare este marcată de o puternică influență a cântului sinagogal şi a folclorului evreiesc. Cel mai mult am lucrat la „transpunerea" în muzică a textului. Nefiind o scriitură de tip clasic – din punct de vedere muzical, iar textul nefiind unul tipic, poetic, am ajuns, în final, la o împletire foarte strânsă a cântului şi a suportului instrumental, cu versul. Chiar dacă m-am confruntat cu evidentele bariere legate de faptul că textul a fost într-o limbă străină, nu am ezitat să apelez la ajutorul unor specialişti, acolo unde priceperea mea nu făcea față. Aşa am reuşit să oglindesc în muzică aspectele găsite în text, mai ales că astfel am avut ocazia să observ anumite substraturi literare, alegorii care s-au lăsat descoperite odată cu recitirea textului şi cu îndrumarea specialiştilor.

N. L. C.: *Care au fost cele mai recente interpretări pe care le-au avut lucrările dvs.?*

L. G.: Anul trecut, în 30 august 2021, am avut prezentarea integrală a acestei lucrări (*Cântarea Cântărilor*) în cadrul Festivalului de Teatru de la Sibiu. În afara publicului care s-a aflat în sală, am avut bucuria ca montarea noastră să fie cea mai vizionată *online*. Mai mult, reacțiile din public au fost pozitive. La pupitru s-a aflat Cristian Oroşanu iar în distribuție i-am avut pe soprana a fost Irina Ionescu şi pe tenorul suedez Kristofer Lundin. Din grupul instrumental au făcut parte Karla Maria Stoleru (flaut), Emil Vişenescu (clarinet), Laurențiu Darie (fagot), Maria Bîldea (harpă), iar la percuție au interpretat Sorin Rotaru, Denisa Rotaru şi Alexandru Stroe. Mi-aş dori ca pe viitor să se reia proiectul, cu public cât mai numeros...

N. L. C.: *Cum abordează cântăreții ne-vorbitori de limbă ebraică textul, nefiind o limbă uzuală pentru lucrările clasice, vocal-simfonice?*

L. G.: În primul rând eu m-am confruntat cu un obstacol legat de scrierea textului, cum spuneam şi mai sus. Ştiam că se scrie de la dreapta la stânga, dar nu ştiam cum se poate scrie în partitură textul. Până la urmă am înțeles că se poate transcrie literar textul, cu alfabet european – desigur respectând atât accentele vorbirii şi pe cele muzicale. De asemenea a trebuit să țin cont şi de indicațiile din Thora, unde sunt specificate anumite accente, pe care am încercat să le respect cât mai aievea. Uneori petreceam şi câte o săptămână lucrând doar la două-trei silabe, până înțelegeam despre ce este vorba. Atât soliştii vocali cât şi ansamblul au ajuns să se completeze reciproc, de data aceasta rezultatul fiind unul foarte bun.

N. L. C.: *Dacă ar fi să consolidați lucrările dumneavoastră în jurul unui singur slogan, sau în jurul unei filosofii, care ar fi acestea?*

L. G.: Dragostea: şi când spun asta, mă refer la cele trei nuanțele pe care grecii le delimitau – *philia, agape, eros*. Este dragostea pură, cea față de Divinitate, față de omenire, cultură, tradiție, poporul român, natură şi adevăr.

Norela-Liviana COSTEA

Interviu cu dirijorul Ethan Schmeisser,
Director Artistic al Operei Naţionale Bucureşti (II)

(urmare din numărul trecut)

Ce mică e lumea asta mare!

Carmen Stoianov: *Am o curiozitate: ştiu că ai început studiul muzicii - pianul - încă din copilărie. Totuşi, contactul cu opera când s-a produs?*

Ethan Schmeisser: Opera a venit spre sfârşitul anilor de liceu; în clasa mea am avut două colege “cu voce” cu care am colaborat, acompaniindu-le. Mi-a plăcut să o fac. Una dintre ele nu a mai continuat, dar alta are o carieră de excepţie pe scenele lumii, fiind una dintre cele mai bune voci israeliene: Chen Reiss. De aici s-a legat şi experienţa mea cu Joan Dorneman…

C.S.: *Reputat* coach *la Metropolitan Opera. Am avut privilegiul să o urmăresc şi eu la Tel Aviv la cursurile de măiestrie... prin august 2008, când şi fiica mea a fost implicată. Am apreciat profesionalismul acestui tip de* MasterClass *şi al întregii echipe; seriozitatea cu care era făcut inclusiv caietul-program al manifestării – stă mărturie în biblioteca mea. I-ai fost pianist corepetitor încă din studenţie, de când te pregăteai să devii dirijor. Crezi că această experienţă a avut un rol hotărâtor în orientarea ta spre operă? Reformulând - opera a fost prima ta opţiune, prima “iubire”? Întreb asta pentru că ştiu, din experienţa foştilor mei studenţi dirijori de la UNMB, că ţinta lor era teritoriul simfonic cu pandant vocal-simfonic, mai puţin opera. Aşadar, Joan Dorneman....?*

E.S.: Pentru mine asta s-a întâmplat când eram în armată şi pot spune că le-am făcut în paralel: armata şi corepetiţia... aproape am fost “detaşat” să corepetez la acel *MasterClass*. Apoi am intrat la *Academia de Muzică,* prima mea opţiune find dirijatul coral, dar “am virat” rapid spre operă. Am făcut-o la îndemnul şi invitaţia lui Rani Calderon…

C.S.: *Din ciclul “Un dirijor israelian invită un dirijor israelian…”*

E.S.: Exact. Iniţial, am participat la una din versiunile cu *Flautul fermecat*, pregătind intrarea “celor trei copilaşi” şi aşa s-a întâmplat apoi, la toate versiunile care au urmat (şi nu au fost puţine!) în toţi anii mei de activitate la *Opera Israeliană* din Tel Aviv.

C.S.: *Ai dirijat şi dirijezi operă, coral, cameral, simfonic, vocal-simfonic… Ai iniţiat crearea unor ansambluri, ai participat la Festivaluri. Ce n-ai făcut?!*

E.S.: Pot spune că am făcut tot sau aproape tot. Există o vorbă în Israel: “nimic nu este mai preţios ca experienţa”. Şi eu o urmeaz. Am pornit cu corepetiţia pentru că a fi pianist şi a susţine o partitură (fie pian, fie reducţia orchestrei, fie clavecin) îţi dă acces la toate genurile de muzică, la toate epocile creatoare. Corepetiţia rămâne un laborator necesar, nu doar temei de colaborare, ci şi teren de cunoaştere şi experimentare. La urma urmei - îi cunoşti mai bine pe alţii, te cunoşti mai bine pe tine însuţi în raport cu ei, cu dirijorii, cu orchestrele: ca stil, manieră de abordare, identifici probleme, vezi ce trebuie făcut, ce merge, ce nu merge, ce efecte obţii sau poţi obţine…

C.S.: *Ce baghete ţi-au dat un imbold hotărâtor, te-au îndrumat sau te-au format într-o manieră complexă, în care inclusiv orchestra simfonică, cea de cameră, ansamblul coral ori fosa operei îşi află locul? Sau, dacă preferi, ce baghete te-au inspirat… ţi-au fost model?*

E.S.: Nu sunt puţini, dar mă gândesc în primul rând la cei care au fost “grei” ai genului şi au început fiind corepetitori: Solti, Kubelik, Sawallisch… pentru ei corepetiţia a fost o veritabilă şcoală; pentru mine - de asemenea.

C.S.: *Absolvent* Cum laude *al clasei de dirijat la Facultatea de Muzică din Tel Aviv, ştiu că în afară de aceste nume, de marele Zubin Mehta, de Zsolt Nagy sau de alţii cu care ai colaborat, ai beneficiat de îndrumarea unui alt dirijor român plecat din ţară, cu o carieră strălucită în Israel: Mendi Rodan.*

E.S.: Cu el am studiat în cursul superior. Din perspectiva mea, Mendi a fost dirijorul şi profesorul-mentor a trei generaţii: a mea şi a celor din jurul ei. Practic, în Israel au fost doi mari profesori de dirijat: Noam Sheriff şi Mendi Rodan. De la Mendi am deprins cunoştinţe deosebite privind tehnica dirijatului; studiul cu el mi-a venit la timp, a fost un “perfect timing”... La Operă am colaborat şi cu Gary Bertini (dirijor de origine română), cu Asher Fish... Şi l-am admirat mult pe Sergiu Comissiona (tot un dirijor român), deşi nu l-am cunoscut personal.

C.S.: *Colaborările externe au fost şi ele “şcoli”, în sensul contactului cu alt ambient cultural...*

E.S.: A fost Italia, apoi două proiecte în China şi multe altele dar, în cele din urmă, îţi dai seama că lucrezi cu oameni şi atunci te gândeşti cât de nou-veche este această

meserie: dirijatul. Vorbim despre dirijat mai ales în ultimele secole, dar aflăm despre dirijor şi din *Biblie*, în *Psalmi*. Oricum, terminologia diferă în traducerile biblice, ca şi în uzul curent: în limba română este *dirijor*, în germană - *Dirigent*, italiană - *direttore* [*d'orchestra*], în franceză - *chef d'orchestre*, în engleză - *conductor*. În *Psalmi* şi în limbajul curent este *menatzeah*, ceea ce are şi un sens aparte - de "învingător" şi, desigur, întrebarea nu întârzie să apară: în ce sens învingător?! Cine "pierde"?!

C.S.: *Ca să completăm galeria de termeni şi sintagme, în unele traduceri româneşti ale* Bibliei *apare* Mai marele cântăreților... *Să depăşim incursiunea în istoria dirijatului. Ce impact au avut asupra devenirii tale personalități ca Michael Ajzenstadt* - Managerul Artistic *şi Hanna Munitz* - Managerul General *de la Opera Israeliană din Tel Aviv?*

E.S.: Am fost foarte susținut. M-au apreciat, m-au promovat continuu iar în ce mă priveşte, am răspuns mereu aşteptărilor. Practic, în Operă am făcut de toate: nu doar ce mi s-a cerut, ci am venit cu noi idei, proiecte, mi-am oferit şi mi-am întregit, mi-am consolidat experiența. Opera a fost "a doua mea casă".... mulți pot depune mărturie.

C.S.: *Să trecem la întrebări mai personale. Ce preferințe stilistice ai? Ce preferi: zona de confort sau cea de* challenge?

E.S.: Ştii, aş răspunde ca Leonard Bernstein, care rămâne unul dintre idolii mei: "În muzică nu am preferințe". Nu pot spune că îl iubesc pe Mozart mai mult decât pe Puccini. Dacă este să nu abordez o partitură, este

doar din cauză că nu posed suficiente date, nu stăpânesc încă suficient stilul ei. Încep să o studiez şi pe măsură ce o cunosc mai bine, aprofundez totul şi sfârşesc prin a iubi acea muzică. La un moment dat mi s-a propus să dirijez Monteverdi şi a fost una din puținele dăți când am refuzat pentru că nu mă simțeam "stăpân pe situație"; îmi cerea cunoştințe specifice pe care, la acea dată, nu le aveam la stadiul pe care mi l-aş fi dorit ca să pot transmite ceva. Nu mă pot îndrăgosti "la prima vedere", îmi trebuie timp de studiu, de reflecție. Îmi place să-mi iau timpul de a explora. Uite, de exemplu, opera barocă franceză sau relația cu muzica lui Wagner. Nu pun neapărat negația în față, dar aş spune că nu am încă suficientă experiență pe această relație; totul cere timp... deci, cu siguranță, nu aş aborda-o în acest an.

C.S.: *Ce public preferi: cel "cu personalitate" sau cel "politicos"? Ai avut parte de experiențe în acest sens – fie cu publicul, fie cu colectivul: orchestră, solişti, cor....*

E.S.: Sunt interpret. Îm plac şi am nevoie de reacții. Tot ce faci în muzică înseamnă comunicare, iar ca dirijor, totul se dublează: comunici cu interpreții şi cu publicul. Aştept reacțiile la tot ce propun.

C.S.: *Eşti primul muzician al familiei şi ai un fiu la vârsta adolescenței. Ai avut un cuvânt de spus în ce priveşte educația sa muzicală? Urmează cariera tatălui?*

E.S.: Nu... deocamdată pare a fi încă departe şi nu vreau să interferez cu opțiunile lui.

C.S.: *Care sunt proiectele personale aflate acum în fața ta?*

E.S.: La ONB, în decembrie – *Le nozze di Figaro* şi *La bohème*, apoi *revival* la *Lucia di Lamermoor* a lui Andrei Şerban şi un alt Şerban – în iunie '22: *Don Giovanni*, cu o garnitură solistică tânără... .. Înainte de asta, în aprilie, cu o seară înainte de *Pesach*, în *foyer*-ul Operei va fi un concert cu orchestra; este legat de *Holocaust Memorial Day*, cu partituri foarte diferite conceptual şi ca atmosferă: două de Mieczyslaw Weinberg, una a compozitoarei israeliano-americane Sharon Farber, una de Anatol Vieru... .

C.S.: *Va fi un concert foarte special.*

E.S.: Şi la care țin în mod deosebit. Trebuia făcut încă de anul trecut, aşa cum este proiectat cu flautista poloneză Anja Karpowicz care îmi este parteneră în proiect dar, după cum se vede, trăim vremuri imprev-izibile... .

C.S.: *Acestea fiind parte a proiectelor din România, dar sunt convinsă că cititorii noştri ar dori să afle mai multe...*

E.S.: La Opera din Tel Aviv, vara următoare voi dirija *Alcina* de Haendel şi voi avea un proiect inedit, după piesele şi schițele celui mai prolific dramaturg israelian, Hanoch Levin. Este vorba despre colaborarea a cinci (!!!) diferiți compozitori iar eu şi regizorul Ido Rozenberg ne vom afla în postura celor de la "Showrunners", cunoscutul program american de televiziune. De asemenea, am fost invitat să dirijez *Madama Butterfly* la Varna şi... se adaugă, în mod firesc, obişnuitele mele concerte ca pianist şi toate activitățile pe care mi le voi continua la Opera din Tel Aviv.

C.S.: *O ultimă întrebare: vii dintr-un teatru de operă cu arhitectură modernă iar la Bucureşti afli un cu totul alt tip de sală: de la arhitectura elegantă la scenă, fosă şi culise. Te simți acasă?*

E.S.: În această stagiune am învățat viața "dublă"; exersez dualitatea, mă împart aici şi acolo. Dar la Bucureşti mă simt pe deplin acasă, deşi încă fac o mică navetă. O fac cu plăcere, noroc că zborul este scurt.

C.S.: *La bună vedere! Îți doresc împlinirea celor mai intime dorințe legate de multiplele îndatoriri asumate, de cariera ta de dirijor şi Director Artistic al Operei Naționale bucureştene!*

E.S.: Mulțumesc, SĂ FIE!

Carmen STOIANOV

In memoriam Felicia Donceanu

Uniunea Compozitorilor şi Muzicologilor din România îşi face o tristă îndatorire față de toți iubitorii de muzică, aceea de a le aduce la cunoştință trecerea în eternitate a Marei Doamne a Muzicii Româneşti, Felicia Donceanu. În egală măsură abilă mânuitoare a penelului şi a penei de poet, Felicia Donceanu şi-a reunit multiplele calități artistice în vederea săvârşirii unor opusuri complexe în care conviețuiesc simbiotic cuvântul, imaginea şi discursul muzical.

Născută la 28 ianuarie 1931 la Bacău, Felicia Donceanu îşi face studiile în Capitală devenind în 1956 absolventă a Conservatorului de Muzică din Bucureşti la Secția de Compoziție. Printre personalitāție muzicale care au călăuzit ucenicia tinerei muziciene în formarea ei ca creatoare de elită a muzicii româneşti s-au numărat Mihail Jora, Paul Constantinescu, Theodor Rogalski, Zeno Vancea, Tiberiu Alexandru, Ion Vicol, Nicolae Buicliu, muzicieni străluciți pe plan național şi internațional.

În viața tinerei muziciene urmează o perioadă de 12 ani în care activează la Editura pentru Literatură şi Artă (2 ani) şi apoi, din 1958 la Editura Muzicală, timp de 10 ani.

După 1968 se dedică exclusiv carierei de compozitor realizând numeroase opusuri de valoare în special în zona muzicii corale – lucrări destinate corului mixt, dar şi celui pe voci egale (bărbăteşti, feminine sau de copii). Toate formațiile de elită româneşti i-au cântat muzica: „Madrigalul", „Preludiu", „Capella Transilvanica", „Cantores Amicitie", Corurile Filarmonicilor din Bucureşti, Cluj-Napoca, Iaşi, Timişoara, Arad, Oradea, Craiova, precum şi numeroase formații corale de copii, coruri pe voci egale precum şi coruri de cameră de elită – „Ars Nova" din Piteşti (Gheorghe Gomoiu), „Pastorala" din Focşani (Dumitru Săndulache), sau cele din Baia Mare (Ion Săcăleanu), Oradea (Avram Geoaldeş), Petroşani (Horațiu Alexandrescu), Ploieşti (Valentin Gruescu), Buzău (Gabriel Popescu) etc.

Liedul (deseori denumit cu echivalentul neaoş de „cântec") va ocupa un loc privilegiat în ansamblul creației semnată Felicia Donceanu, versurile fiind deseori luate din opera poetului nepereche al neamului românesc, Mihai Eminescu, dar nu lipsesc nici cele semnate de... Felicia Donceanu.

Membră în Biroul Secției Vocale şi membră a Consiliului de Conducere a UCMR, Felicia Donceanu, cu colegială severitate, a activat în sensul păstrării standardelor profesionale ridicate pentru toți cei care-şi propuneau lucrările muzicale proprii pentru a fi achiziționate de Ministerul Culturii şi de UCMR.

Vorbind despre OMUL care a fost Felicia Donceanu, ce ar trebui rememorat acum, când resimțim cu atâta durere pierderea acestei minunate muziciene, este zâmbetul ei, fereastră deschisă pentru oricine i se adresa şi care trăda o bunătate deosebită, care cucerea interlocutorul. În toate dialogurile avute cu distinsa muziciană am fost cucerit de farmecul şi franchețea acestui zâmbet, care îți facilita accesul către un spirit pozitiv, dispus să vadă doar jumătatea plină a paharului! Ne vei lipsi mult, scumpă Doamnă... Foarte mult!

Aş cita o dedicație sui generis cu care însoțea autoarea lucrării corale *Între Păsări* partitura oferită corului „Preludiu" - „Să fie un succes de pomină, şi aşa va fi dacă aveți încredere în muzica mea. Cu urări de bine, Maestrului Voicu Enăchescu. Decembrie 1997." Versurile piesei corale aparțin lui Mihai Eminescu!

UCMR şi-a recompensat corespunzător eminentul membru numit Felicia Donceanu oferindu-i, în repetate rânduri, premii de creație anuale, la care a adăugat şi Marele Premiu al UCMR pentru întreaga operă muzicală. Se adaugă şi Premiul Academiei Române, precum şi înalta distincție Ordinul Meritul Cultural.

Ne vine atât de greu să ne împăcam cu despărțirea definitivă de draga noastră colegă de breaslă. Nu ne rămâne însă altceva de făcut decât să-l rugăm pe Domnul să o odihnească în pace. (...)

Adio, scumpă colegă!

În numele Secției Vocale, Secretarul Secției,

Dan BUCIU

Despărțirea de Felicia Donceanu

Am aflat cu tristețe despre încetarea din viață a compozitoarei Felicia Donceanu, cu doar câteva zile înainte de a împlini 91 de ani. Creatoare neobosită, cu har, cu dragoste pentru muzică şi pentru interpreți, Felicia Donceanu a fost un simbol al creației vocale româneşti, fiind autoarea unora dintre cele mai frumoase lieduri, ca şi a multor piese corale de mare profunzime. Totodată, creația ei instrumental-camerală poate fi adesea regăsită în programele de recital, partiturile sale emanând sensibilitate, beneficiind de o melodică pregnantă şi de un limbaj care pune pe primul plan emoționalitatea şi mesajul poetic. A fost o persoană deosebit de tonică şi optimistă, comunicativă, elegantă, distinsă, mereu interesată de viața

muzicală şi de interpreţii ei, pe care a ştiut să şi-i apropie ca nimeni alta, prin felul de a fi şi prin muzica pe care le-a dăruit-o. A primit Premiul Academiei Române pentru creaţie muzicală şi a fost multiplă laureată a Premiilor Uniunii Compozitorilor şi Muzicologilor din România (de 7 ori), ulterior obţinând şi Marele Premiu al acestei bresle. De altfel, mai mulţi ani a fost aleasă ca membru în Biroul Executiv al Secţiei Corale a UCMR, după ce, în tinereţe, a lucrat pentru Uniune ca redactor la Editura Muzicală.

Pe lângă talentul muzical a avut şi înclinaţii către desen, pictură şi poezie.

A scris articole şi cronici în presa centrală şi în reviste de specialitate.

A apărut ca membru în juriu la concursuri de interpretare – cum ar fi de exemplu Concursul Naţional al Liedului Românesc, într-o companie de elită, cuprinzând pe cei mai reprezentativi creatori de lied români, printre care Pascal Bentoiu, Carmen Petra-Basacopol, Cornel Ţăranu, Adrian Pop, Dumitru Capoianu, Dan Dediu, alături de academicianul muzicolog Octavian Lazăr Cosma şi de soprana Mariana Nicolesco. A participat la simpozioane, conferinţe etc., şi a susţinut prelegeri şi emisiuni radiofonice.

În creaţia sa regăsim muzică vocală (lieduri şi muzică pentru cor), piese instrumentale şi camerale, simfonice, vocal-simfonice, teatru instrumental, muzică de scenă pentru piese ale unor dramaturgi importanţi precum Shakespeare, Moliere, Thornton Wilder, Al. Voitin (cel care i-a fost şi soţ). A scris scenarii pentru spectacole muzical-coregrafice şi pentru Radio.

A semnat lieduri pe versurile unor poeţi ca Mihail Eminescu, Lucian Blaga, Tudor Arghezi, George Coşbuc, Tristan Tzara, George Bacovia, George Călinescu, Mariana Dumitrescu, pe versuri proprii şi pe versuri de Al. Voinin şi Brânduşa Predescu, sau, din lirica universală, Edgar Alan Poe.

A compus chiar şi muzică uşoară, în anii 70.

A colaborat cu interpreţi de marcă din mai multe generaţii, cum ar fi Yolanda Mărculescu, Georgeta Stoleriu, Adina Iuraşcu, Mirela Zafiri etc.

Creaţia sa deja a fost temeinic studiată, inclusiv în teze de doctorat şi cărţi (de exemplu ”Aspecte ludice în creaţia Feliciei Donceanu” de Luminiţa Ciobanu).

Lucrări ale sale au apărut pe CD în Austria (1993), în SUA (cu muzică corală, în 1997) şi în România – un CD aniversar, în 2021.

Partiturile sale au fost tipărite în România, SUA, Germania. Printre multe alte titluri, rămând de neuitat *Cântând cu Ienăchiţă Văcărescu* – ciclu de 4 piese pt soprană, lăută, flaut, viola da gamba, clavecin şi percuţie (1984), *Tatăl nostru* (Monodia) 1990 pentru bariton solo, ison şi percuţie, ca şi aceeaşi rugăciune exprimată într-o partitură pentru cor mixt, *3 cântece pentru Til* pe versuri de George Călinescu (*Paşii, Frunza, Apă vie)* sau *Bâlci în Aldebaran* poem vocal pe versuri de Tudor Arghezi.

Mihai COSMA

A căzut o stea. George Bălan (1929-2022)

Un grup de prieteni şi admiratori din România se afla în comunicare permanentă cu George Bălan, un corifeu al muzicologiei, deopotrivă licenţiat în filozofie şi teologie, doctor în estetică muzicală, cu o teză despre conţinutul filozofic al muzicii, susţinută la Conservatorul „P. I. Ceaikovski" din Moscova.

Născut la Turnu Măgurele în anul 1929, rămas orfan de mamă încă din prima copilărie, a crescut într-un mediu muzical, în care tatăl şi surorile mai mari cântau la pian şi la vioară. În această ambianţă se cânta de plăcere, ceea ce s-a simţit îndemnat să facă şi mezinul. N-a ajuns prea departe cu

lecţiile de pian, dar a descoperit că ascultarea muzicii îi producea o plăcere deosebită. A urmat adolescenţa, trăită la Craiova în anii celui de al doilea război mondial. Emisiunile culturale de la radio îi ofereau audiţii variate din care a ales repertoriul de operă. Apoi a cunoscut un grup de melomani ce ascultau cu entuziasm piese de Chopin şi Liszt interpretate de o pianistă vârstnică, protagonistă a unor serate muzicale în propria casă. A urmat experienţa exaltantă a unui spectacol la Opera din Bucureşti. Discuţia în contradictoriu dintre spectatori după acest spectacol cu soprana Dora Massini ca protagonistă i-a suscitat iniţiativa de a trimite o scrisoare la revista "Flacăra". Redacţia a publicat articolul şi i-a propus să colaboreze în continuare. Aceasta i-a impus tânărului intelectual obligaţia morală de a urma studiile de specialitate la conservator. După absolvire şi-a păstrat nealterată plăcerea diletantului luminat, făcându-şi din aceasta o profesiune de credinţă. Timp de 20 de ani a fost cadru didactic la conservator unde a predat estetica muzicală şi, în acelaşi timp, organizator al unor cicluri de spectaculoase audiţii comentate la Ateneul Român, unde participau mii de melomani împătimiţi. Pe aceştia, tânărul şi rebelul profesor îi ghida în arta de a asculta muzica înaltă. Devenise celebru pentru stilul liber de a comunica, exprimându-şi public nemulţumirea faţă de constrângerile cenzurii oficiale şi ale auto-cenzurii. Se simţea urmărit de organele represive, ceea ce l-a determinat ca în anul 1977, cu prilejul unei călătorii la festivalul wagnerian de la Bayreuth, să se auto-exileze în Germania. După primii ani de acomodare şi de încercări, George Bălan izbuteşte să întemeieze la Sankt Peter, o mică localitate aflată nu departe de Freiburg, o instituţie pe care o numeşte *Musicosophia Schule***.** Animată de un mănunchi de tineri destoinici şi pricepuţi, această adevărată şcoală desfăşoară multiple proiecte în toată Europa, vizând formarea unor ascultători avizaţi ai muzicii culte din rândul tuturor categoriilor de vârste, amatori fără pregătire muzicală şcolarizată. Acest sistem permitea adevăraţilor *diletanţi*, adică acelora care ascultau muzica *per diletto*, de plăcere, să perceapă în mod conştient structurile muzicale, arhitectura lucrărilor, sensurile, categoriile stilistice, înţelesurile filozofice profunde ale creaţiei marilor compozitori. Slujită cu pasiune şi competenţă, Musicosophia a fost un concept de mare succes în Germania şi în întreaga Europă.

În paralel cu derularea manifestărilor propriu zise, George Bălan a elaborat peste 50 de cărţi despre muzică, în şase limbi de circulaţie universală, între care *Muzica, artă greu de înţeles?, Înnoirile muzicii, George Enescu-mesajul, estetica, Schönberg şi şcoala sa, O istorie a muzicii europene.*

Viaţa maestrului se depăna în concentrarea asupra studiilor sale, veghind programele echipei de discipoli şi proiectele lor educative. Trecând pragul a nouă decenii de existenţă, trăia satisfacţiile unor împliniri bogate în semnificaţii. Dar destinul l-a supus unei ultime încercări. La 11 decembrie 2021 a fost confirmat că are o formă severă de infectare cu COVID-19 şi internat în comă profundă la spitalul universitar din Freiburg, unde închis ochii pentru totdeauna la 3 ianuarie 2022, cu două luni înainte de a împlini vârsta de 93 de ani.

Ca fostă studentă şi discipolă a maestrului George Bălan, resimt o pierdere ireparabilă prin trecerea sa în lumea de dincolo. Aş vrea să cred că, aşa cum îl ştiam, neobosit şi avântat educator prin vocaţie, îşi continuă în ceruri misiunea de a răspândi ecoul armoniilor divine.

Lavinia COMAN

In memoriam Speranţa Rădulescu (1949-2022)

În 1973, Speranţa Rădulescu se angaja la Institutul de Etnografie şi Folclor. Era proaspătă şefă de promoţie a specializării compoziţie şi nu ştia mare lucru despre muzicile ţăranilor. De la Conservator nu îi rămăsese nimic memorabil, iar emisiunile de folclor de la TVR erau de neprivit.

Totul s-a schimbat însă ascultând înregistrările din arhiva Institutului. Ca altădată Bartók şi Brăiloiu, a devenit fascinată de muzica rurală şi i-a iubit pe cei care o cântau, fie ei lăutari sau simpli ţărani. A făcut înregistrări, la rândul ei, bătând România în lung şi-n lat şi târând după ea un magnetofon cât toate zilele. După obiceiul vremii, a transcris numeroase piese, a realizat sistematizări tipologice, s-a interesat de funcţiile muzicii şi a studiat semiotica. În perioada în care a lucrat la Institut, a scris cărţile *Taraful şi acompaniamentul armonic în muzica de joc* – teza sa de doctorat, ce include 600 de pagini de transcrieri complete (inclusiv acompaniamentul) – şi *Cîntecul* şi a fost editorul volumului *Centenarul George Enescu. 1881-1981*. În toţi aceşti ani, activitatea sa de folclorist a fost dublată de una muzicologică, în care Enescu a ocupat locul central.

cu Bernard Lortat-Jacob

foto: Dorel Petrehuş

Din aceeaşi vreme datează publicarea primelor discuri cu muzică ţărănească: seria de şase LP-uri, *Taraful tradiţional românesc*, cu înregistrări din arhiva Institutului de Folclor, realizată împreună cu Carmen Betea (Mateiescu). Tot în colaborare – de data aceasta cu Laurent Aubert, de la *Archives internationales de musique populaire* din Geneva, instituţie fondată de Constantin Brăiloiu – a

publicat un album de trei CD-uri, *Roumanie: Musique de villages*, cu înregistrări din aceeaşi arhivă a Institutului de Folclor.

În primăvara anului 1990, Speranța Rădulescu a părăsit Institutul pentru Muzeul Țăranului Român, proaspăt reînființat sub conducerea lui Horia Bernea. În primii ani a fost implicată în dezvoltarea secției de antropologie culturală, apoi a rămas să se ocupe doar de etnomuzicologie. A fost neobosită în munca ei de a-i familiariza pe vizitatorii muzeului cu muzica țărănească adevărată şi de a-i face să o distingă de muzica folclorică oficială, care a continuat şi după Revoluție să se întindă pe

cu Petre Calistrache şi Marin Duţă

foto: Beatrice Iordan

toate canalele TV, la radio şi pe scenele festivalurilor şi concursurilor de „folclor autentic". Speranța Rădulescu s-a îngrijit mereu să aducă tarafuri din toate colțurile țării, care să concerteze şi să facă animații muzicale la muzeu, în Grădina Cişmigiu ori pe străzile Bucureştiului.

Din aceleaşi rațiuni şi tot alături de Horia Bernea – care era şi un rafinat cunoscător al muzicii țărăneşti – a înființat în 1992 seria de înregistrări Ethnophonie. Primele şase casete audio au fost lansate un an mai târziu, la magazinul "Muzica". Trei dintre ele erau dedicate câte unui taraf rural: taraful din Clejani, fanfara lui Costică Panțiru din Zece Prăjini şi grupul Iza condus de Ioan Pop (aceasta din urmă republicată ulterior în prestigioasa serie *UNESCO Collection of Traditional Music*). Celelalte trei casete erau o antologie de muzică vocală țărănească, o slujbă de vecernie înregistrată live (la Stavropoleos) şi o colecție de cântece din vechea mahala bucureşteană (cu Ion Albeşteanu şi micul său taraf).

De-a lungul celor 30 de ani de existență, în seria Ethnophonie au apărut 42 de albume diferite, pe casetă şi – începând cu anul 2000 – pe CD. Cele mai multe conțin muzică țărănească românească, dar există şi două discuri cu muzică lăutărească țigănească şi alte câteva cu muzici ale maghiarilor, romilor, evreilor şi ucrainenilor din România şi ale aromânilor din Albania. Aproape toate au fost culese de Speranța Rădulescu – de obicei împreună cu soțul său, Valeriu Rădulescu, şi/sau colaboratorii săi apropiați de la muzeu, Florin Iordan şi Costin Moisil – şi tot ea a scris şi consistentele texte de prezentare. Alte CD-uri de muzică tradițională realizate de Speranța Rădulescu au apărut la importante case de discuri din Franța, Elveția, SUA şi Germania, ultimul dintre ele – *Taraful Bucureştilor. La musique des* lăutari *Tsiganes de Bucarest* – obținând anul trecut un premiu *Coup de coeur* din partea Academiei "Charles Cros". Tot un premiu *Coup de coeur* fusese acordat, în 2005, întregii colecții Ethnophonie, care număra la acea vreme 10 CD-uri, fără să mai socotim premiul acordat de Asociația Criticilor de Disc din Germania şi labelurile *bravos!* ale revistei "Trad Magazine".

Căderea comunismului i-a permis Speranței Rădulescu să aibă legături ştiințifice neîngrădite cu etnomuzicologii străini. Cele mai strânse le-a avut cu Bernard Lortat-Jacob, Jacques Bouët şi Laurent Aubert, alături de care a mers de mai multe ori pe teren, cu care a dezvoltat câteva proiecte şi cărora le-a tradus câteva volume în limba română. Cu primii doi a cercetat ani de-a rândul danțul (un gen muzical cu formă arhitectonică elastică, întâlnit doar în Oaş), din această muncă rezultând cartea *À tue-tête*, publicată de Societatea de Etnologie din Franța în 2002 (în traducere, *Din răsputeri*, Editura ICR). După cum mărturisea într-un interviu luat de Ana Diaconu şi apărut în revista "Acord" a conservatorului bucureştean (nr. 49 şi 50-51), lucrul alături de Lortat-Jacob şi Bouët a fost esențial pentru transformarea sa dintr-un folclorist într-un etnomuzicolog. Colaborările cu Laurent Aubert au fost variate – conferințe, studii de etnomuzicologie, concerte de muzică tradițională, CD-uri ş.a. –, însă cea mai extinsă a fost pentru expoziția sonoră *L'Air du temps* de la Muzeul de Etnografie din Geneva, în 2009 (în varianta românească, *Pe aripile timpului*, la Muzeul Țăranului Român).

M-am oprit mai sus asupra câtorva lucruri din viața profesională a Speranței Rădulescu. Ar mai fi, la fel de importante, multe altele: bursa de cercetare de la New Europe College; activitatea de profesor la Universitatea Națională de Muzică din Bucureşti şi cursul de muzici orale pe care l-a conceput şi care urmează să fie tipărit; volumele *Peisaje muzicale în România secolului XX* (tradus recent la editura L'Harmattan, cu titlul *Regards sur la musique en Roumanie au XX*[e] *siècle*), *Taifasuri despre mizica țigănească* şi *Manele in Romania* (editat împreună cu Margaret Beissinger şi regretata Anca Giurchescu şi apărut la editura Rowman & Littlefield) şi reacțiile inflamate pe care volumele acestea le-au generat în România, inclusiv în paginile "Actualității muzicale"; numeroasele articole ştiințifice publicate în străinătate şi numărul mare de citări care o aşează în fruntea celor mai bine cotați (etno)muzicologi români din vremurile recente. Dar dincolo de toate acestea rămâne memoria vie a unui om cu respect față de lăutari şi generos față de colegii mai tineri, după cum îşi amintesc toți cei apropiați şi mărturisesc în necrologurile de pe site-ul scena9.ro şi blogul graphicfront.ro. Veşnică pomenire!

Costin MOISIL

Recital cameral

Stagiunea de marți seara desfășurată pe scena Sălii mici a Ateneului Român, a programat în 11 ianuarie 2022 un recital cameral susținut de violoncelista Izabela Ghergu și pianistul Gabriel Gîțan, tineri muzicieni talentați, cu activitate artistică bogată. Repertoriul a fost alcătuit din lucrări reprezentative scrise de compozitorii Ludwig van Beethoven, George Enescu, Robert Schumann și Serghei Prokofiev. Ca impresie generală, am apreciat în egală măsură opțiunea muzicienilor pentru creații camerale valoroase, precum și nivelul superior al interpretării. Protagoniștii evenimentului muzical, Izabela Ghergu și Gabriel Gîțan, sunt discipoli ai renumiților maeștri Marin Cazacu și Viniciu Moroianu, în calitate de îndrumători ai studiilor din cadrul UNMB. Tinerii interpreți dețin deja un palmares impresionant de premii la competiții naționale și internaționale, remarcându-se în același timp prin prezențe meritorii pe scene de concert din țară și din străinătate. În cadrul *stagiunii de marți seara,* duo-ul colaborează în premieră. În deschiderea programului am ascultat *Sonata nr. 4, în do major, op. 102,* de Ludwig van Beethoven, lucrare de anvergură a repertoriului cameral (elaborată în 1815), care presupune experiență și stăpânirea mijloacelor de exprimare instrumentală. Menționată de autorul însuși drept ”freie Sonate” (sonată concepută liber), lucrarea se remarcă prin maturitatea gândirii beethoveniene și prin tendințele sintetizatoare ale ultimei perioade de creație. În prima mișcare, discursul muzical îmbină ingenios aspectul meditativ (*Andante*) și impetuozitatea caracteristică secțiunii următoare *Allegro vivace*. Am perceput expresia lirică emoționantă a celor doi interpreți, dialogul lor inspirat, cât și metamorfoza sentimentelor de la interiorizare la exuberanță și vervă debordantă. Publicul a fost impresionat de profunzimea și sinceritatea exprimării din mișcarea a doua, *Adagio*, precum și de contrastul realizat în mișcarea finală, *Allegro vivace*, caracterizată prin dinamism, vervă și efervescență. Am admirat prestația artistică de înaltă calitate și preocuparea interpreților de a reda cu maximă acuratețe textul muzical, precum și dorința lor de a reliefa latura expresivă și semnificațiile pe care capodopera beethoveniană le întruchipează.

În continuare, am ascultat *Sonata în fa minor, opus postum,* de George Enescu (elaborată în anul 1898), creație ce anticipează stilul creațiilor de maturitate ale compozitorului. Discursul muzical de o impresionantă complexitate a fost realizat cu multă subtilitate și fantezie de artiștii care au evocat un caleidoscop de stări sufletești și imagini muzicale diverse, cu conținut liric ardent, narativ ori dramatic. Am apreciat în egală măsură nivelul instrumental superior, ca și colaborarea celor doi interpreți manifestată la nivel artistic și ideatic. Muzicienii au reușit să evidențieze cu măiestrie particularitățile stilistice, ce îngemănează spiritul improvizatoric cu știința componistică, specifice compozitorului.

Din creația camerală a lui Robert Schumann, interpreții au selectat *Adagio și Allegro, op. 70* - duet instrumental din 1849, scris inițial pentru pian și corn (în care cornul poate fi înlocuit de vioară sau violoncel). Muzicienii au conturat cu fantezie și măiestrie melodia generoasă, de largă respirație din *Adagio*, ca și finalul impetuos, plin de strălucire și dezinvoltură - *Allegro.* La fel ca în celelalte lucrări din cadrul recitalului, am remarcat implicarea muzicienilor în redarea particularităților stilistice și în valorificarea superioară a scriiturii instrumentale.

În încheierea recitalului a fost prezentată *Sonata în do major, op. 119,* de Serghei Prokofiev, lucrare dificilă (elaborată în anul 1949), ce presupune experiență camerală și cunoașterea temeinică a trăsăturilor stilistice ale creației compozitorului rus. Concepută în arhitectură tripartită, lucrarea concertantă se remarcă prin generozitatea temelor de factură lirico-romantică, prin originalitatea armonică și polifonică și prin prezența unor elemente ciclice. Pe parcursul celor trei mișcări contrastante – *Andante grave, Moderato* și *Allegro ma non troppo* –, muzicienii au dezvăluit un evantai bogat de stări sufletești și mijloace de expresie. Am admirat entuziasmul și dorința lor de a reda firesc, într-o înveșmântare cuceritoare imaginile muzicale contrastante și nobilele sentimente pe care muzica le întruchipează. Întregul recital s-a desfășurat sub semnul excelenței; am apreciat colaborarea artistică în care a fost evidențiată valoarea fiecărui muzician în parte, precum și abordarea unitară a lucrărilor din punct de vedere estetic și instrumental. Interpreții au evocat cu măiestrie contrastele de caracter și de tempo, au conturat imagini muzicale pline de fantezie și culoare, au acordat o atenție specială tuturor elementelor discursului muzical, asigurând un permanent echilibru sonor și expresiv.

Gabriel Gîțan, Izabela Ghergu

Ar fi trebuit să mă opresc mai mult asupra calităților specifice fiecarui interpret – muzicalitatea cuceritoare și tehnica strălucitoare a violoncelistei, experiența și arta instrumentală superioară a pianistului –, dar fiind vorba de un recital cameral, am evaluat unitatea sonoră și expresivă a ansamblului. Lucrările de mare complexitate din cadrul recitalului au dezvăluit capacitatea interpreților de a evoca subtil toate detaliile legate de arhitectura muzicală, de a contura tablouri pline de fantezie și vitalitate, de a valorifica plenar frumusețea limbajul armonic și polifonic. Am apreciat claritatea cu care au fost evidențiate temele, participarea afectivă intensă, expresivitatea cu care a fost reliefat fiecare detaliu în parte, naturalețea și continuitatea cu care a fost condus discursul muzical, precum și efectele dinamice și timbrale rezultate din colaborarea celor două instrumente.

Recitalul de pe scena Sălii mici a Ateneului reprezintă o reuşită artistică remarcabilă şi o mostră de profesionalism, de pasiune şi creativitate. Este în acelaşi timp o confirmare a dorinţei generaţiei tinere de a atinge performanţe înalte şi de a continua tradiţia marilor înaintaşi.

Carmen MANEA

N-a fost vina lui Beethoven

De Ziua Culturii Naţionale, Filarmonica „George Enescu" din Bucureşti a oferit iubitorilor genului ceea ce ştie ea să facă mai bine, respectiv un concert simfonic. Concert de la care nu puteam lipsi, chiar dacă motivul ar fi fost doar ca prin prezenţă, să aduc un pios omagiu lui Eminescu. Dar n-a fost numai asta. Ci şi faptul că, deşi foarte atractiv, programul serii m-a nedumerit profund. Aşa că am intrat la Ateneul Român nedumerită şi după aproape două ore tot aşa am şi ieşit. Spun asta pentru că cele două lucrări româneşti care au deschis şi închis seara cuprindeau deja chintesenţa a tot ce are mai reprezentativ, original şi frumos cultura naţiei noastre: veselie, bunătate, nobleţe înnăscută, văpaia şi duioşia sentimentelor, ritmul ameţitor, şugubăţ pe alocuri al paşilor din jocuri, candoarea sufletească, înţeleapta apropiere de pământul cu roadele lui dar şi de divinitate, respectând rânduielile aferente, simţul dreptăţii, onestitatea, darul bucuriei, setea de cunoaştere şi robusteţea morală întreţinută de mândria de a fi român. Toate aceste bogăţii fiind exprimate cu geniu de către compozitorii Theodor Rogalski şi Tiberiu Olah, prin forme şi modalităţi de tratare simfonică diferite, rezultând un tablou complex, de o sclipitoare autenticitate.

Radu Popa

La Theodor Rogalski de exemplu, care a deschis programul din 15 ianuarie cu foarte cunoscutele-i *Trei Dansuri Româneşti* (care de fapt au fost două), pe lângă ce-am auzit, aproape că am şi văzut filmic aceste caracteristici ritmico-melodico-modale, cu tot cu eleganţa costumelor aferente, datorită erudiţiei şi talentului său de excepţie prin care a evocat esenţa jocului popular sprinţar, viguros şi şugubăţ, îmbrăcat într-o orchestraţie bogată de factură neoclasico-modernă, cu fascinante combinaţii de timbruri şi ritmuri ale suflătorilor, care trimit cu gândul la fanfară (cum se mai cânta pe la oraşe), ca în *Horă din Muntenia*, sau *Joc din Ardeal*, unde se pot sesiza de către cunoscător şi unicatele "maialuri" specifice Mărginimii Sibiului, în speţă Săliştei, pe care Octavian Goga o numea "salonul Ardealului".

Continuându-i povestea şi îmbogăţind-o cu o mai largă paletă de stiluri puternic personalizate, printr-o felurime de procedee componistice care traversează cu descurajantă nonşalanţă toate curentele istoriei componistice universale, de la arhaic la contemporan, ar fi urmat, în opinia mea mai mult decât firesc, Tiberiu Olah, cu a sa *Suită "Mihai Viteazu"*, din care răzbate profunzimea-i copleşitoare, desenată în subtile culori complementare dirijate de lumini şi umbre, ca şi remarcabilele-i virtuţi de travaliu orchestral de mare universalitate, participând astfel mai mult decât substanţial la propulsarea celebrului film, în prima nominalizare a ţării noastre la Premiile Academiei Americane de Film. Doar aşa, seara dedicată culturii naţionale ar fi fost fără îndoială una de referinţă, aşezându-se în topul celor mai semnificative manifestări de gen.

Nu zic că acum nu a fost specială. Doar că, la mijloc, atât la propriu cât şi la figurat, s-a aflat Beethoven cu *Imperialul* (pentru cine nu ştie e vorba de *Concertul nr. 5 pentru pian şi orchestră în mi bemol major, op. 73*), despărţind astfel cele două lucrări care formau un întreg. N-a fost vina lui Beethoven. Dar dacă tot s-a întâmplat asta, barem să fi fost interpretat magistral, cum i se cuvenea Titanului. Căci, până la urmă, cine nu ar fi dorit să îl asculte în concertul al cărui titlu îl defineşte? Din păcate, îmi pare rău să spun asta, n-a fost aşa, pentru că solistul, pianistul Florian Mitrea, în pofida CV-ului impresionant şi a tehnicii bune de altfel, a rămas tributar nefericitei mode pe care o credeam depăşită, în virtutea căreia pasagiile cu indicaţiile *Lent* se cântă de trei-patru ori mai lent, iar cele rapide se cântă atât de în viteză încât par a fi fuşerite. Ascultându-l, mai ales în partea a doua a concertului, profesorul de pian din mine s-a simţit jignit, iar melomanul, păcălit. Ca să nu mai spun

Florian Mitrea

de nuanţe care au urmat acelaşi trend, adică exagerat. Dar n-a fost vina lui Beethoven! Pot spune totuşi că mi-a plăcut mâna lui stângă care, prin tuşeu, vigoare, sunet plin şi clar a compensat într-o oarecare măsură interpretarea. Oricum, solistul a avut mare succes de public, care l-a aplaudat frenetic, mai ales între părţile concertului, aplauze pe care pianistul le-a răsplătit interpretând o foarte cunoscută piesă românească de mare virtuozitate, cam la fel ca pe Beethoven, adică foarte tehnic, dar fără prea multă sensibilitate. Asta e! probabil n-a fost în mână. Se mai întâmplă şi la case mari.

Noroc că au urmat selecţiunile din *Suita "Mihai Viteazu"* de Tiberiu Olah, care, ca de altfel în tot filmul, încântă şi copleşeşte deopotrivă aproape pe oricine o ascultă. Farmecul ei, când arhaic, când baroc, când diatonic într-un colorit mai monocrom, când cromatic, generator de tensiuni interioare, când senin, când plin de emoţii sufleteşti, realizate prin paralelisme armonice cu caracter cromatic, modal pe alocuri, toate încrustate într-o orchestraţie de o rară frumuseţe, a înnobilat atmosfera Ateneului cu o indescriptibilă uimire, care a determinat publicul (chiar şi pe cel care a aplaudat între părţile concertului) să uite să respire, iar la final, să aplaude în picioare minute în şir. Eu personal n-aş fi vrut să se mai termine. Pentru că pe lângă toate aceste trăiri, audiţia mi-a răscolit şi amintirile legate de discuţiile/conversaţiile despre muzică în general şi muzica de film în special, pe care le-am avut cu Tiberiu Olah care, pentru o perioadă semnificativă de timp, mi-a fost profesor de compoziţie la Conservator. Remarcabil compozitor. Remarcabil om.

Spuneam la început că am intrat la Ateneu nedumerită şi după două ore am ieşit la fel. Da! Tot nedumerită, dar foarte mândră că l-am cunoscut pe acest geniu care mi-a împărtăşit câteva din secretele muzicii mari şi a modului de tratare a ei, lecţii care mi-au rămas întipărite în minte şi în suflet. Simt nevoia să mai spun că toate aceste splendori nu ar fi fost posibile dacă tălmăcirea dată de adevăraţii solişti - orchestră şi dirijor – n-ar fi fost de anvergură sărbătorească. Astfel, Radu Popa a reuşit să evidenţieze cu emoţie măsurată, cu gravitate şi supleţe, cu profunzime şi gentileţe fiecare temă, tonalitate, armonie, contrast, fiecare grup sau solo de instrumente, mânuind orchestra cu degajare şi profesionalism remarcabil. Iar orchestra Filarmonicii, formată din instrumentişti cu incontestabile calităţi interpretative, atât tehnice cât şi emoţionale, a fost omogenă, cu sunet amplu, cald, perfect acordată şi încărcată cu emoţie artistică. Cât priveşte instrumentele ei, au vibrat cu limpezime şi mare precizie, depăşind prin expresivitate multe formaţii galonate de pe mapamond.

Doina MOGA

Concert simfonic la Sala Radio

În 14 ianuarie 2022, Orchestra Naţională Radio a susţinut pe scena instituţiei un concert extraordinar de muzică românească, dedicat Zilei Culturii Naţionale. La pupitrul apreciatului ansamblu s-a aflat dirijorul Cristian Oroşanu, iar în calitate de solist a evoluat violoncelistul Răzvan Suma. Repertoriul a cuprins lucrări reprezentative ale repertoriului simfonic şi concertant, scrise de compozitorii: Constantin Silvestri, Constantin Dimitrescu, Paul Constantinescu şi Marţian Negrea.

În deschiderea programului am ascultat *Trei piese pentru orchestră de coarde, op. 4 nr. 2,* de Constantin Silvestri (definitivată în 1950), creaţie valoroasă care figurează la loc de cinste în repertoriile orchestrelor simfonice româneşti. Lucrarea se află sub înrâurirea curentului naţional care s-a afirmat în prima jumătate a secolului al XX-lea. Compozitorul a optat pentru o înveşmântare armonică apropiată de tradiţie (în care sunt inserate elemente de limbaj expresionist), pe care a îngemănat-o firesc cu structuri melodice diatonice, ori cromatizate şi cu suprapuneri bitonale. Cele trei piese contrastante - cu caracter de joc (prima şi a treia) şi aspect doinit (a doua) -, prelucrează original melodii populare bihorene. Prima piesă, *„Pesante"*, utilizează o melodie creată de autor în stilul cântecelor din Bihor (în introducere) şi un dans autentic din zona geografică amintită, abordat variaţional (în formă de rondo). A doua piesă, *"Cantabile"*, cu o melodie cuceritoare, elaborată în stil doinit, pare a fi o invenţie a compozitorului. Cea de-a treia piesă, *"Veloce"*, care debutează cu o structură bitonală, se remarcă prin impetuozitatea debordantă, prin suprapuneri tematice, ritmuri sincopate, precum şi prin originalitatea tratării resurselor expresive şi coloristice ale orchestrei de cameră. Muzica este înveşmântată într-o o sonoritate fascinantă, de mare diversitate, prin intermediul procedeelor originale şi a alternanţei dintre diferitele partide/instrumente ale ansamblului. Interpreţii au evidenţiat cu măiestrie temele antrenante, caracterizate prin pregnanţă ritmică, nobleţe expresivă, varietate dinamică şi agogică, prin vervă şi plasticitate. Sub bagheta inspirată a dirijorului Cristian Oroşanu, orchestra a realizat o variantă entuziasmantă, plină de exuberanţă, de ingeniozitate şi rafinament sonor.

Răzvan Suma

Cristian Oroşanu

Bine cunoscut de publicul românesc şi internaţional, violoncelistul Răzvan Suma se numără printre interpreţii actuali de top, cu prestaţii apreciate în concerte şi în calitate de promotor al unor proiecte artistice inedite. Din 2009 muzicianul activează ca solist al Orchestrelor Radio, iar din 2012 organizează numeroase turnee naţionale printre care amintim: *Vă place BACH? Vă place BRAHMS? Vă place TANGO?* Artistul desfăşoară o bogată activitate în cadrul unor renumite ansambluri camerale şi, nu în ultimul rând,

în calitate de pedagog la UNMB. În postură solistică, în concertul din 14 ianuarie de la sala Radio, Răzvan Suma a optat pentru trei piese pentru violoncel şi orchestră; domnia sa a prezentat mai întâi *Serenada română op. 9* de Constantin Dimitrescu, lucrare de generoasă inspiraţie melodică, scrisă în formă de lied (cu secţiunea mediană luminoasă, plină de vervă şi strălucire, în ritm alert), cunoscută mai ales în varianta pentru violoncel şi pian. A urmat *Cântec vechi*, creaţie de mare expresivitate şi profunzime elaborată de Paul Constantinescu în formă tripartită, pe baza unor teme de Anton Pann. Ascultând aceste lucrări emoţionante, cu caracter evocator îmi aminteam cuvintele lui Lucian Blaga din *Trilogia culturii*, referitoare la spaţiul mioritic, cu orizontul ”infinit ondulat”, considerat de autor un adevărat ”spaţiu sufletesc al al cântecului” românesc. Tripticul solistului s-a încheiat cu antrenantul *Dans ţărănesc op. 15* de Constantin Dimitrescu, o adevărată bijuterie muzicală, îndrăgită în egală măsură de interpreţi şi auditori. Lucrarea plină de vervă a evidenţiat personalitatea artistică fascinantă a solistului, ce îmbină armonios virtuozitatea, sensibilitatea, inteligenţa muzicală şi creativitatea. Pe scena Sălii Radio, Răzvan Suma a entuziasmat publicul, prin talentul şi profesionalismul său, prin impetuozitatea prestaţiei artistice, care a conferit unicitate şi substanţă versiunii sale interpretative. Performanţa sa de înalt nivel artistic a fost realizată în colaborare strânsă cu dirijorul şi orchestra care l-au acompaniat cu mult rafinament şi sensibilitate.

În încheierea programului a fost prezentată o lucrare simfonică de mare popularitate scrisă de compozitorul Marţian Negrea: *Suita simfonică ”Prin Munţii Apuseni”, op. 20* (elaborată în anul 1952), creaţie ce valorifică plenar filonul folcloric al inspiraţiei compozitorului precum şi măiestria în ce priveşte orchestrarea melodiilor pupulare. Alcătuită din patru părţi cu titluri programatice: *Pe Arieş în sus; Cetăţile Ponorului; Gheţarul de la Scărişoara* şi *Izbuc (Tarantella)* - suita simfonică se remarcă prin lirismul ei cuceritor, prin pregnanţa ritmică, prin coloritul armonic inedit, prin elanul sentimental şi luminozitatea pe care le transmite. Tablourile pe care fiecare mişcare le evocă sugestiv constituie o sinteză fericită a artelor: muzică, pictură şi poezie. La pupitrul Orchestrei Naţionale Radio, dirijorul Cristian Oroşanu a oferit pe lângă performanţa artistică demnă de toată lauda şi un mesaj de susţinere a creaţiei muzicale româneşti – care ocupă un loc important în repertoriul pe care domnia sa îl abordează. Conturarea expresivă a detaliilor şi încadrarea lor firească în cadrul arhitecturii lucrărilor ne-a dus cu gândul la noţiunea de fragmentare şi multiplicitate a subiecţilor din teoria post modernismului, precum şi la aspiraţia universală spre unitate. Am admirat maniera profesionistă, energică şi convingătoare cu care dirijorul a abordat partiturile dedicate orchestrei, dar şi subtilitatea cu care domnia sa a realizat acompaniamentul solistului. O menţiune specială trebuie acordată prestaţiei Orchestrei Naţionale Radio, care a demonstrat şi cu această ocazie valoarea şi coeziunea membrilor ansamblului şi dorinţa de a realiza performanţe artistice notabile. Evenimentul dedicat Zilei Culturii Naţionale pe scena Sălii Radio constituie un omagiu adus creaţiei româneşti şi o celebrare a patrimoniului muzical autohton la cele mai înalte cote artistice.

Adrian Duminică

Carmen MANEA

Celebre dedicaţii muzicale

Am nimerit cum nu se putea mai bine la concertul Orchestrei Naţionale Radio din 28 ianuarie. În primul rând pentru că mă bucură orice întâlnire cu muzica iluştrilor compozitori ce au constituit programul lui, şi apoi deoarece iubesc clarinetul, care a fost vedeta solo a serii. Dacă adaug şi faptul că lucrările cântate, cu excepţia primeia, au fost dedicate cuiva explicit – care prin celebritatea creatorilor au rămas etern în istorie -, atunci tabloul simfonicului din Sala „Mihail Jora” este aproape complet.

Nicolae Moldoveanu

S-a început, cum era şi firesc, cu începutul - “Ouverture”, în limba franceză însemnând deschidere/început – deci, cu *Uvertura* operei *Flautul Fermecat* de Mozart, creaţie ce avea să devină un reper în repertoriul universal al operei, aproape imediat după premiera ce a avut loc pe 30 septembrie 1791 la Viena, sub bagheta compozitorului, cu doar două luni înainte de moartea sa prematura. Datorită concepţiei sale componistice de excepţie, ea se cântă frecvent şi ca o piesă de sine stătătoare, încântând ascultătorii la fiecare audiţie prin prospeţime, claritate, limpezime, distincţie şi conţinut emoţional. Este ca o biografie sonoră complexă – ca de altfel tot ce a scris el.

Iar omagiul adus de François Mauriac cu ocazia bicentenarului Mozart mi se pare cel mai nimerit comentariu pentru ceea ce a urmat: “Fiecare ton al muzicii sale izvorăşte din sentiment şi trezeşte sentiment. Expresia muzicii sale este puternică, vie şi colorată, fără să devină debordantă şi nestăvilită. El are fantezia cea mai bogată dar în acelaşi timp şi cea mai controlată. Imaginaţia nu-i întunecă niciodată judecăţile, entuziasmul său este condus de raţionament.”

A doua lucrare a fost tot Mozart, respectiv *Concertul în la major, KV 622, pentru clarinet şi orchestră*, primul de notorietate din seria dedicată acestui instrument din analele istoriei muzicii universale. Cu frumoase şi elegante dialoguri dintre solist şi orchestră, scoase aici în evidenţă în egală măsură de Adrian Duminică şi dirijorul Nicolae Moldoveanu, cu pasagii tehnice dificile, dar de o rară nobleţe armonică, prin stilul tălmăcitor al solistului, unic într-un fel, datorat combinării autenticităţii partiturii cu elemente personal - deosebitele *frulato*-uri, *stacatele* limpezi, *glissando*-urile clare, sunetul cald în nuanţe şi *tempo*-uri diferite – concertul a relevat frumuseţea coloristică a

lemnului din anatomia clarinetului cât şi inovaţiile conceptuale ale lui Mozart, prin investirea instrumentului solo cu personalitate aproape umană. Concertul a deschis şi seria dedicaţiilor din seara de 28 ianuarie, el fiind scris pentru clarinetistul Anton Stadler, de care îl lega un respect deosebit. La bis, solistul a oferit melomanilor o complexă şi frumoasă piesă semnată de Béla Kovács, intitulată *Omagiu lui de Falla*, pe care a interpretat-o folosind, ca şi în concertul de Mozart, întregu-i arsenal de abilităţi tehnice şi sensibilităţi emoţionale pe care le deţine din plin.

A urmat *Uvertura "Frumoasa Melusina"*, creată de Felix Mendelssohn, ca dar pentru ziua de naştere a surorii sale. Lucrarea e inspirată dintr-o foarte cunoscută legendă germană, despre o fantastică iubire dintre un conte şi o fiinţă supranaturală, respectiv Zâna Apelor. Minunat descrisă muzical prin învolburări, duioşii, tumult sentimental, efecte obţinute din îmbinarea coardelor cu versatilitatea alămurilor prin care aproape se aude clipocitul şi curgerea apei (de care pare a fi fost îndrăgostit compozitorul), amploarea orchestrală şi fantezia ritmico-melodică, acest mic poem simfonic a cucerit instantaneu prin aura sa romantico-fantezistă. Particularităţi ce au fost subliniate de Nicolae Moldoveanu, pe lângă talent, cu dexteritate, experienţă, dar mai ales cu accentul elveţian (o îmbinare între precizie şi nonşalanţă calmă) de care s-a molipsit la Zürich.

Ultimul cadou al concertului a fost materializat de muzica lui Wagner în *Idila lui Siegfried*, oferită celei de-a doua soţii, Cosima, de ziua sa de naştere, în ziua de Crăciun a anului 1870, în Elveţia, prima audiţie având loc sub balconul vilei lor. Mi-a părut cea mai romantică lucrare din repertoriul serii care a avut comun tocmai romantismul. N-am recunoscut în ea pe reformatorul operei, dar mi-a plăcut melodicitatea, limbajul orchestral, suflul pasional şi surprinzătorul penel mărturisitor. Spre final s-au putut recunoaşte *avant la lettre* fragmente din *Siegfried* ca şi din *Walkiria*.

În acest concert, cu elegantele-i dedicaţii, orchestra şi dirijorul, prin calităţile lor deja foarte cunoscute şi apreciate pe măsură, au adus în sufletele melomanilor vrajă, lumină şi foarte multă visare. Păcat de cele câteva decalaje ale orchestrei, mai ales în acordurile de final, unde nu prea s-au pus de acord. Cum au reuşit performanţa asta, nu-mi dau seama. Totuşi, ele n-au influenţat prea mult ora şi jumătate de minunăţii sonore trăite în compoania compozitorilor şi interpreţilor ei.

Doina MOGA

KiRiTzA... un eveniment "pas comme les autres", la TNB !

... iar aceasta pentru că autorul spectacolului, Gigi Căciuleanu, este, el însuşi, ca nimeni altul. Este cunoscut de mai bine de jumătate de secol drept dansator şi coregraf-regizor de exuberantă imaginaţie.

KiRiTZA sau Jocul de-a... de-a tot ce se poate imagina în ce priveşte inspiraţia, cea care susţine dinamica de-a dreptul stălucitoare a expresiei. KiRitza rămâne personajul emblematic al lui Vasile Alecsandri. Rolul moralizator educativ al teatrului său este în acest caz trecut în alt plan, în favoarea unei bune dispoziţii stenice, dinamizatoare, prin intermediul râsului sănătos, curativ în cel mai înalt înţeles al cuvântului.

Personajul, devenit celebru de mai bine de un secol, este de această dată recreat şi construit de Gici Căciuleanu, într-o viziune actuală, fabulos antrenantă, viziune ce determină mişcarea complexă, luminoasă, permanent strălucitoare, plasată în planuri ingenios coordonate.

În adevăr complex, în parte prolix, spectacolul dispune de o coerenţă uimitoare, de interaxiuni ingenioase stabilite dintre planurile acţiunii, de o manieră în care planurile aşa-numit secundare fac concurenţă celui principal; iar aceasta fără a-şi trăda funcţionalitatea.

Rolul titular este susţinut de cântăreaţa Oana Berbec, artistă ce probează valenţe uimitoare în plan scenic-dramatic, de actriţă-dansatoare. Dispune o voce de soprană spinto-dramatică de bună mobilitate. Şi-a făcut studiile profesionale sub directa coordonare a unor mari maeştri ai artei cântului; mă refer la Silvia Voinea. Şi-a continuat studiile în cadrul unor cursuri de măiestrie susţinute de Ileana Cotrubaş, Marina Krilovici, Larisa Gergieva.

Oana Berbec apare acum pentru prima dată într-un rol mare, într-un rol titular a cărui susţinere solicită resurse la fel de complexe. I-au fost alături, în spectacolul văzut de mine în luna ianuarie, actorii Ionuţ Toader, Lari Giorgescu, Ciprian Nicula, Ilena Olteanu, Florin Călbăios, Mihai Munteniţă, Crina Semciuc, Aylin Cadîr, Victoria Dicu, Mihai Calotă, Axel Moustache, vocea lui Bârzoi fiind susţinută din off de Marius Bodochi.

Ne aducem aminte, Gigi Căciuleanu a fost crescut şi format la şcoala ilustrei personalităţi a dansului, la noi, în climatul artistic definit de Miriam Răducanu; alături de domnia sa a apărut cu decenii în urmă pe parcursul a numeroase stagiuni. Şi-a înfiinţat o trupă proprie de dansatori în compania cărora a susţinut numeroase spectacole atât la noi cât şi înafara ţării.

Căciuleanu parcurge actualmente o spectaculoasă carieră de regizor coregraf. Iar spectacolul *KiRiTza...* este una dintre fericitele ipostaze ale maestrului. Este o coproducţie a Teatrului Naţional Bucureşti realizată împreună cu Fundaţia Art Production, cu propria companie a maestrului, cu sprijinul JTI.

Dumitru AVAKIAN

Jipa-4-All

Nenorocita asta de pandemie ne ocazionează şi „avantajul" de a ne debarasa, fie şi „pentru moment" – căci de, orice învăţare tre să rămână de domeniul trecutului, din prezent nemaideprinzând nimic consistent şi pentru viitor (!) – de prejudecata cum că muzica (mă rog, Muzica) nu se ascultă ca lumea decât pe viul sălilor de concert. Prejudecată snoabă, căci scârţâielile pardoselelor, scaunelor, tuşelilor şi strănuturilor, dar mai ales zgomotoasele/antimuzicalele aplauze ale onor audienţei, ne prefacm să nu le-auzim, în realitate doar scuzând faptul că acasă, în prezenţa discurilor sau aparatelor de redare a înregistrărilor (lipsite de accidentele fonice ce nu lipsesc din niciun spectacol live) nu ne stă deloc locului capul şi trupul. Aşadar, pe scurt, ideea e c-am putea asculta foarte bine şi folositor şi de la distanţa acasei, de pe disc sau iutub/feisbuc, dacă facem efortul să ne concentrăm minţile şi să nu stăm tot timpul cu-n ochi în televizor şi cu-n altul în telemobil.

Pe vremea când TVRul era o mizerie (şi nici n-aveam, căci nu mă interesa, aparatul de rigoare), puteam sta binemersi şi în preajma unui picap. Mai ales că „pe sub mâna" traficărilor de duzină mai picau înspre achiziţie şi discuri eveniment. Iar când s-au lansat alte televiziuni sau programe de muzică onorabilă, vechea experienţă (auto)suficientă s-a putut înnoi. Deci, dragi colegi, măcar acum ne putem obişnui şi cu înregistrările video. Desigur, sunt versiuni uşor inferioare înregistrărilor ultraingînereşti din studioul casei de producere şi vânzare scumpă de discuri, dar pot compensa prin realism şi fidelitatea uşor îmbogăţită de către elementele sau fanteziile video – care mai de care mai mult sau mai puţin adecvate şi inteligente.

Personal, practic audiţia filmografică uneori spontan, „la liber", dar am şi noroc cu câte-un cineva care-mi recomandă din când în când câte-un concert, recital sau liste cu „opere alese". Cum am păţit şi cu drag m-am şi pus a vedea, auzi şi comenta cu privire la listarea de faţă. Cea aparţinând Dianei Jipa, violinistă şi bună, şi pătimaşă.

Plinătatea de temperament a artistei e bine susţinută de pianistul Ştefan Doniga, care o secondează şi completează ca un corepetitor de excepţie şi de solist egal. Şi de a cărui dedicaţie şi devotament parcă necondiţionat pare că s-au prins şi unii compozitori. Profitând, căci îl supun la muncile când complexe, când auxiliar-aditive, nu doar ale exploatării propriului instrument, ci şi ale transformării bietului pian în ansamblu percuţionist. Diana Jipa aşadar deţine totul, jubilează, triumfă, rade laurii; partenerul ei nearătând deloc că tresară sau că transpiră, ci doar că se bucură. Un duo perfect!

Setul videourilor care poartă supratitlul *Music4All* are „episoade" conţinând tot câte o piesă de simfonism cameral. Simfonism de ţinută, pretenţios totdeauna.

Primul, cu lucrarea *Făurăria lui Brâncuşi*, de Viorel Munteanu, trebuie să fie o fantezie fabulată în urma unor contemplări vizuale (mai ales că e şi plimbată acum prin Sala Grigoescu a unui muzeu de artă de pe litoral). Dar dacă ignorăm titlul, plonjeul compozitorului în creativitate rămâne tot unul de muzică nonfigurativă, proprie/propriuzisă, de necomparat şi de nesubţiat (mai ales cu posibile ilustraţii). Piesa e un microconcert tripartit, cu un alegro de disonanţe dramatice, o lentă melopeizare atonală (+ o cadenţă polifonică, tot foarte lentă, a viorii), la final cu un dans iute pe ritmizări asimetrice şi sincopate. Viziunea „brâncuşiană" a compozitorului e văzută de regizorul vizual ca susţinută de tablourile lui Ţuculescu, muzicalmente rămânând forjată doar în modernismul strict temporal al serialismului şi stochastimului de tip Darmstadt. Finala îngânare vocală a termenului *pa-pa-ru-deee* e pe cât de interesantă pe-atât de limitativă, inutilă.

Lucrarea *Cocoşul* (Ulpiu Vlad, episod 2) este probabil tot o „brâncuşiană" (sugestie provenită ori conferită sculpturii omonime). Începe cu o parodizare a oricărei Rapsodii sau Ciocârlii de popularitate, alunecând însă destul de iute în toate deformările şi expandările posibile, proprii ideii tipic vladulpiene asupra visului ca structurare limpezibilă şi tacticos desfăşurată, aşadar trans- şi supra-psihanalitică. Provenind adică nu din abisalităţi pe veci inconştiente, ci şi din levitaţii, îmbăieri şi amalgamări aerate şi paralele, libere şi cvaziceleste. Ca-ntotdeauna, la Vlad seniorul nimic nu seamănă cu ce te-ai aştepta, deci „cocoşu"-i nu e cocoş, nici brâncuşian în sens fizic/sensibil, pretextul depăşind motivul. Imaterialul, aici, e chiar Imaterial. Fiind piesă de solo violonistic deloc scurt, Diana Jipa are ocazia să arate că poate mult, egal feminin şi bărbăteşte.

„Episodul 3" prezintă òpusul lui Adrian Iorgulescu, *Duel dual*. După titlu te-ai putea aştepta să regăseşti ceva din porecla de caragialian pusă cândva compozitorului. Numai că aici Iorgulescu nu e chiar deloc de tipul Ion Luca..., ci un pic mai aulic sau aristocratic, aproape exclusiv de tipul Mateiu Caragiale. Nimic nu (ră)sună a fler sau minte de ridicolă mahala, ci de fineţuri, verve şi subtilităţi călinesciene. Aici, Iorgulescu îmi pare a fi atât un fabulist cât şi un fabulos Bine Temperat. Duetul constant al instrumentelor e tot timpul unitar, perfect comun, congruent şi armonic. Aşadar, o lucrare chiar frumuşică, inclusiv prin stilistica congruenţei; şi evident scrisă pentru Diana Jipa şi Ştefan Doniga, căci le vine mănuşă, ca unui cuplu ideal, în care colaborarea nu e nicicum competitivă, conflictuală, duelistă, ci cum nu prea e, adică fără cusur.

Lucrarea Mihaelei Vosganian intitulată *Broken* (Episod 4) e o înlănțuire de trei poeme muzicale, încercând să ilustreze diverse forme de dramatism sau depresie. Angsturi oarecum cauzate variat, poate doar resimțite/ proiectate variat (Broken Heart/Wings/Mind), apreciate/ aproximate divers, aşadar cu grade şi mai ales nuanțe aparte de nelinişte. Muzica îmi apare drept explorare şi exploatare a unei întregi istorii a muzicii sau a tuturor tehnicalităților care în deceniile 7 şi 8 ale veacului trecut se numeau „avangardiste" şi-i caracterizau pe compozitorii trimişi de către Partid şi Stat să ia lecții la Darmstadt. Percep pe Mihaela Vosganian ca prelungind sau continuând respectiva Şcoală destul de marcantă cândva, aşadar pentru mulți seniori retrezind amintiri, nostalgii, portrete şi colaborări trăite ca favoruri şi oportunități majore. Lucrarea însă e foarte puternică şi bogată, cu fiecare dintre „mişcări" perfect conturate, fără redundanțe şi (mai ales) fără derapaje în național/provincial. Limbaj complex, totodată şi foarte clar, construibil, deductibil şi convertibil, efectuând discursuri complete, fără ambiguități. Sugerând maturitatea de sinteză deplină a celor 3 Mari Vienezi, muzica d-nei Vosganian e de neamț. Poate fi şi dată drept material pentru studiu didactic onorant.

Aşa cum reiese din filmări, recitalul nu mai e preponderent al compozitorilor şi/sau al pieselor, ci într-o foarte consistentă măsură chiar al cuplului muzicienilor interpreți. Chiar dacă faptul nu-i cu totul nou, modern şi contemporan este, deci cinste sieşi! Răzbunarea muzicienilor prin videoclipuri simfonice e pe merit.

Aproape toate piesele sunt preludiate de paşii (toc+talpă) apropierii violonistei. În loc de proastele/antimuzicalele aplauze, rapida plimbare prin Cişmigiu, survolarea Constanței sau a Universității de Muzică, manevrarea cutiei de vioară sau a instrumentului, imagini ale încăperilor sau pianului, fac aşteptarea debutului muzical mult mai calmă şi caldă, elegantă sau rafinată. Toate piesele sau părțile componente sunt susținute de câte-o idee filmică proprie, deloc opulentă sau captivantă, aşadar de bunsimț, cuvenită. Fragmentele jocurilor de mâini şi degete în primplan anulează distanța mare a privirii din sală, făcând vizibil chiar ritmul.

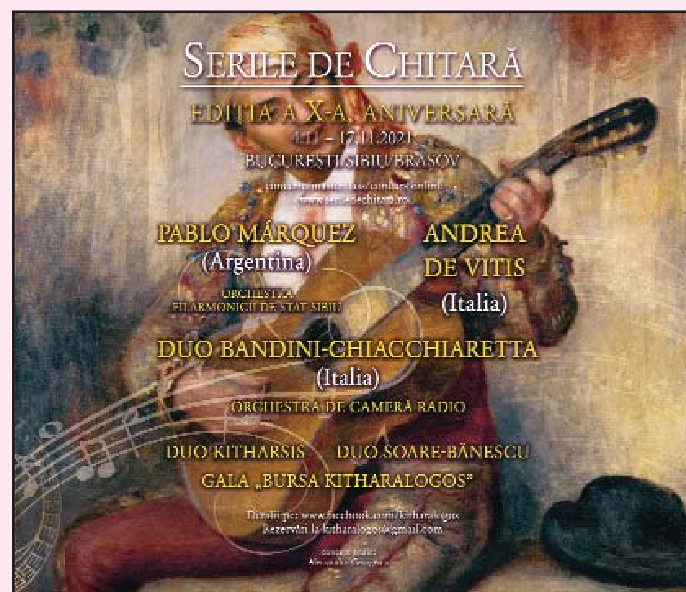
Filmografia e aşadar finuță, profesionistă. (Vezi Youtube: Music4All – ep. 1; Music4All – ep. 2; Music4All – ep. 3; Music4All – ep. 4).

Marin MARIAN

Prime audiții româneşti în ediția a X-a a „*Serilor de chitară*"

2021 a fost, în special pentru slujitorii Artei, un an al testării limitelor, al proiectelor recalibrate, al soluțiilor de ultim moment, al reinventării spectaculare. Pentru chitaristul şi profesorul Costin Soare, dar şi, în egală măsură, pentru Asociația Culturală „Kitharalogos", anul ce tocmai s-a încheiat a sintetizat, metaforic, metamorfoza unui vis în realitate! În condițiile în care, la încheierea Festivalului Internațional „George Enescu", pandemia avea din nou tendința de a se extinde incontrolabil, amplul proiect al Asociației Culturale „Kitharalogos" părea aproape o utopie… Şi totuşi, cu o unică modificare de program, cea de-a zecea ediție, aniversară, a „*Serilor de chitară*" s-a derulat impecabil, certificând remarcabilele abilități organizatorice ale creatorilor acestui proiect. Numeroşi spectatori din Bucureşti, Sibiu şi Braşov au avut posibilitatea de a asista – nu doar fizic, ci şi online, între 4 şi 17 noiembrie – la o suită de manifestări cu statut de eveniment cultural, incluzând premiere componistice, opusuri originale dar şi transcripții atractive – pentru una sau două chitare – a unor mostre din repertoriul pianistic de largă audiență.

Unul dintre cele mai importante nume ale artei interpretative contemporane, chitaristul argentinian Pablo Marquez, a revenit în România cu acest prilej festivalier pentru a reliefa, la Bucureşti, virtuțile expresive ale unor pagini extrem de apreciate: Luys Milan – *Tiento II* şi *Fantasia XXIII*, Manuel Ponce – *Preludio, Tema, Variaciones y fuga „Folías de España"*, câteva din sensibilele studii semnate de Fernando Sor şi două dintre cele mai cunoscute *Studii* de Chopin *pentru pian, op. 25 nr. 4 şi nr. 1*, în transcripție proprie; invitat şi la Sibiu, el a urcat pe scena Sălii Thalia ca protagonist, în premieră mondială, al *Concertului pentru chitară, orchestră de coarde şi 2 percuționişti*, op. 174, de Dan Dediu. Intitulată, ilustrativ, „*Aluvión*" şi dedicată aceluiaşi Pablo Marquez – un veritabil magician al întrepătrunderii planurilor sonore şi al jocului cu efecte timbrale, această lucrare concertantă a imaginat, în premieră pentru repertoriul chitaristic românesc de secol XXI, un dialog genuin solo-tutti ce se insinuează în parcursul asociativ al memoriei afective printr-o stratificare subtilă, la granița dintre sunet şi zgomot. Structurile sonore „aluvionare" au conturat amănunțit discursul unui instrument aparent fragil dar cu un incomensurabil potențial emoțional,

asumat de chitaristul argentinian ca permanent etalon expresiv. Atent şi dibaci, ca de obicei, dirijorul Horia Andreescu a ghidat riguros traseele multiple ale instrumentiştilor Orchestrei Filarmonicii de Stat Sibiu, gradând temperamental structura unui acompaniament cu generoase valențe expresive.

Recitalul susținut în 12 noiembrie, la Palatul „Tinerimea Română", de către Duo Kitharsis – Alexandra Petrişor & Dragoş Horghidan, care a lansat, în 2020, cel de-al doilea CD din portofoliu – *Duo Kitharsis Plays Chopin* – a fost elaborat în jurul ideii de „dans", inserând, alături de *Dansurile populare româneşti* aparținând lui Béla Bartók, de

binecunoscutele *Hora Staccato* a lui Grigoraş Dinicu şi *Valurile Dunării* de Iosif Ivanovici, de *Le Grand Tango* al lui Astor Piazzolla şi de câteva dintre superbele valsuri şi nocturne chopiniene, toate acestea în transcripţie originală pentru două chitare, nu mai puţin celebra piesă a lui Francisco Tárrega / Jose Sagreras *Recuerdos de la Alhambra*

Costin Soare, Ioan Bănescu

foto: Mihai Benea

şi, în primă audiţie absolută, lucrarea *Campanulla*, semnată de Gabriel Mălăncioiu. Radiografiată în detaliu de către Alexandra Petrişor şi Dragoş Horghidan, partitura lui Gabriel Mălăncioiu demonstrează o elocventă cunoaştere a instrumentului, efectele chitaristice fiind integrate într-un edificiu conceptual original, alcătuit din haiku-uri motivice ameţitor înlănţuite într-un „schimb de replici" cu o vizibilă încărcătură poetică.

Plasate între cele două „coperţi" de forţă ale *„Serilor de chitară"* conţinând evoluţia concertantă a rafinatului Pablo Marquez din 4 noiembrie şi memorabila performanţă a charismaticului Duo Bandini-Chiacchiaretta care a realizat, cu aproape două săptămâni mai târziu, un fabulos portret al tangoului argentinian, „marca" Astor Piazzolla, alte două recitaluri de excepţie derulate pe scena Sălii „George Enescu" a Universităţii Naţionale de Muzică în 13 şi, respectiv 16 noiembrie – cel al lui Andrea De Vitis, întruchipând o punte simbolică între epoci şi stiluri bazată pe abilităţi tehnice impresionante, şi cel al componenţilor recentului Duo Hesperus – Costin Soare şi Ioan Bănescu – ne-au încântat auzul prin intermediul unei suite de lucrări care a jalonat istoria muzicii universale. Dacă Andrea De Vitis a pus în valoare conceptul de „parafrază" la adresa unor discursuri componistice „de autor" ori a unor genuri şi forme de apartenenţă clasică, interpretând *Homenaje pour le tombeau de Debussy* de Manuel de Falla, *Into the rose-garden, in memory of Julian Bream* de Angelo Gilardino, *Suite populaire brésilienne* de Heitor Villa-Lobos, *Valses poeticos* de Enrique Granados şi o parte din celebrele *Greeting Cards* ale lui Mario Castelnuovo-Tedesco, Costin Soare alături de Ioan Bănescu (recentul câştigător al bursei anuale Kitharalogos) ne-au readus în atenţie imnul religios *„O Gloriosa Domina"* din perspectiva componisticii contemporane, dar şi alte câteva piese din literatura Renaşterii şi a Barocului muzical.

Compuse pentru vihuelă şi lăută şi interpretate la chitară de către Costin Soare, ca liant al întregului program, *Fantasia de quarto tono* a lui Luys de Narvaez, *Preludiul* bachian *în re minor*, BWV 999, *Chaconne* semnată de Sylvius Leopold Weiss, *Non accedat ad te malum* de Valentin Bacfarc şi *A Fancy* de John Dowland au detaliat trăsăturile paradigmelor structurale specifice stilurilor deja menţionate lăsând loc, alternativ, pentru trei prime audiţii absolute de muzică românească articulate pe osatura imnului medieval. Alexandru Ştefan Murariu, Andrei Petrache şi Dan Variu au răspuns personalizat provocării de a scrie pentru două chitare, validând diferenţiat sintagmele textului muzical iniţial în sensul în care, în accepţiunea lui Alexandru Murariu, imnul *O Gloriosa Domina* a fost reformulat la nivel de microstructură generând un excurs sintetic, preponderent meditativ, pe când setul de variaţiuni elaborate de Andrei Petrache sub titulatura de *Vari8* a preluat paradigma de bază regândind-o transformaţional ulterior, sub imperiul evoluţiei tehnicii chitaristice dar şi al exprimării sensibile cu care este asociat, în general, acest instrument aparte; în fine, cele *„Şase noi diferenţe"* concepute de Dan Variu – *I. Diferencia de Anonymus* (de los años oscuros), *II. Diferencia de Alfonso X el Sabio*, *III. Diferencia de Gaspar Sanz*, *IV. Diferencia de Francisco Tárrega e Isaac Albéniz*, *V. Diferencia de Joaquín Rodrigo* şi *VI. Diferencia de Paco de Lucía* – s-au constituit în tot atâtea „borne" stilistice pe care imaginaţia compozitorului le-a traversat, reconstruind aplicat ideea imnului în contextul sugerării celor mai reprezentative maniere interpretative ale tuturor timpurilor. Omogenă şi caldă, utilizând un creuzet coloristic de cea mai variată factură, sonoritatea tandemului interpretativ Costin Soare – Ioan Bănescu a obţinut firesc aprecierea publicului, anticipând succesul aşteptat al reputatului Duo Bandini-Chiacchiaretta, acea

Dan Dediu, Pablo Marquez

spectaculoasă simbioză dintre chitară şi bandoneon care a încheiat, emoţionant, ineditul periplu artistic al *„Serilor de chitară"*, ediţia 2021.

Şi pentru că festivalul urmează să devină bienal, Asociaţia Culturală „Kitharalogos" promite, pentru 2022, o serie de proiecte complementare, de o similară consistenţă valorică, ce incită la crearea unor noi orizonturi de aşteptare…

Loredana BALTAZAR

Veşnicia s-a născut la sat…

Este titlul concertului extraordinar care a avut loc sâmbătă, 29 ianuarie, la Palatul "Tinerimea Română" din Bucureşti. Şi urmărindu-l, chiar am simţit veşnicia, mai ales după încălzirea făcută de iniţiatoarea acestui proiect de excepţie, Sînziana Mircea, cu cele câteva cuvinte iscusit alese şi compoziţiile proprii – *Trei Variaţiuni pentru pian* pe teme de Carl Orff, Theodor Rogalski şi Benedetto Marcello – când tot ea a ridicat cortina, metaforic vorbind, pentru a permite derularea unei fermecătoare poveşti adevărate, susţinută în faţa publicului de către artişti unici.

Ea, povestea, a fost începută de academician Georgeta Stoica, o veşnic tânără doamnă de 90 de ani, pe care carisma, clasa, eleganţa, erudiţia şi mintea brici nu-i recunoştea, cu un succint discurs despre "rolul podoabelor în costumul tradiţional românesc". Ascultând-o, am înţeles mult mai multe despre simbolistica şi valoarea lor inestimabilă, de fapt am auzit un adevărat manual ce începe în preistorie şi ajunge în contemporaneitate, manual din care am reţinut, printre altele, că doar privind aceste podoabe poţi afla epoca, zona geografică, chiar numele satului, starea civilă, vârsta, gradul de educaţie, starea socială a persoanelor care le poartă. Iar faptul de notorietate că datorită cunoştinţelor şi flerului ei, doamna Georgeta Stoica a devenit de mult o sursă de inspiraţie pentru marile case de modă din lume, a făcut ca fermecătoare poveste verbală a serii să se încheie în petale de flori, lăsând loc celei muzicale care, prin limbaju-i specific, a evocat parcă mai mult ca oricând spusa poetului şi filozofului Lucian Blaga - "Veşnicia s-a născut la sat".

Programul ei a început cu apariţia pe scenă a violonistului Alexandru Tomescu, unul dintre primii artişti care şi-a făcut o misiune din a purta mesajul muzicii clasice în oraşele româneşti unde nu există filarmonică, totodată familiarizând ascultătorii cu splendidul sunet al viorii Stradivarius Elder-Voicu. El a interpretat pentru început *Balada* de George Enescu, cu sensibilitate, acurateţe şi o blândeţe sentimentală rafinată, urmată de o primă audiţie absolută numită *Future*, o interesantă lucrare pentru vioară şi pian, compusă de Sînziana Mircea. Conversaţia dintre cele două instrumente mi-a părut relevantă prin modul cum au fost subliniate temele, dar şi prin compatibilitatea timbrală a lor, dând căldură, vigoare, supleţe şi forţă sunetelor care au dezvăluit pe parcursul partiturii un simţ muzical aparte. Lucrarea e consistentă, are lumină, vibraţie şi suflu românesc, ca şi o largă ofertă de virtuozitate tehnică pentru ambele instrumente, fructificate la maximum de calităţile interpreţilor. Audiţia mi-a prilejuit şi descoperirea unei alte calităţi a pianistei, aceea de fin acompaniator, lucru rar.

După ea, *Balada* de Ciprian Porumbescu, în tălmăcirea lui Alexandru Tomescu, m-a readus în calmul, candoarea, melancolia şi doinirea specifică ţăranului român apropiat de glie, atât de frumos trecute prin razele personalităţii sale artistice, ca apoi, prin *Dansul ţărănesc* de Constantin Dimitrescu, să trec în celălalt calup de sentimente, cele vesele, optimiste, pline de luminiscenţe deosebite, şi ele caracteristice naţiei noastre.

Seara s-a încheiat apoteotic cu *Sonata pentru pian şi vioară, op. 25, în caracter popular românesc* de George Enescu, operă pe care, de câte ori o aud, mă surprind mirându-mă, mereu şi mereu, de modernitatea ei, dată de: melodica enesciană aparte în felul ei de prezentare, datorată melosului modal şi intenselor variaţiuni ritmice, îmbinate cu armonii îndrăzneţe (în partea I); explozia de sensibilitate cu abia simţibilele-i sferturi de ton şi efectele inedite ale celor două instrumente (partea a II-a); atmosfera limpede, curată, izvorâtă din poezia reţinută şi nobilă a artei noastre populare cu finalul energic, plin de irizări timbrale (partea a III-a), toate aceste splendori învăpăiate aşezate tulburător în partiturile celor două instrumente, cu prestanţă şi gingăşie în pasagii de mare virtuozitate tehnică dar şi reverii mângâietoare.

Interpretarea sonatei mi-a depăşit aşteptările, pentru că dacă pe violonist îl cunoşteam şi eram familiară cu întreaga-i paletă de virtuţi muzicale, pianistei nu-i ştiam parcursul. Dar cu bucurie trebuie să spun că ea s-a ridicat la valoarea partenerului şi împreună au realizat un Enescu de zile mari, evidenţiindu-i cu tact si emoţie nuanţele şi ritmul sănătos din veşnicia de la ţară.

În concluzie, pot spune că la concertul ce a purtat în antet spusa lui Blaga mi-au plăcut conceptul, povestitoarea, soliştii, vioara (doamne, ce sunet are!) şi ca totdeauna, sala. Felicitări, Tinerimea Română!

Doina MOGA

Un volum de artă: "Tenorul Cornel Stavru – etalon clasic"

Editura Muzicală a publicat, nu demult, o superbă carte-album dedicată tenorului Cornel Stavru, una dintre vocile de aur ale Operei bucureştene. Volumul, semnat de Alexandru Emanoil şi Ioana Stavru, adună între paginile sale (peste 330 la număr) informaţii, comentarii, date şi detalii ale unei cariere spectaculoase, desfăşurate deopotrivă în ţară şi peste hotare, de la sfârşitul anilor '50 până la începutul anilor '80. Totodată, latura iconografică este absolut impresionantă, nenumărate fotografii (cu netăgăduită valoare istorică), afişe, diplome, programe de sală, acte oficiale, extrase din presă, statistici, jaloane ale

turneelor internaţionale, notiţe marcate pe partitură sau ştime scrise de mână, colorând (la propriu şi la figurat) volumul, de o calitate a tiparului pe care o putem numi, fără rezerve, excepţională.

Cartea începe, desigur, cu anii tinereţii, cu multe poze de familie, inserate cu măiestrie în pagină, pe o canava artistică şi tehnică inovatoare, originală şi elegantă. Un loc aparte revine readucerii în atenţie a elogiilor criticii muzicale, surprinse sub semnăturile unora dintre cei mai importanţi cronicari ai vremii. Şi asta, într-o perioadă în care Opera bucureşteană nu ducea lipsă de "vedete", scena fiind seară de seară aureolată de numele unor personalităţi definitorii pentru arta cântului din România şi care (cel puţin din perspectiva unor articole de presă) reprezentau o "concurenţă" pentru oricine, atunci când era vorba despre evidenţierea celor mai buni solişti dintr-o distribuţie. În anii de început Cornel Stavru i-a avut ca partenere pe Zenaida Pally, Teodora Lucaciu, Ioana Nicola, Venera Rogozea, Maria Voloşescu, Elena Cernei, Arta Florescu, Maria Şindilaru, Elena Dima-Toroiman, soprana clujeană Lucia Stănescu, apoi pe Magda Ianculescu, Mariana Stoica, Maria Slătinaru, Marina Krilovici, Eugenia Moldoveanu etc. etc., şi ca parteneri pe Petre Ştefănescu-Goangă, Mihail Arnăutu, Octav Enigărescu, Nicolae Herlea, David Ohanesian, Ladislau Konya, Dan Iordăchescu, Eduard Tumageanian, Vasile Martinoiu, Mircea Buciu, Constantin Gabor, Gheorghe Crăsnaru etc. etc.

Cornel Stavru a apărut pe scena Operei din Bucureşti încă înainte să apară... Opera însăşi în acea clădire. Construită pentru manifestările Festivalului Mondial al Tineretului din 1953, clădirea de la capătul Bulevardului Kogălniceanu şi-a deschis porţile mai întâi pentru evenimentele acestui Festival, care includeau un dificil Concurs de canto, la care tenorul Cornel Stavru (pregătit până atunci de două artiste rusoaice) a câştigat Premiul III; după ce, cu câteva luni mai devreme, participase la un alt concurs, pe plan naţional, care să-i dea dreptul să se califice pentru concursul internaţional din luna august 1953. Sunt oferite detalii relevante, inclusiv repertoriul care l-a propulsat pe lista laureaţilor: 4 arii veriste, dintre cele mai solicitante, care arată că deja la vârsta de 24 de ani vocea sa avea caratele unui glas spinto.

Secvenţe din cronici scrise de Zeno Vancea, J. V. Pandelescu, Viorel Cosma, Alfred Hoffman, Edgar Elian, Ada Brumaru jalonează traseul plin de succese al artistului, angajat mai întâi la Ansamblul Artistic al Armatei, la Ansamblul Sfatului Popular al Capitalei, apoi, peste câţiva ani, la cea mai importantă instituţie lirică a ţării (între timp evoluând, ca atâţia alţi solişti lirici, în coruri bisericeşti cărora aceştia le ofereau o sonoritate impresionantă). Apariţiile sale concertistice au fost constante de-a lungul carierei, deopotrivă la Ateneu şi la Radio, într-un repertoriu variat, vocal-simfonic sau operistic (fără să lipsească pagini din operete sau recitaluri), cântate în faţa publicului sau imprimate pentru Radio (postul naţional dar şi în străinătate), pentru Electrecord, ori filmate pentru TVR, cu multe partituri scrise de compozitori români.

Foarte interesante sunt notiţele proprii ale artistului, pagini de jurnal care sună ca o cronică muzicală, auto-critică, cu detalii despre colegi, dirijori şi despre sală, dar şi cu observaţii asupra evoluţiei proprii şi a impactului asupra publicului, uneori minuţioase dar întotdeauna sincere, chiar şi atunci când avea să-şi reproşeze anumite lucruri pe plan tehnico-artistic.

Volumul oferă detalii, pas cu pas, asupra repertoriului bogat şi spectaculos al artistului, marcat de rolurile de primă strălucire ale vocii de tenor, de la Manrico şi Riccardo la Radames şi Otello, de la Canio la Calaf şi la Don José şi Andrea Chénier, de la partituri wagneriene la cele contemporane, atenţia sa fiind îndreptată şi către capodoperele timpurii, din perioada Renaşterii şi a Barocului.

Traseele sale în scenă s-au intersectat (după cum rezultă din Programe şi din fotografii) cu nume mari ale artei lirice internaţionale, fie la sediu, fie în turnee, intercalate cu numele unor importanţi dirijori. Regăsim printre parteneri pe Renata Scotto, Mirella Freni, Irina Arhipova, Tamara Milaşkina, Peter Schreier, Theo Adam, pe dirijorii Alberto Erede, Peter Maag (am citat doar câteva nume) şi desigur valoroşi regizori.

Cartea include şi extrase din presa străină, din ziare ruseşti, germane, belgiene, italiene etc., făcându-se referiri la numeroasele deplasări în U.R.S.S, Polonia, R.D. Germană, Ungaria, Bulgaria, Cehoslovacia, Iugoslavia, Italia, Belgia, Grecia, Cuba, China, Egipt.

Priceperea, seriozitatea, experienţa câştigate pe parcursul carierei i-au adus în 1982 funcţia de director artistic al Operei, moment în care au încetat apariţiile sale în

calitate de solist. Cartea readuce în atenție câteva secvențe din această activitate, subliniindu-se principalele sale contribuții la progresul artistic al teatrului și al muzicienilor. A fost o perioadă dificilă, în care plata salariilor era condiționată de realizarea unor spectacole în întreprinderi, case de cultură și cămine culturale, și de o parțială auto-finanțare, potrivit noilor dispoziții venite de la Minister.

Este parcursă, cu obiectivitate și cu oferirea multor detalii, și perioada în care a fost consultant artistic și șef al Studiilor muzicale, ca și colaborarea cu Teatrul muzical din Brașov.

Capitolele au fiecare câte un motto, inspirat din versurile ariilor de tenor. Întregul volum are ca motto general sintagma "Con la mia voce ho cantato la patria!".

După prezentarea istoricului acestei excepționale cariere, care a însumat peste 1500 de spectacole și concerte, urmează secțiunea Evocări, care poartă semnăturile unor cunoscuți oameni din lumea iubitorilor sau slujitorilor operei: Stephan Poen, Eugenia Moldoveanu, Petre Sbârcea, Luminița Constantinescu, Lucian Anca, Lucia Stănescu, Ionel Pantea, Vasile Moldoveanu, Maria Slătinaru-Nistor, Carmen Dobrescu, Florin Diaconescu, Octavian-Lazăr Cosma etc., și a soției sale, doamna Ioana Stavru.

Spre final îi este acordat cuvântul lui însuși Cornel Stavru, prin interviurile acordate lui Costin Popa, Liliana Constantinescu, Luminița Constantinescu, Cristina Radu, după care urmează o secțiune de documente manuscrise, o colecție de afișe, de pagini din presă și 13 anexe, deosebit de interesante și utile cercetătorilor. Există aici de pildă liste cu personalul artistic al Operei bucureștene, desigur lista rolurilor maestrului și a premierelor în care a cântat, lista partenerilor străini (cu menționarea spectacolelor și a locurilor respective), lista turneelor și a concertelor, lista tuturor spectacolelor cântate la Opera din București, cu marcarea debuturilor și a serilor în care s-au făcut înregistrări audio sau tv., lista înregistrărilor, emisiunilor și a discurilor. Au fost consemnate, cu aceeași rigoare, și spectacolele organizate în perioada directoratului său artistic, cu menționarea detaliilor relevante.

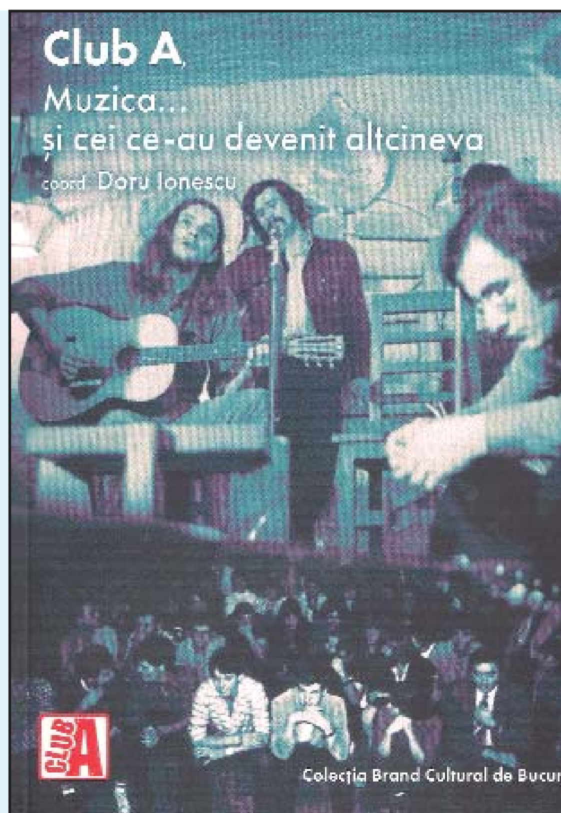
De formație inginer, tenorul Cornel Stavru a știut să organizeze și să tezaurizeze documentele apărute acum în carte prin grija soției sale Ioana Stavru, contribuind, iconografic și bibliografic, la realizarea unei adevărate fresce a celor mai prestigioși ani ai Operei din București. Spiritul său cercetător și perfecționist l-a adus în postura de a deține una dintre cele mai complete arhive sonore din București, care cuprindea arii și spectacole întregi culese din diverse părți ale lumii, având astfel șansa să asculte sau să prezinte altora realizările marilor interpreți ai veacului.

Surpriza cea mare apare pe Coperta 3: un buzunar plastifiat care conține un CD-Portret, cu arii și scene din opere însumând 15 momente în care răsună vocea de excepție a lui Cornel Stavru, care își ia astfel rămas bun de la cititori, rămânând în memoria lor nu numai prin povestiri și date, ci și prin glasul cu care a fermecat atâția și atâția spectatori.

Mihai COSMA

Doru Ionescu: „Club A"

Titlul complet al acestui volum este "Muzica... și cei ce-au devenit altcineva", trimițând la anii năvalnici ai tinereților noastre, când în cap ni se învălmășeau mii de vise. Sigur că ulterior mulți au devenit "altcineva", dar cred că nimeni nu uită nebunia frumoasă a juneții, unii dintre cei care apar în cele aproape 200 de pagini ale cărții fiind și astăzi apropiați, într-un fel sau altul, de fenomenul muzical. Pentru cei neavizați (și care, fatalmente, nici nu ar avea cum să înțeleagă adevăratul fenomen reprezentat de acest club studențesc) este vorba de subsolul din str. Blănari nr. 41, adevărată fortăreață a rezistenței prin cultură (mai ales prin muzica rock și folk) de dinainte de 1989 și loc de reunire a valorilor artistice după 1990, până de curând. Nu era un spațiu prea generos, dar tocmai asta ducea la apropiere între participanți, între care te ciocneai la tot pasul de figuri binecunoscute. În prefața la o carte similară apărută în urmă cu zece ani, aparținând aceluiași autor ("Club A, 42 de ani – muzica tinereții tale"), nașterea "Clubului A" era perfect explicată de Emil Barbu "Mac" Popescu, președintele Universității de Arhitectură și Urbanism "Ion Mincu" și fondator al clubului: "Am căutat șase luni, am găsit un loc abandonat, Primăria l-a cedat. S-au strâns bani printr-o subscripție publică din partea studenților, donatorii (circa 800, aproape toți studenții de la Arhitectură) devenind membri fondatori. Fiecare student membru avea

obligații, atribuții față de club, de la care nu se abdica. A fost un club cu circuit închis, adresat studenților de la Arhitectură, care, în calitate de membri, aveau dreptul, o dată pe săptămână, să își aducă invitați. S-au perindat nume de rezonanță ale intelectualității românești – artiști, regizori, actori, din țară și din străinătate, precum și tot ce a însemnat formații rock și folk mai importante din România". Sigur, în vremea aceea mișcarea și solidaritatea studențești nu se comparau cu ce se întîmplă astăzi în mediul academic, existau cluburi la toate institutele și facultățile, cu discoteci, programe dansante, concerte, între cele mai active fiind "303" (al Politehnicii), al ASE (pe str. Nicolae Iorga, într-o clădire ce a aparținut apoi serviciului Pașapoarte) sau al Institutului de Petrol și Gaze (undeva în spatele sălii Dalles), dar nici Medicina nu se lăsa mai prejos. Cei de la Drept aveau avantajul Aulei, unde au avut loc multe concerte și mai ales festivaluri, cum ar fi "Primăvara baladelor". Dar nimic nu se putea compara cu "Club A", unde săptămânal, dacă nu chiar seară de seară, se "întâmpla" ceva memorabil. Spațiul atrăgea ca un magnet, toți interpreții din provincie în trecere prin Capitală abia așteptau să ajungă aici, nu mai vorbesc de celebrele festivaluri pop-rock rămase în istorie și de care mă voi ocupa cândva, ca implicat direct. Colaboratorul nostru Doru Ionescu, indiscutabil cel mai prolific autor din perimetrul rock-folk, chiar jazz, cu zeci de volume editate, semnează cu modestie pe copertă doar "coordonator", dar ne pune la dispoziție un material informativ unic, redactat cu rigoare și profesionalism, referitor la toate activitățile legate de club, bună parte din ele filmate de el (ce arhivă extraordinară!) pentru emisiunea sa de la TVR, "Remix". Clubul a luat ființă în 1969, puțin înainte de primul festival național pop, și mă gândeam ce seri extraordinare ar fi patronat aici Cornel Chiriac dacă n-ar fi ales chiar în acel an exilul... Autorul trece în revistă toate manifestările muzicale ale clubului începând cu toamna anului 2002, fiind notați cu minuție absolut toți animatorii, artiștii, invitații, vorbitorii – din păcate mulți dintre cei mai importanți nemaifiind azi printre noi. Am nedreptăți pe cineva dacă am da un singur nume, fiindcă, așa cum spuneam, nu a existat artist care să nu fi coborât măcar o dată în "pivnița magică", altfel spus "dacă n-ai ajuns la "Club A", înseamnă că nu exiști!". Cartea a apărut în colecția "Brand Cultural de București", la neobosita "Casă de pariuri literare" (editura – un cristian), fiind tipărită cu sprijinul Primăriei Capitalei prin ARCUB, în cadrul programului de finanțare "București - oraș deschis 2021". Afișe, reproduceri de coperți ale altor volume de profil și mai ales o impresionantă galerie foto, datorată în bună măsură arhivei "Club A", completează o carte-document ce vine să se alăture celor similare – un "remember" adesea emoționant pentru inițiați, iar pentru ceilalți descoperirea unui surprinzător, pentru ei, univers "underground" (care la "Club A" era și la propriu, nu doar la figurat!)...

Mircea Drăgan: „Caiet de partituri 1"

Cândva caietele reunind partituri ale șlagărelor de muzică ușoară erau editate cu regularitate, constituindu-se în instrumente de lucru pentru profesori, instrumentiști, dirijori și firește interpreți. Iată că Editura Muzicală a reluat această bună tradiție și după culegerile de melodii ale compozitorilor Dumitru Lupu și Viorel Covaci ne propune, în condiții grafice de excepție, o serie incitantă reunind creații semnate Mircea Drăgan. Primul caiet reunește partiturile melodiilor de mare succes incluse pe un album editat de casa de discuri Eurostar și purtând același titlu, "Timpul șlagărelor – Hits Time", un prim "Best of" al reputatului compozitor, pianist și dirijor. Nu lipsesc autenticele șlagăre ce se cântă și azi de către soliștii respectivi și se transmit la radio, atât cât se mai difuzează muzică românească...Se detașează titluri cum ar fi "Păcat că vremea..." (melodia anului 1986) și "Stai lângă fruntea mea" (melodia anului 1987) – solistă Mirabela Dauer, "Tu, numai tu!" (1992) – Monica Anghel, "Născută pentru dans" (1985) – Silvia Dumitrescu, "Finally" (2000) – Elena Cârstea și Silvia Dumitrescu, "Hai România!" (1994 – Imn al echipei naționale de fotbal) – Mihai Constantinescu, "Te iubesc!" (2001) – Elena Cârstea, "De-aș fi o stea..." (1988) – Loredana Groza, ceea ce nu înseamnă că piesele celelalte n-ar fi memorabile, făcând parte și ele din reușitele de marcă ale muzicii ușoare românești. Este vorba de "Hai să uităm..." (1993) – Monica Anghel, "Doar tu vei fi!" (1989) și "Să fiu cu tine..." (1988) – Mirabela Dauer (indiscutabil una din interpretele sale preferate, mai ales că atunci erau și vecini de cartier!), "Nopți de foc" (1994) – Carmen Trandafir, "Hai, încearcă să mă cucerești!" (1993) – Jeanette Răducan, "De ce nu crezi?" (1992) – Daniel Iordăchioae, "O rază de soare" (1985) – Cornelia Vorvoreanu. Cu rigoare-i binecunoscută, compozitorul indică nu numai anul lansării, ci și contextul – festivalul de la Mamaia, concursul "Șlagăre în devenire", Concursul de muzică de dans pentru tineret de la Costinești, concursul televizat "3 din 10 pentru un show" sau programele Radio și TV. Pe coperta a doua fiecare solist este caracterizat cu afecțiune și obiectivitate de Mircea Drăgan, care pe coperta a patra ne oferă un grăitor "Autoportret în doar câteva cuvinte...", prezentare care în mod normal, date fiind realizările muzicianului, ar fi putut însuma mii de cuvinte! În sfârșit, această primă remarcabilă apariție din seria partiturilor lui Mircea Drăgan este completată pe coperta a treia de reproducerea câtorva mape de discuri în care el a fost implicat, cu formațiile Mondial și Romanticii, cât și, în avanpremieră, a coperților următoarelor caiete de partituri, de unde aflăm că vor mai fi nu mai puțin de cinci. Le așteptăm!

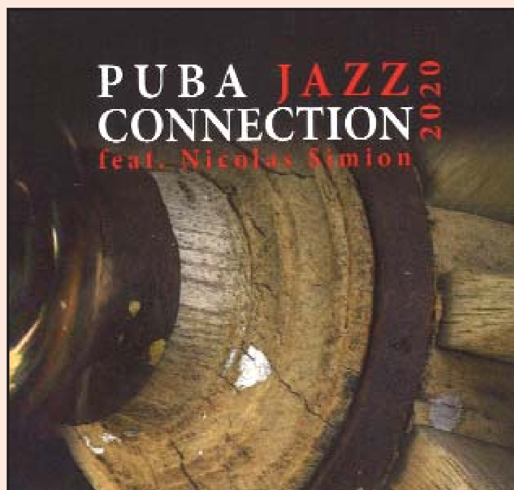

Recenzii de **U. OCTAVIAN**

Puba jazz connection

Jazz adevărat!

Într-o fraternă integritate națională, patru legende ale jazzului autohton întruchipând cu onestitate în *diaspora* obârşiile – bănățeană, transilvană, munteană, şi-au pus în acelaşi creuzet artistic emoțiile, trăirile, vredniciile proprii, spre a întruni în mirabile momente muzicale – nouă la număr – alăturate pe un CD, o oportună aventură a cunoaşterii de sine, un vivifiant al valorii, al autenticului... Într-o perioadă în care actualmente sunt promovate predilect experimentele, tentativele novatoare de tot felul (mai reuşite ori mai puțin reuşite), jazzul *combo-ului* Puba Hromadka se revendică de la tărâmul certitudinilor ferme ale unui *stil clasic modernizat*, aflat într-o relație nemijlocită cu perimetrul *hard bop* încă viabil în lumea contemporană a genului. Altfel spus, careul de aşi Puba Hromadka - baterie, Paul Weiner - pian, Decebal Bădilă - contrabas şi bas electric, Nicolas Simion - saxofon tenor, saxofon sopran, cu toți trăitori în Germania, ne propune un demers creativ în care se regăsesc în chip pertinent unele specifice elemente de discurs precum *pulsația swing*, expresivitatea frustă a *melodicității inspirate*, bogăția *vestimentului armonic*, ba chiar şi prezența structurii şi feeling-ului de *blues* – în cele două „coperte de sunet" ale albumului, piesele *„FROM BREBU TO GARANA"* şi *„FROM GARANA TO BREBU"* profilate pe acelaşi material tematic; două titluri ce se doresc odată în plus aluzii la faptul că timişorenii Hromadka şi Weiner au fost cu două decenii şi jumătate în urmă doi dintre demiurgii *Festivalului de Jazz de la Gărâna*!

Inițiator în anul 2020 al seducătorului proiect discografic ce face obiectul rândurilor de față, bateristul, percuționistul, profesorul şi compozitorul Georg Puba Hromadka – venit pe lume la 8 octombrie 1951 – absolvent al *Liceului de Muzică „Ion Vidu"* din municipiul natal Timişoara şi al *Universității Naționale de Artă „George Enescu"* din Iaşi la *Secția Percuție*, fu dintru început constituent al trupelor de rock *„Clasicii"* (1966-1969) şi *„Clasic XX"* (1969-1970) cu care a participat la *Festivalul Rock* organizat de *Facultatea de Arhitectură din Bucureşti*; apoi ritmician al formațiilor de jazz *„Paul Weiner Quartet"* şi *„Gramophon"* cu care a evoluat la edițiile 1975, 1976, 1977 ale *Festivalul de Jazz de la Sibiu*; totodată instrumentist al *Filarmonicilor „Moldova"* din Iaşi (1971-1974) şi *„Banatul"* din Timişoara (1974-1977). Emigrat în anul 1977 în Germania, Puba Hromadka s-a afirmat ca un muzician complex şi complet acoperind varii genuri sonore: nu doar baterist de rock şi jazz, ci şi percuționist de înalt profesionalism în domenii ale muzicii academice (simfonică, de cameră, teatru liric); prestigios profesor (la Heidelberg din anul 1979 până în 2017); autor a două cărți despre tehnica percuției; component al unor ansambluri simfonice, de operă şi big band-uri prezente pe scenele a numeroase concerte, turnee, festivaluri în oraşele germane Heidelberg, Frankfurt, Mannheim, Darmstadt, Baden Baden, Berlin, Freiburg, Donaueschingen, ca şi în Salzburg, Edinburg, Amsterdam, Viena, Paris, Lisabona, New York. Puba a înființat la Timişoara împreună cu saxofonistul Liviu Butoi Clubul de Jazz *„Pod 16"*. A luat parte în 1981 la *Galele Jazzului de la Costineşti* alăturat lui Liviu Butoi; în 2008 la *Festivalul de Jazz de la Braşov* în parteneriat cu contrabasistul Jan Jankeje şi cu Paul Weiner; în 2017 la *Gala Blues Jazz „Kamo" de la Timişoara* cu saxofonistul Nicolas Simion, trompetistul polonez Piotr Wojtasik, basistul Ion Vârlan şi pianistul Paul Weiner; iar în 2018 la *Festivalul Internațional de Jazz de la Gărâna* în formula *„Puba Jazz Connection"* – ce i-a alăturat pe aceiaşi Simion, Wojtasik, Weiner şi pe contrabasistul german Johannes Schädlich.

Celălalt timişorean, pianistul, compozitorul, aranjorul, şeful de formație Paul Weiner (născut la 17 decembrie 1947), de profesie inginer electrotehnician şi jazzman autodidact perfecționat grație îndrumărilor primite în adolescență de la profesorul Andre Wiesinger, a fost colegul de quartet cel mai apropiat – prin ani – de Puba Hromadka, pe care l-a avut drept coechipier de trio, cu care a apărut împreună pe genericul admirabilului LP de autor *„Spirale"* (album editat de Casa Electrecord şi reeditat în Germania în anul 2007) şi cu care s-a aflat, cum spuneam, între întemeietorii *Festivalului de Jazz de la Gărâna*. Să amintim că Paul Weiner era unanim apreciat ca unul dintre cei mai înzestrați pianişti români de gen ai anilor '70, că a fost membru fondator al celui dintâi club bănățean de jazz în 1968, invitat de vază al *Festivalurilor de Jazz* de la Ploieşti şi de la Sibiu (1969-1977), în calitate de lider al grupurilor *„Free Jazz Trio"* şi *„Gramophon"*. În 1971 dobândea Premiul I de compoziție la *Festivalul de Jazz de la Přerov* – Cehia. A emigrat în Germania în anul 1977, de atunci impunându-se ca o prezență interpretativă de marcă în concerte, festivaluri precum *Renault*, *Rhön*, prin apariții la televiziuni, evoluții în cluburile de jazz din Frankfurt, Heidelberg, Mannheim, ca şi peste ocean în SUA, lui Paul Weiner fiindu-i adesea solicitate – grație recunoscutei sale experiențe – asocieri conjuncturale cu diverşi muzicieni de pretutindeni care au concertat în noua lui patrie. În 1986 a urmat studii de ameliorare în arta improvizației cu Dave Liebman şi Richie Beirach la *Summer Academy* din Germania. Primăria oraşului New Orleans i-a acordat în anul 2002 distincția *„International Honorary Citizen"* pentru meritele sale muzicale.

Născut în Constanța la 19 februarie 1968, însă crescut încă din copilărie în Bucureşti, Decebal Bădilă a studiat în adolescență matematica... dar influențat de al său frate, ilustrul contrabasist de muzică clasică şi jazz Ovidiu Bădilă, a optat definitiv pentru arta sunetelor. În 1990 rezident în Germania, Decebal Bădilă a devenit student la *Academia de Muzică din Köln*, pe care a absolvit-o cu titlul *„Master Degree with honour"*. L-a cunoscut pe virtuozul pianist Eugen Ciceu - Cicero în Germania, dar în august 1994 a colaborat pentru prima oară cu el în cadrul unui concert susținut de cei doi la Bucureşti, acesta fiind startul conlucrării ulterioare neîntrerupte dintre Bădilă şi Cicero, până la trecerea în neființă a pianistului, în 1997. Cariera lui Decebal Bădilă, atât ca muzician de studio cât şi ca performer live (deopotrivă la contrabas şi la ghitară bas), a însumat mulțime de participări la înregistrări, concerte, emisiuni TV şi festivaluri de jazz, nu numai în România dar şi în Europa, Asia, America Latină alături de Clark Terry, Sammy Nestico, Bob Mintzer, Larry Coryell, Chaka Khan, The Temptations, The Supremes, Bireli Lagrène, Marc Russo, Wolfgang Haffner, Brandon Fields, Graham Haynes, Shirley Bassey, Maria Schneider, Koono, Tony Lakatos, Horst Jankowski, Markus Stockhausen, Peter Weniger, Toshiko Akiyoshi, New York Voices, desigur Eugen Cicero şi mulți alții. Discografia proprie include două interesante albume de autor: *„Nothing But Bass"* (1995), *„Archibald's Dance"* (2001), ca şi CD-ul *„First Meeting"* înregistrat de *Trioul „Joy Of Live"* cu Petrică Andrei şi Vlad Popescu. Din 1997 Decebal Bădilă a devenit membru al *Big band-ului SWR* din Stuttgart cu care a fost nominalizat de patru ori la *Premiul Grammy*. A susținut concerte, ca şi cursuri master class în Manila, Kuala Lumpur, Singapore, Luxemburg, Freiburg, Hanovra, Hamburg, Köln, Stuttgart, München. În țară a fost partener fidel pentru grupurile Johnny Răducanu & Friends, Garbis Dedeian Quartet, Ion Baciu Jr. Trio, Marius Popp - Dan Mândrilă Quartet, Mircea Tiberian Quartet, grupuri cu care a evoluat pe podiumurile festivalurilor de la Sibiu, Costineşti, Braşov, Satu Mare şi altele. Decebal Bădilă a fost şi a rămas un mare admirator al bossanovei braziliene, cu timp în urmă el petrecând o lună pe an la Sao Paolo, cântând cu muzicienii locali. Cât îl priveşte pe saxofonistul invitat Nicolas

Simion (născut în Dumbrăvița Brașovului la 15 iunie 1959), este îndeobște recunoscut faptul că el s-a impus și continuă a fi cel mai activ muzician al diasporei române de jazz, artistul cu cea mai bogată discografie (în ipostaze de lider și sideman), cu o relevabilă pluralitate a preocupărilor sale în ansamblul artei sunetelor – poli-instrumentist (saxofoane, clarinet, basclarinet, flaut, taragot, alte instrumente de suflat de origine folclorică), compozitor, aranjor, ctitor și șef de formații, dirijor al unor ansambluri simfonice, aplaudat într-un număr-record de concerte, participări la festivaluri și apariții pe scene de club, precum și manager al casei discografice proprii *„7Dreams Records"* – care a editat până în anul 2021 – NB! – nu mai puțin de 36 albume CD de jazz și un DVD! Afirmat cu pregnanță în context autohton (ctitor în a doua jumătate a anilor '80 al remarcabilului grup *Opus 4* cu Dan Mândrilă – guest star permanent, a colaborat prin decenii cu Johnny Răducanu, Mircea Tiberian, basistul Cătălin Rotaru, bateriștii Eugen Nichiteanu, Dinu Simon, ghitaristul Sorin Romanescu, solistele Anca Parghel, Luiza Zan, Nadia Trohin ș. a. Dintre cei peste patruzeci de ani de carieră ai lui Nicolas Simion, desprindem răstimpul afirmării în țară (1981-1988, în București), apoi după expatriere, perioada de la Viena / Austria (derulată între 1989-1998), în fine, etapa de la Köln / Germania (din 1998 până în actualitate). Vizând drept obiectiv prevalent al eforturilor sale, exhibarea în context internațional a *lumii de frumuseți proprie ethosului nostru folcloric* permanentizată prin limbajul jazzului, Nicolas Simion a împlinit acest deziderat în numeroase concerte și înregistrări de ținută concretizate în compania unor instrumentiști europeni și americani valoroși, de talia unor Victor Jones, Peter Perfido, Ronnie Burrage, Benjamin Henocq, Idris Muhammad, Kruno Levačić, Silvio Morger, Jonas Burgwinkel, Lieven Venken, Drori Mondlak (bateriști), Lonnie Plaxico, Ed Schuller, Ino Nobuyoshi, Angus Bangus Thomas, Martin Gjakonovski, Sebastien Boisseau, Andy McKee, Johannes Fink, James Singleton, Joris Teepe, Reza Askhari, Chris Dahlgren (bass-iști), Mal Waldron (discuri în duo și cvartet, cu Waldron și concert la Cluj în 1998), Michael Cain, Andreas Mayerhofer, Mike Roelofs, Jancy Körössy, Florian Weber, Antonis Anissegos (pianiști), Isao Miyoshi, Norbert Scholly, (ghitariști), Charlie Mariano, Archie Shepp, Lee Konitz (cu aceștia trei a compărut și pe scene brașovene) și Jim Pepper (cu toți, saxofoniști), Graham Haynes, Dusko Gojkovich, Tomasz Stanko, Ryan Carniaux, Piotr Wojtasik (trompetiști), Nils Wogram (trombonist), Fausto Beccalossi, Martin Lubenov (acordeoniști), Zoltan Lantos, Costel Nițescu (violoniști), Giani Lincan (țambal), Gunther Schuller, Peter Herbolzheimer, Bill Dobbins, Peter Christian Feigel, Sabin Păuța (dirijori) etc. De asemenea, important ca preponderent în activitatea muzicianului este și capitolul definit prin genericul *„Classic meets Jazz"* – compoziții și interpretări de prestigiu referitoare la compartimentul *jazzului simfonic* abordat cu extinsă fervoare între realizările interpretului / creatorului. Vorbind despre recunoașterile meritate de care Nicolas Simion s-a bucurat în decursul timpului, să menționăm *„WDR Jazz Preis 2015"* (Germania) acordat pentru măiestria improvizației, *Premiul Uniunii Compozitorilor și Muzicologilor din România* pentru piesa *„Jocul copiilor"*, *Premiul de compoziție* atribuit de către juriul competiției găzduite de *Centrul Cultural al Municipiului București ArCuB* sub auspiciile ediției din septembrie 2016 a manifestării *Bucharest Jazz Festival*, *Premiul* atribuit creației proprii *„Mr. Monk Is Back In Town"* la a patra ediție a prestigiosului *International Jazz Composition Contest* desfășurat la Katowice în anul 2017 și Premiul UCMR oferit în anul 2019 pentru lucrarea *„Hommage à Richard Oschanitzky"*. Tot în semn de recunoaștere valorică, chipul său a apărut editat pe coperta unuia dintre numerele celei mai prestigioase reviste europene, *„Jazz Podium"*.

Iată acum, câteva succinte considerente urmând audierii celor nouă secvențe ale CD-ului „PUBA JAZZ CONNECTION 2020" (lansat în 2021) – toate, compoziții ale protagonistului:

- *„FROM BREBU TO GARANA"* – demult n-am mai audiat un blues atât de verosimil în peisajul jazzului autohton! După admirabila uvertură prefirată pe claviatura pianului, tema, pe cât de simplă, pe atât de expresivă apare enunțată de saxofonul tenor, apoi dezvoltată în excelente chorus-uri solistice de instrumentul de suflat, respectiv de contrabas.

- *„LONELY LADY"* – după nelipsitul moment introductiv, de astă dată susținut de basul electric într-o emisie de tip *funk*, tema – animată, bazată pe o celulă repetitivă și mono-armonie – emană din pavilionul saxofonului tenor, acesta perpetuând-o solistic în lăudabil travaliu dezvoltător, secvența improvizată cea mai consistentă revenind bateristului, iscusit arhitect de edificii ritmice.

- *„ALONGSIDE THE DEVIL"* – câteva accente de percuție preced tema de o certă, complexă mobilitate melodico-armonică, expusă de saxofonul tenor care o și fructifică în chip creativ, urmat de pianul șerpuind în măiastre volute de sunete și de un episod 4 / 4 – câte patru măsuri alternate de baterie, de saxofon și de pian.

- *„IN VAIN"* – bateria stabilește conductul metro-ritmic în care va fi înfățișată tema (de esență modală) în cântul saxofonului sopran, care o prelungește într-un solo plin de imaginație, succedat de melopeea sofisticată, fluidă, depănată pe clapele pianului.

- *„GOING GOOD"* – introducerea alertă a secției ritmice prefațează apariția saxofonului sopran enunțător al temei pregnante, pline de vitalitate; aceasta slujește drept generatoare a mai multor variațiuni pertinente, inspirate, create spontan de pian, de saxofon sopran, de baterie evidențiind ca într-o piesă-vitrină, distinctivele disponibilități tehnice și expresive proprii tuturor membrilor quartetului.

- *„NOSTALGIA"* – nici aici nu lipsește introducerea, configurând ambientul propice expunerii cantilenei tematice, sensibilă, desfătătoare, ea prilejuind saxofonului tenor un solo avântat, basului – un traiect monodic plin de eleganță, iar pe clapele în alb și negru o evoluție elevată, de notabil rafinament.

- *„FIRESIDE DREAMS"* – titlul denumește cadrul sonor ce configurează o atmosferă de intimitate grație sonorității duioase a saxofonului sopran, anticipat de o extinsă preludiere a basului. Deopotrivă admirabilă și bogată în sensuri se dovedește contribuția solistică a pianului. Altfel spus, i se oferă auzului o frumoasă, emoționantă baladă.

- *„WITHOUT A TRACE"* – pianul, apoi saxofonul tenor stimulați de pulsația vitală a secției ritmice, se avântă în lansarea unei caligrafii melodico-armonice suplu arcuite, apte a dinamiza propriile energii creatoare și ale coechipierilor în concretizarea celei mai deplin compozite piese dintre cele nouă...

- *„FROM GARANA TO BREBU"* – este momentul când *prologul* CD-ului se coagulează ca *epilog* în aceeași sacră tonalitate a blues-ului, dovedind cu evidență, dacă mai era nevoie, că cei patru artiști se află în floarea maturității – cristalizată prin atributele-expresii *feeling*, *swing*, *interplay*, *groove* – astfel că productul dăruirii, al patosului lor se cuvine a fi evaluat drept *discul anului 2021* în areal jazzistic mioritic!

Intonată în finalul albumului, tema de șapte meșteșugite sunete a *bluesului* persistă în auz ca un privilegiat ecou al speranței... Și de ce nu? – am dreptul de a-mi închipui că undeva niște melo-fani străini ar exclama, după ascultarea CD-ului: *„They play like the Americans!"*

Florian LUNGU

Galele Savoy – feerie, bucurie şi nostalgie

Odată cu începerea noii stagiuni 2021 – 2022, la Teatrul de Revistă „Constantin Tănase" a avut loc şi prima ediţie a "Galelor Savoy", un omagiu adus marilor artişti care au jucat de-a lungul timpului pe scena celebrei săli şi care şi-au legat numele şi cariera de spectacolul de Revistă, gen unic în lume. Ediţia I a deschis seria de spectacole care au loc în fiecare lună şi a anunţat succesul extraordinar de care aveau să se bucure următoarele ediţii, cu un format asemănător emisiunilor de divertisment - ce dor ne este de celebrele emisiuni de la Televiziunea Română a anilor '70 - '80, memorabile şi din păcate, irepetabile!

Vasile Muraru, Valentina Fătu

"Proiectul <<Galele Savoy>> *înseamnă pentru Teatrul Tănase un necesar exerciţiu de admiraţie şi recunoaştere publică a meritelor pe care le-au avut toţi cei care au trecut pe această scenă, înaintea noastră sau chiar odată cu noi şi care, prin arta lor, au sporit valoroasa moştenire artistică lăsată nouă de făuritorul acestui gen de teatru, marele Constantin Tănase"*, spuneau Vasile Muraru şi Valentina Fătu, iniţiatorii şi realizatorii acestui proiect al cărui concept, scenariu şi regie le aparţin. Fiecare Gală este mai mult decât un spectacol de Revistă; pe lângă momentele artistice, muzica live şi baletul teatrului, se îmbină confesiunile şi amintirile artiştilor invitaţi cu proiecţii video şi fotografii de arhivă, cu poveşti, legende, întâmplări şi momente unice trăite şi legate de tot ceea ce a însemnat Revista ultimilor zeci de ani. Să nu uităm că Teatrul de Revistă va împlini vara aceasta 103 ani de existenţă!

De remarcat faptul că, pe lângă numele sonore din lumea artistică, foşti angajaţi sau colaboratori ai Teatrului "Constantin Tănase", sunt invitaţi şi regizori, scenografi şi coregrafi, tehnicieni, creatori de costume, dar şi persoane care s-au aflat în preajma artiştilor, admiratori şi promotori ai genului Revistei: critici de teatru, jurnalişti, scriitori, poeţi, textieri, medici, sportivi. Li se alătură de fiecare dată actori şi solişti ai teatrului, nelipsite fiind Orchestra şi Baletul conduse de dirijorul şi compozitorul Dan Dimitriu, respectiv de coregrafa Oana Cocârţă. Muzica este semnată de Dan Dimitriu şi Cristian Faur, iar scenografia de Francesca Cioancă şi Ana Iulia Popov.

Fiecare ediţie a Galelor Savoy are câte un moment special, *In Memoriam*, dedicat marilor vedete dispărute ale Revistei româneşti. Nicu Constantin şi Jean Constantin au fost *"uriaşii"* artişti evocaţi la primele două ediţii. Reprezentanţii familiilor celor evocaţi au donat şi vor dona în cadru festiv obiecte, costume de scenă şi accesorii care au aparţinut acestora şi care se vor regăsi în Expoziţia - Muzeu a Stelelor de la Revistă.

"Bun găsit, spectatori, invitaţi! / Suntem iarăşi cu voi împreună / Fericire s-aveţi, la ce-i bun să speraţi / Şi mereu să aveţi voie bună! / Vă rugăm insistent să lăsaţi, / Grija zilei de mâine de-o parte / Luaţi soţul de braţ şi dansaţi şi dansaţi, / Până noaptea de zi se desparte! / Hai să serbăm / Cu toţi această zi / Că mâine ce va fi, nimeni nu poate şti! / Hai să serbăm. / Cu toţi acest moment / La Galele Savoy, / Să spunem toţi prezent! / Vasile, Valentina, răspund acum, prezent".

"Orchestra şi baletul au venit, noi suntem aici, aşa încât nu putem fi decât foarte fericiţi pentru că şi dumneavoastră aţi răspuns PREZENT la invitaţia noastră de a-i omagia pe câţiva dintre artiştii care au adus glorie şi strălucire acestei scene", aşa îşi începe celebrul cuplu prologul. *"Fiecare dintre ei a mai pus o cărămidă, a mai clădit o treaptă, a mai deschis o fereastră prin care preţuirea dumneavoastră, a spectatorilor, să pătrundă în acest loc magic, pe care cu iubire şi-un strop de mândrie îl numim azi Teatrul de Revistă <<Constantin Tănase>>, teatrul din inima Bucureştiului. Galele Savoy înseamnă pentru teatrul nostru un necesar exerciţiu de admiraţie şi de recunoaştere publică a meritelor pe care le-au avut toţi cei care au trecut pe această scenă, înaintea noastră sau chiar odată cu noi. Invitaţii noştri, fie că au fost angajaţi ai Teatrului sau colaboratori apropiaţi, ne vor spune povestea vieţii şi a succesului lor, această splendidă distincţie, pe care destinul o pune la reverul vieţii doar celor mai norocoşi".*

Marina Voica

În acest spectacol se celebrează valoarea, performanţa, talentul, dedicarea şi excelenţa în genul revuistic, iar artizanii acestor seri magice sunt Vasile Muraru şi Valentina Fătu, cea care a gândit şi a iniţiat acest proiect, susţinut cu greutatea numelui de managerul şi de echipa Teatrului "Tănase" şi făcându-l posibil în vremuri marcate permanent de restricţii şi măsuri pandemice şi de austeritate bugetară. *"Galele Savoy înseamnă pentru noi o datorie morală, dar şi de suflet, pe care o avem faţă de aceşti oameni, mari artişti şi minunaţi prieteni!"* – a spus binecunoscutul actor.

Gabriel Dorobanțu şi **Marina Voica** au fost capetele de afiş ale primelor două ediții ale Galelor Savoy, lista fiind completată de **Alexandru Lulescu** (cel mai longeviv actor al

Gabriel Dorobanţu, Dan Dimitriu, Iuliana Marciuc

Teatrului Tănase (va împlini anul acesta 90 de ani!), balerinul **Thury Ştefan** şi **cuplul comic fantezist Anton** şi **Romică** (din păcate, Romulus Sîrbu ne-a părăsit pentru totdeauna în decembrie anul trecut), respectiv de **George Enache, Sergiu Cioiu** şi **Lucia Boga**. Alături de gazdele şi amfitironii fiecărei gale, Vasile Muraru şi Valentina Fătu, au evoluat şi Anca Țurcaşiu, Oana Sârbu, Dumitru şi Ionuț Galani, împreună cu soliştii Teatrului „Tănase", Bianca Sârbu Romanescu, Daniela Tănase, Valentin Roşca şi Tatiana Fecioru. Au prezentat Iuliana Marciuc, respectiv Marina Almăşan.

Marina Voica este o vedetă în adevăratul sens al cuvântului, cu o carieră fabuloasă de peste şase decenii şi ale cărei începuturi aveau să fie marcate chiar de Teatrul de Revistă "*Constantin Tănase*". Primul contact cu artiştii din România a fost legat de un concert al legendarului baterist şi dirijor Sergiu Malagamba, susținut la Moscova alături de Teatrul de Revistă "Constantin Tănase", cu Gică Petrescu bisat de nenumărate ori cu piesa "*M-am îndrăgostit de Moscova!*". Cum să se gândească pe atunci studenta la Institutul de Finanțe că va deveni solistă a teatrului, că va juca 9 stagiuni pe faimoasa scenă şi că va cânta ani la rând în zeci de spectacole alături de mari actori şi interpreți ai Revistei? La prima sa ieşire în lume, a ales că meargă la un spectacol la "Tănase", aflat la doi paşi de casă. La final a aplaudat-o pe marea Maria Tănase. Iată cum îşi aminteşte

Oana Sarbu între "Anton şi Romică"

acel moment descris în cartea lui Octavian Ursulescu, "*Marina Voica – Drum spre legendă*": "*Spectacolul mi-a plăcut, glumele nu le-am înțeles, normal, dar muzica era peste tot şi-mi venea să mă scol de pe scaun şi să dansez. La final, cu o superbă rochie albă paietată a apărut pe scenă, ca o adevărată divă, Maria Tănase, provocând rumoare în sală! Nu voi uita niciodată acel moment!*"...

Şi de data aceasta, la cei 85 de ani ai săi, aflată – a câta oară –, pe scena Sălii Savoy, Marina Voica a fost cuceritoare şi strălucitoare: a cântat trei piese, acompaniată de Orchestra dirijată de Dan Dimitriu, a dansat, a fost în mare vervă şi a depănat amintiri şi întâmplări pe care le-a trăit alături de artiştii teatrului, unde a fost mereu aplaudată şi admirată. Amintim de primele spectacole: "*Uite că nu tac!*" de Petre Bărbulescu, care a avut premiera în 1975, cu Nicu Constantin, Alexandru Arşinel, Luigi Ionescu, Paula Rădulescu şi Aurelian Andreescu pe afiş, de concertul-spectacol "*Melodii '81*", unde s-au cântat piese în primă audiție de Nicolae Kirculescu, Petre Mihăescu, Horia Moculescu, Paul Urmuzescu şi Vasile V. Vasilache, "*Academia Savoy*" (1999), pe texte de Mihai Maximilian şi muzica lui Vasile Veselovski sau de spectacolul "*Un cântec... O glumă...*" (regia Cezar Ghioca), unde a fost invitată specială de câteva ori şi care se joacă şi acum.

George Enache

Artist remarcabil, **Gabriel Dorobanțu** a fost de nenumărate ori invitat special al Teatrului Tănase; cele mai recente au fost spectacolele concert "*Glume pe portativ*" şi "*Un cântec... O glumă...*", spectacolul aniversar "*Şi iată c-au trecut 80 de ani*" dedicat marelui actor Alexandru Arşinel, dar şi ultimul turneu efectuat în Israel în toamna anului 2019, cu spectacolul "*Ca la Tănase*". „*Cântecele trebuie să fie ca nişte momente de viață*" - mărturisea el. "Trăirile omeneşti, sentimentele răscolitoare, eterna iubire reprezintă temele predilecte ale şlagărelor cu care mă prezint în fața marelui juriu, publicul. Pledez pentru reîntoarcerea la lirism, romantism, iubire, vers şi melodicitate, care vor dăinui cât lumea!". Trubadurul atâtor generații, care a lansat până în prezent peste 200 de piese, a debutat în 1983 la Festivalul Mamaia cu melodia "*Ochii tăi*" (compozitor Vasile Veselovschi, versuri Mihai Maximilian, un alt "cuplu de aur" al Revistei!), devenită rapid şlagăr. Aşa cum au fost şi sunt "*Hai vino iar în gara noastră mică*", "*Tu eşti raza mea de soare*", "*Santa Maria Maggiore*", "*Să nu vii iar să mă cauți*", "*Te rog să mă ierți*", "*În lumea*

romantică" sau *"Povestea nu s-a terminat"…. "Pe scena Teatrului Tănase mă întorc întotdeauna cu mare bucurie!"*, a spus atât de îndrăgitul interpret. *"În anul 1978 am primit chiar aici premiul III la Festivalul* <<Primăvara bucureşteană>>. *De atunci, am avut zeci, sute de colaborări, invitaţii şi de turnee, iar Revista şi marii săi actori m-au fascinat de când mă ştiu!"*.

Sergiu Cioiu, binecunoscut cantautor, actor şi interpret de muzică pop, jazz, swing şi folk, *"artizan al cântecului şi interpret al verbului"*, debuta în anul 1964 chiar la Teatrul Satiric-Muzical *"Constantin Tănase"*; a jucat în

Sergiu Cioiu, Iuliana Marciuc

"Revista dragostei" de Nicuşor Constantinescu şi George Voinescu. Au urmat *"Nu aduce ziua ce aduce noaptea!"*, un cabaret literar - artistic, pe muzica lui Elly Roman şi *"Aventurile unei umbrele"* de Nell Cobar. La Galele Savoy a povestit despre toate acestea, despre şlagărele lansate în anii '60 – '70 (*"Cântecul vântului", "Glasul tău", "Pentru cine?", "Mersi, Bécaud", "Poarta sărutului", "Masa tăcerii", "Primul loc de pe pământ", "Cine a găsit tinereţea mea?"*) şi despre turneul pe care l-a făcut în 1965 în Franţa, când a făcut parte din distribuţia spectacolului *"Grand Music Hall de Bucarest"*, prezentat cu mare succes de Teatrul Tănase pe scena celebrei săli Olympia din Paris. *"Au trecut de-atunci aproape 60 de ani, am jucat şi am cântat în sute de spectacole, musicaluri şi concerte, dar nu voi uita niciodată coborârea pe scara avionului care ne-a adus la Paris. Mă aflam alături de Stela Popescu, Mircea Crişan, Doina Badea, Gică Petrescu, Constantin Drăghici, Fărâmiţă Lambru, Horia Căciulescu, Nicu Constantin, Alexandru Lulescu, Thury Ştefan, Zizi Şerban, Anton şi Romică…. Mă leagă cele mai frumoase şi speciale amintiri de Teatrul Tănase şi revin de fiecare dată pe scena de la Savoy cu aceeaşi mare bucurie!"*.

Fost solist al Teatrului Tănase, acum pensionar, **George Enache** continuă să joace în spectacole. La Galele Savoy a cântat şi *"Evrika"*, piesa compusă pentru el de Gelu Solomonescu, pe versurile lui Fred Firea, în 1970, anul în care s-a angajat aici. Acelaşi tandem Gelu Solomonescu – Fred Firea i-a încredinţat mai târziu un alt şlagăr, *"Strada copilăriei"*. A jucat vreme de 50 de ani alături de toţi marii artişti ai Revistei şi binecunoscuţi compozitori i-au încredinţat melodii pe care le-a interpetat în spectacole: George Grigoriu (*"Câtă splendoare"*) şi Titel Popovici (*"Florina"*), ambele piese pe versurile lui Angel Grigoriu şi Romeo Iorgulescu, Petre Mihăescu (*"Numai tu nu ştii"*, versuri Aurel Storin). *"Aici m-am simţit vreme de 50 de ani ca într-o familie, familia pe care nu am avut-o, pentru că am rămas orfan de ambii părinţi de mic. Teatrul de Revisă a fost pentru mine o a doua casă şi mă consider copilul acestui teatru!"*.

La prima ediţie a Galelor Savoy momentul *In Memoriam* a fost dedicat marelui actor Nicu Constantin, iar la cea de-a doua ediţie lui Jean Constantin, depre care celebrul textier Mihai "Puiu" Maximilian spunea: *"Pe Jean nu l-aş fi lăsat să iasă la pensie! L-aş fi legat cu lanţuri de scenă şi aş fi înghiţit cheia!"*. Au fost evocaţi de către cei care i-au cunoscut, dar şi prin imagini de arhivă din spectacole, emisiuni de diverstiment şi filme memorabile. Doamna Măndiţa Constantin a donat Teatrului Tănase unul dintre costumele de scenă ale soţului său, precum şi una dintre perechile de ochelari ale acestuia. În evocarea lui Jean Constantin s-a vorbit mult despre turneele şi spectacolele de la malul mării alături de vedetele Teatrului Tănase. Dumitru Galani şi fiul său Ionuţ Galani nu numai că l-au cunoscut foarte bine pe marele actor, dar le-a fost cel mai bun prieten. Lui Ionuţ acesta i-a fost ca un tată şi l-a sustinut de la începutul carierei sale muzicale, iar acesta i-a dedicat momentul artistic din spectacol.

Se cuvine să îi amintim pe toţi cei care au ţinut să vorbească în testimoniale video despre artiştii invitaţi, să evoce amintiri comune şi să le transmită urările lor de bine şi de sănătate: Florin Piersic, Stela Enache, Octavian Ursulescu, Paul Surugiu Fuego, Marcel Pavel, Monica Anghel, Florian Lungu, Vasile Menzel, Ioana Bogdan, Carmen Aldea Vlad, Alesis (Alina şi Romeo Negoiasă), Laurenţiu Cazan, Laurenţiu Duţă, Magda Catone, Valentin Teodosiu, Matilda Pasca Cojocăriţa şi Ştefan Cigu, Valeriu Nuţescu. Şi cel mai important este că proiectul "Galele Savoy" continuă, cu invitaţi unul şi unul! (Foto: Dragoş Constantin)

Oana GEORGESCU

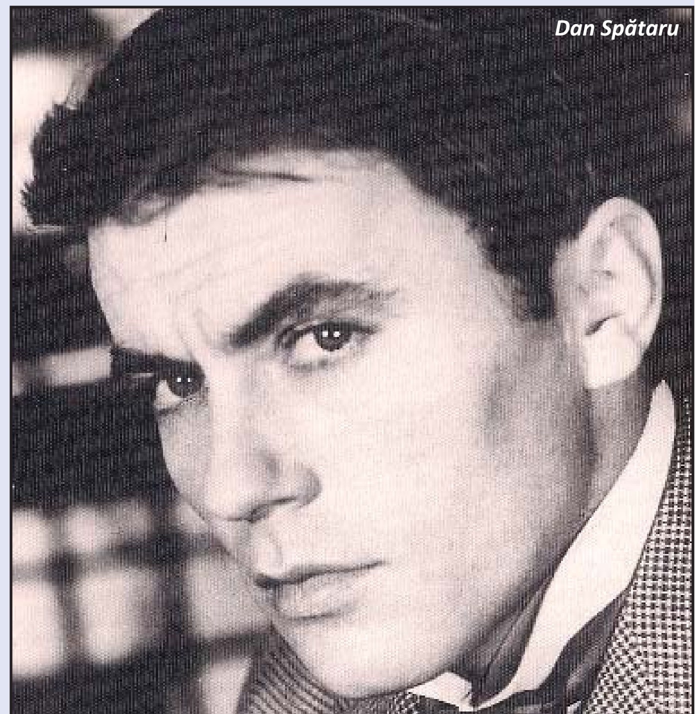
Trecură anii...

Ne trimite rânduri emoționante neuitata vedetă a muzicii ușoare românești Pompilia Stoian... După cum se știe, cariera ei în țară a fost strălucită, dar scurtă, fiindcă la sfârșitul anilor 60 a plecat definitiv în Germania, dar până atunci a lansat numeroase șlagăre, a cucerit premii la festivalul de la Mamaia, a editat discuri de succes, continuându-și de altfel cariera și în străinătate. Ea a ținut să ne reamintească faptul că nu demult "trubadurul anilor 60, născut pentru muzică", cum îl numește ea, Constantin Drăghici, ar fi împlinit 90 de ani, iar reputata compozitoare

Pompilia Stoian

Camelia Dăscălescu 101... De fiecare dintre cei doi Pompilia Stoian a fost foarte legată. Camelia Dăscălescu, pe care de altfel o vizita de fiecare dată când venea în țară, i-a vegheat începuturile muzicale, la cercul de muzică ușoară pe care compozitoarea îl conducea la Casa de cultură a studenților "Grigore Preoteasa" din Capitală, unde Pompilia i-a avut colegi pe Dan Spătaru (cu care a înfiripat o tandră și frumoasă poveste romantică), Cornel Constantiniu, Ileana Popovici, Lili Bulaesi, Anca Agemolu, Mihai Constantinescu, Aurelian Andreescu, Petre Geambașu, Dorin Anastasiu – o adevărată pepinieră de vedete. Iar Constantin Drăghici, idol incontestabil în acei ani, a fost împreună cu debutanții tremurând ca varga de emoție Pompilia Stoian și Dan Spătaru la primul lor concert important, regizat de Sorin Grigorescu pe scena sălii Radio, sub bagheta lui Sile Dinicu. L-au urmărit toată seara cum făcea vocalize, au fost impresionați de vocea lui, de fiecare gest, trădând delicatețea lui sufletească... Dar amintirile legate de debutul la Casa de cultură a studenților sunt și acum vii, pentru că pe scena de acolo a avut loc primul concert transmis în direct la TV, înaintea celui de la Radio. Și cum să nu fie așa? "Îmi aduc aminte de primul meu an de studenție, îl privesc în oglinda retrovizoare – el demonstrează cum se împlinesc visele acelora care-și doresc acest lucru cu toată puterea gîndului, fără compromis... Îl văzusem pe Cliff Richard în filmul "Tinerii" (The Young Ones) și cântam cu înfocare, firește în engleză, melodia titulară. Pianistul de la Casa de cultură a studenților, Horia Bădău, aflase de pasiunea mea, așa încât am ajuns acolo, găsind un grup legendar de colegi, studenți la diferite facultăți, toți arzând în patima muzicii și a teatrului. Talentul i-a propulsat, toți s-au lansat la "Preoteasa"! Horia Bădău era "motorul" – făcea rost de note, scria aranjamentele, programa repetițiile. Era un pianist serios, conștiincios, talentat cu carul, am înțeles că ar fi în SUA, m-aș bucura să intru în legătură cu el. Dan Spătaru făcea și el parte din acest grup, era mai retras, poate timid, ca și mine. Am repetat împreună cântecul "Amor, mon amour, my love" și toți au căzut de acord că suntem un duet "valoros". Când am aflat că renumitul regizor Sorin Grigorescu intenționa să transmită în direct la TV spectacolul nostru studențesc a fost o enormă bucurie generală. Prospețimea, sinceritatea interpretării nu au trecut neobservate nici de spectatorii din sală, nici de cei din fața televizoarelor, acea transmisie făcându-ne celebri peste noapte! Nu ne venea să credem că începuse să plouă cu oferte serioase pentru înregistrări la Radio, Televiziune, casa de discuri Electrecord, că ne căutau toți compozitorii consacrați. Nici eu și nici Dan nu aveam ceea ce se cheamă educație muzicală, așa cum scrie la carte, însă doamna Camelia Dăscălescu ne aprecia vocile și talentul nativ, "răsfățându-ne" cu solfegii și vocalize, dar mai ales cu compoziții proprii. Chiar mă gândeam atunci că ar fi o minune să mă înscriu la Conservator, dar deja intrasem prin examen de admitere la facultatea de limba engleză și mă simțeam prea bine acolo. Între mine și Dan s-a înfiripat văzând cu ochii cea mai gingașă șoaptă a firii, o afecțiune curată, o lacrimă de soare, ce strălucește și acum, diamant în roua amintirii... Așa a fost să fie!".

Pompilia Stoian a terminat facultatea de limba engleză (franceză în secundar) la Universitate, fiind colegă cu Roxana, soția compozitorului Jolt Kerestely, care în urmă

Dan Spătaru

cu vreo 10 ani i-a scris un frumos cântec. Dan Spătaru a absolvit cursurile facultății de educație fizică și sport, IEFS, a jucat puțin fotbal, după care a devenit ceea ce știm cu toții, cel mai popular interpret de muzică ușoară din țară. Cândva "drumurile lor" s-au întâlnit, născând o idilă pură...

Dorin MANEA

În căutarea stelelor cu nume… (I)

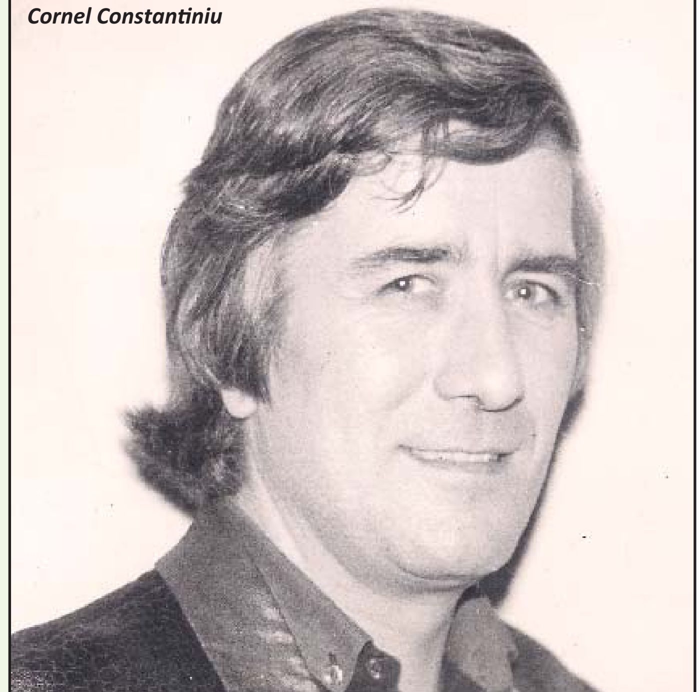
Au existat pe vremuri, înainte de 1989, o serie de programe muzicale de mare popularitate la televiziunea publică (de fapt singura pe atunci). În cazul a trei dintre acestea am fost implicat direct, împreună cu regretatul meu prieten, realizatorul Titus Munteanu – este vorba de "Meridianele cântecului", "Şlagăre în devenire" şi "Steaua fără nume". Mă voi referi în serialul ce debutează azi la aceasta din urmă, a cărei celebritate este binecunoscută melomanilor mai în vârstă. În seara când era difuzată, toată ţara era în faţa televizoarelor. Corespondentul nostru din Constanţa, Mircea Nicolau, păstrează chiar şi paginile din "Programul Radio-TV" unde era anunţată emisiunea – de altfel el a adunat multe date despre concurs, unele din acestea fiindu-mi de folos în elaborarea materialului de faţă. "Steaua fără nume" (titlu împrumutat după celebra piesă a lui Mihail Sebastian, filmată la noi cu faimoasa actriţă Marina Vlady într-un rol principal) fusese creată la sfârşitul anilor '60 de regizorul Sorin Grigorescu şi de realizatoarea Simona Patraulea, între prezentatori numărându-se, de-a lungul timpului, prof. Mihai Florea, poetul proletcultist Dan Deşliu (devenit spre sfârşitul vieţii… dizident), prozatoarea Sânziana Pop, actorul Iurie Darie, interpretul-actor Cornel Constantiniu sau compozitorul-interpret Marius Ţeicu. De la acesta din urmă am preluat microfonul de comperaj după 1985, cu Titus Munteanu la cârma programului după decesul lui Sorin Grigorescu ("Şlagăre în devenire", de care am amintit, concurs de creaţie modern şi stimulativ, fusese proiectul lui integral). În 1989 au avut loc ultimele ediţii ale competiţiei, răstimp în care Titus Munteanu, prins cu alte proiecte, cedase de câteva ori realizarea Marianei Şoitu şi regizoarei Anca Sandu. Pentru împrospătarea memoriei, concursul avea drept menire descoperirea de noi talente pentru muzica uşoară românească, ceea ce a şi făcut din plin încă de la primele ediţii, propulsându-i către glorie pe Corina Chiriac, Conel Constantiniu sau Doina Spătaru. În urmă cu nişte ani, Simona Patraulea a pus la cale o emisiune TV în care să se reîntâlnească toţi laureaţii din cele trei decenii, ocazie şi pentru mine să constat că au fost destui de care publicul nu-şi mai aminteşte. Suficient de mulţi n-au trecut întâmplător probele numeroase şi dificile – dar despre această emisiune-remember voi reveni (o mai fi păstrată în arhivele TVR? Fiindcă am înţeles că mai toate cele trei programe TV de maximă audienţă de care am amintit la început au fost şterse fără remuşcări de angajaţii TVR, dispărând astfel mărturii unice…).

Flavia Rotaru, Simona Patraulea

Concursul consta în trei etape succesive, între probele obligatorii fiind: interpretarea cu acompaniament de pian (neuitatul Gery Podgoreanu, dar nu numai el) a unei piese alese de juriu din lista celor 10 depuse "la dosar" de concurent; solfegiul; proba de dicţie, după texte de la IATC; duet cu o vedetă; dans cu un partener; actorie; interpretare la un instrument muzical. De obicei doar în ultima etapă acompaniamentul era asigurat de orchestra RTV, dirijată de Sile Dinicu şi apoi de Cornel Popescu.

Din juriu făceau parte personalităţi ale vieţii muzicale, numele care reveneau frecvent fiind ale compozitoarei Camelia Dăscălescu (în egală măsură reputată profesoară de canto, între elevii descoperiţi de ea numărându-se Pompilia Stoian, Cornel Constantiniu sau Dan Spătaru), ale compozitorilor George Grigoriu, Vasile Veselovski, Temistocle Popa, Dan Ardelean, Jolt Kerestely, Cornel Fugaru, Ion Cristinoiu, Aurel Giroveanu, Viorel Gavrilă, Ionel Tudor şi Laurenţiu Profeta, muzicologilor George Sbârcea şi Vasile Donose, criticului muzical Smaranda Oţeanu, tenorului Dorin Teodorescu, regizoarei Sanda Manu şi, fireşte, realizatoarei Simona Patraulea, care-i cunoştea cel mai bine pe finalişti. De o audienţă uriaşă s-a bucurat la un moment dat filmarea unei preselecţii, la Casa de cultură "Mihai Eminescu", în care te tăvăleai de râs la evoluţia unor nechemaţi – dar fireşte nu s-a mai repetat, considerându-se probabil că se iau în derâdere "reprezentanţi ai clasei muncitoare"! În perioada când a şi prezentat, Marius Ţeicu compusese o temă muzicală pe care o cânta el însuşi în deschiderea concertelor

Cornel Constantiniu

găzduite în ultimii ani de Studioul de concerte al Radiodifuziunii din str. Nuferilor, actualmente General Berthelot. Datorită numărului mare de candidați, dar şi a unui sistem de desfăşurare mai special, de multe ori între prima şi a treia (ultima) etapă trecea atâta timp, ani de zile, că şi telespectatorii erau derutați. Din acest motiv unii interpreți n-au mai ajuns să cucereasca Trofeul, fie pentru că între timp deveniseră foarte cunoscuți şi nu mai era cazul (între exemple: Oana Sârbu, Alina Mavrodin, Mihaela Runceanu, Carmen Rădulescu, Camelia Florescu), fie pentru că realizatorii au avut alte preferințe imediate. Iată de pildă, valoroasa cântăreață din Tulcea Alexandra Canareica a trecut cu brio etapa I în 1986, a fost chemată în etapa a II-a în 1988, când a concurat alături de Alina Mavrodin (ambele promovând de justețe) şi a cucerit Trofeul în 1989, alături de Ramona Bădescu! Ele au fost ultimele triumfătoare în competiție, acestea trei fiind între timp laureate ale festivalului de la Mamaia (Alina Mavrodin chiar a cucerit acolo Trofeul de interpretare). Dar, cum spuneam, în intervalul dintre prima şi a treia etapa, odată lansați, tinerii interpreți apăreau pe micul ecran în diverse programe, dar participau cu succes şi la alte competiții. Întreruptă inexplicabil de TVR în 1989, "Steaua fără nume" a lăsat, cum am spus, câțiva solişti fără "diplomă de absolvire", ei trecând cu bine primele două etape, dar a treia nemaiavând loc niciodată… După 1990, TVR n-a ştiut, ca în atâtea alte cazuri, să-şi exploateze mărcile înregistrate. "Floarea din grădină" a avut aceeaşi soartă, doar ca la un moment dat cunoscuta realizatoare dr. Maria Tănase Marin a reînviat-o cu succes pentru un sezon, pentru ca apoi să se renunțe iarăşi… Supunându-şi concurenții la probe complexe, pe care le treceau doar cei cu adevarat înzestrați, "Steaua fără nume" a lansat numeroase vedete autentice (Loredana Groza, de pildă, a cucerit Trofeul la doar 16 ani!). Şi ar mai fi putut figura şi azi fără probleme în programe, actualizată şi modernizată, doar că TVR nu s-a priceput la asta. Au apărut însă, din import, la televiziunile comerciale, felurite "megastaruri", "voci ale României" şi alte asemenea "căutări" nereuşite de solişti, care nu au dat mai deloc la iveală artişti cu personalitate. Anticipând parcă acest "cântec de lebădă", la una din ultimele ediții ale "Stelei fără nume" a fost invitată să susțină un recital Mihaela Runceanu, profesoara căreia îi datorează ascensiunea nenumărați solişti şi care promovase prima etapă, dar nu mai continuase. Ultima confruntare finală a avut loc, cum spuneam, în martie 1989. La proba de aptitudini muzicale Alexandra Canareica a cântat la vioară, iar Ramona Bădescu la pian (cum s-ar descurca tinerii aspiranți de azi la gloria muzicii uşoare la o asemenea probă? Prefer să nu mă gândesc…). Aceasta din urmă, înveşmântată într-o rochie roz cu volănaşe, a dat viață unor melodii în primă audiție de Jolt Kerestely şi Marius Țeicu. Ultimele ediții au fost realizate de Titus Munteanu, în regia Ancăi Sandu.

Cornel Fugaru, Monica Anghel

Mihaela Runceanu

Melania Zăgrean

În primele patru decenii de existență a TVR puține au fost emisiunile atât de urmărite, de comentate, de aşteptate, timp de peste 20 de ani concursul de muzică uşoară românească "Steaua fără nume" fiind una din marile atracții ale micului ecran, lansând vedete, dar mai ales stârnind o emulație extraordinară printre tinerii solişti de gen. Aşa încât la începutul lui 1997 Simona Patraulea a realizat spectacolul "Remember Steaua fără nume", la care să fie invitați o parte din cei care au dat strălucire emisiunii.

Pentru Simona Patraulea acest concurs a însemnat însăşi viaţa ei, cu amintiri, bucurii şi necazuri ce ar putea face oricând subiectul unei cărţi.

Alăturându-şi o tânără regizoare din noul val, Flavia Rotaru, şi pe experimentata realizatoare Nicoleta Păun, Simona Patraulea a reuşit atunci o emoţionantă şi adesea tulburătoare întoarcere în timp. Din păcate, demersul generos n-a fost decât parţial pus în valoare, din diverse motive – cel mai clar fiind acela că însăşi TVR nu s-a implicat prea serios, ci a tratat acest subiect ca pe unul oarecare, "de serviciu", delegând o echipă tehnică (sunet, imagine, decor, etc) slabă. În aceste condiţii, valoroasele realizatoare amintite, împreună cu Alexandra Cepraga, regia muzicală, n-au putut face prea mult. Dacă mai adăugăm faptul că din cauza defectării unicei (!) casete pe care s-a înregistrat. la montaj s-a renunţat la unele reuşite numere din program, avem imaginea unui subiect în parte ratat. Şi ce fabulos ar fi putut fi, ce se putea "scoate" din el!

Ramona Bădescu

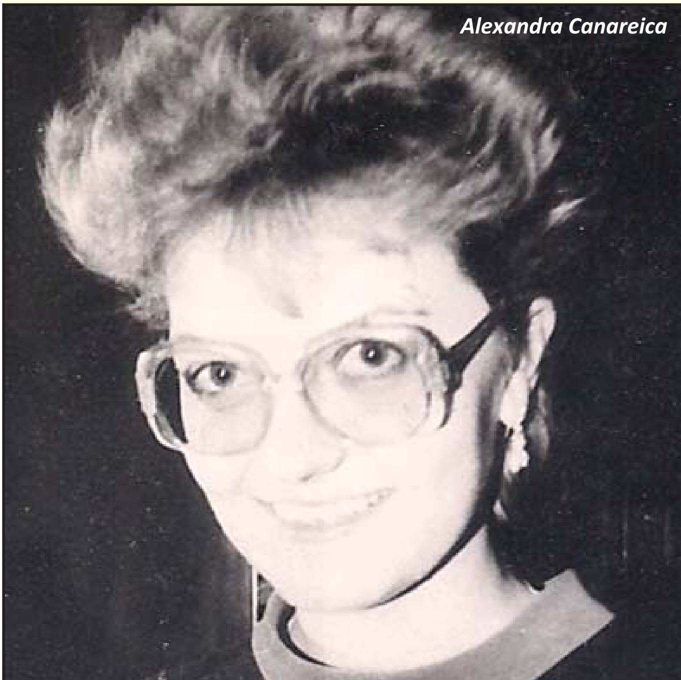
Paradoxal, TVR avea atunci pe mână cele mai fantastice programe, dar le maltrata, le scurta nemilos la montaj, de parcă ar fi avut cine ştie ce emisiuni cărora să le facă loc! Aşa s-a ajuns ca "Miss Litoral" de la Constanţa (cu recitalul celebrilor Los Del Rio, la acea ora pe locul I în toate topurile cu "Macarena"), Consursul naţional de dans sportiv sau acest concert aniversar "Steaua fără nume" să fie decapitate fără rost, fără măsură şi fără logică, pentru a fi reduse la nişte "calupuri" informe de câte numai o oră, de nu înţelegea nimeni nimic din replici, dispărând fluenţa şi coerenţa. Ia să fi avut unul din posturile private un asemenea material, ce emisiune de 3-4 ore ar fi ieşit! Pe lângă această indecizie şi neimplicare a TVR, mai trebuie notată şi regretabila atitudine a unor solişti care-şi datorau notorietatea şi apariţia în "show business" tocmai "Stelei fără nume", care i-a descoperit prin ţară şi le-a dat o şansă de a-şi demonstra talentul, în timpuri când nu se ajungea deloc uşor pe micul ecran, nu ca azi. Două soliste nu s-au prezentat, noroc că Stela Enache (care nici măcăr n-a concurat la "Stea", ci doar trecuse preselecţia) a acceptat să intre în joc, improvizând o "Macarena" simpatică alături de balerinul Mihai Glodeanu de la Teatrul de revistă "Constantin Tănase". Şi când te gândeşti că, la polul opus, Cornel Constantiniu şi-a întrerupt un sejur în Germania, iar Elena Tudor a venit special de la Titu, fără să se mai vadă şi pe micul ecran!

Camelia Florescu

Înainte de a intra în detalii, un mic istoric al concursului se impune. Prima emisiune s-a difuzat pe 24 decembrie 1968, câştigător fiind Adrian Ionescu, urmat de Maria Marinică şi Viorica Ţupa. Pe 22 ianuarie 1969 se clasa primul Cornel Constantiniu, urmat de Doina Spătaru şi Rodica Anastasiu, iar pe 3 februarie acelaşi Cornel Constantiniu câştiga şi etapa a II-a, învingându-i pe Silviu Tripşa şi Edith Bauer. Numele unora dintre cei de mai sus nu spun astăzi nimic, fiind cu siguranţă familişti serioşi şi păstrând doar pentru nepoţi amintirea "nebuniilor" artistice din tinereţe… În 1969 au pornit în urmărirea Trofeului trei viitoare vedete ale genului: Corina Chiriac, Cornel Constantiniu şi Doina Spătaru. În anii următori, "recolta" n-a fost întotdeauna de acelaşi calibru, dar să nu uităm că la "Steaua fără nume" s-au afirmat totuşi solişti valoroşi, unii dintre ei neajungând să câştige Trofeul, din diverse motive: Loredana Groza, Janina Matei, Oana Sârbu, Aurel Moga, Carmen Rădulescu, Angela Ciochină, Sanda Ladoşi, Marius Dragomir, Mihaela Runceanu, Doina Limbăşanu, Mihaela Oancea… Numai pentru atât şi tot ar fi meritat să nu dispară acest concurs neegalat încă! Dar, se înţelege, cei amintiţi nu sunt toţi. M-aş fi bucurat ca măcar câţiva dintre soliştii stabiliţi peste hotare (înafara lui Adrian Ionescu) să fie prezenţi, dar am înţeles că nici nu s-au făcut demersuri în acest sens, doar Janina Matei fiind la un moment dat în discuţie. Mă refer aici la cei din Germania (Doina Limbăşanu, Dan Gherasim, Ildiko Bokor Müller sau Marcel Roşca, reprofilat cu succes în solist de operă), Grecia (Clara Gyuri Anton, Otilia Bărbulescu), Danemarca (Eva Kiss, Alexandru Groza, Mariana Ritz), Canada (Eugenia Lică), Italia (Ramona Bădescu, care la o adică ar fi putut fi utilizată şi ca prezentatoare, ca la Mamaia 1991), Israel (Mira Moreno)… În momentul filmării aveau contracte peste hotare Alexandra Canareica, Angela Stoica (Egipt)

Loredana Groza

sau Ion Bănică (în SUA, unde s-a şi stabilit ulterior). Dar mai ales să nu uităm că pe podiumul competiţiei s-au aflat solişti care la vremea respectivă însemnau ceva, numele lor urmând a reveni destul de des în acest serial: Doina

Alexandra Canareica

Moroşanu, Marian Spânoche, George Sava, Angela Iurcenko (Stoenescu), care la un moment dat a candidat la o primărie!, Nicu Pop, Eugenia Dan-Soare, Luminiţa Scordaliu, Camelia Florescu, Corina Mathia, Valeriu Crişan, Constantin Bruj, Viorel Faur, Melania Zăgrean, Aida Ianculescu, Amelia Ionaşcu, Carmen Vasilescu, Florin Balcan (devenit actor profesionist), Luiza Petculescu, Carmen Berbecaru, Florina Cupşa, Bebe Cristache, Luminiţa Procopciuc, Cristina Goran, Camelia Badiu, Marius Dragomir (cel cu "Party in Transylvania" de mai târziu), Domnica Sorescu (specializată ulterior pe tărâmul romanţei), Denis Ştefănescu, Elena Toma, Paula Stănciulescu (Ghentzer), Dana Popescu (Dorian), Viorel Rus, Mihaela Oancea – pentru a nu-i aminti decât pe câţiva. Unii din păcate au decedat, alţii mai cântă, mai bine sau mai

Ion Bănică

rău, chiar la nivel profesionist (în teatre muzicale, ansambluri ale Armatei sau ale Ministerului de Interne); unii au chelit, alţii s-au îngrăşat, frumoasele de altădată sunt adesea mame devotate şi gospodine pricepute… Aşa ar fi putut şi ar fi trebuit să fie emisiunea respectivă – tandră, amuzantă, caldă, intimă, aducându-i în faţa camerelor de luat vederi pe cei de ieri aşa cum sunt azi. Dar nouă ne e frică de asta, vrem mereu idoli tineri şi frumoşi! Nemaivorbind că înşişi împricinaţii, între care Angela Ciochină sau Marcel Dragomir, n-au dorit, după câte am înţeles, să apară aşa cum arătau în 1997… Păcat, pentru că noi îi iubim oricum şi înţelegem că timpul se scurge la fel de necruţător pentru toată lumea! Din acest punct de vedere am putea lua exemplu de televiziunile din Italia (cu programe de vis prezentate de Gianni Morandi sau alţii) sau Franţa, unde emoţiile şi nostalgia se regăsesc în concerte minunate. În acel spectacol, Cornel Fugaru a dat viaţă unei tulburătoare compoziţii pe versurile soţiei sale Mirela Voiculescu-Fugaru, "Unde sunteţi, dragii mei?", în timp ce pe ecran se succedau imagini dureroase, cu cei care ne lipseau atât de mult şi care au însemnat imens nu numai pentru "Steaua fără nume", dar şi pentru muzica noastră uşoară în general: regizorii Sorin Grigorescu (părinte al concursului, alături de Simona Patraulea) şi Anca Sandu, Tudor Vornicu, Sile Dinicu (vă vine să credeţi că pe vremea

Angela Iurcenko-Stoenescu

aceea totul era "live"?), Vasile V. Vasilache, Nicolae Kirculescu, Elly Roman, Radu Şerban, Andrei Proşteanu, Dan Stoian, Mişu Iancu, Gelu Solomonescu, Octav Enigărescu, Magda Ianculescu, mulţi dintre ei cu prezenţe în jurii. Ce compozitori, ce oameni de televiziune, ce muzicieni de elită, ce generaţie de aur! Nu mai erau atunci printre noi nici prezentatorii Dan Deşliu, Ioan Simion Pop, Mihai Florea (de la care "robingiştii" de astăzi ar putea lua lecţii), nici mulţi dintre finalişti, unii câştigători ai Trofeului – Mihaela Runceanu, Nicolae Suciu, Antonel Dumitrache, Luminiţa Scordaliu, Carmen Berbecaru, George Sava, Angela Ciochină, Valeriu Crişan, poate şi alţii, de care nu avem ştire. Iar din 1997 până azi pe lista neagră s-au adăugat zeci de alte nume… (*Va urma*)

Octavian URSULESCU

Adio, Bibi Ionescu

Prea modestul Corneliu Ionescu, zis „Bibi", s-a înşurubat în muzica pop-rock românească, la propriu şi la figurat, de la primele ei semne de viaţă. În anii '60, cu filmul „Tinerii" („The Young Ones", respectiv grupul The Shadows) în ochi şi rezonanţele chitarelor electrice în urechi, apariţia grupurilor beat (apoi rock) în România, în particular în Bucureşti, a avut în Bibi Ionescu un pionier. Atât pe scenă, cât şi în culisele tehnice ale unui nou gen muzical care înnebunea... tinerii! De formaţie inginer, basist într-unul dintre grupurile „pionier" ale mişcării – Sfinx – el a adaptat şi inventat cu maximă creativitate tot ce a fost nevoie pentru instrumentele fără de care noua muzică pur şi simplu nu ar fi sunat. Soluţia sa pentru doza electromagnetică, inima chitarei şi basului electrice, a fost să adapteze magneţii deflectori de la tuburile catodice ale televizoarelor, în timp ce alţii se mulţumeau cu galenele telefonice şi microfoanele. Nu întâmplător, cele mai vechi imagini filmate, descoperite cu grupuri beat româneşti, sunt cele cu Sfinx şi Sincron (unde cânta chitaristul Sandu Arion, celălalt mare reinventator al chitarelor electrice)!

Istorie Sfinx: Bibi Ionescu, Dan Bădulescu

Mai mult, Bibi a făcut paşi importanţi, alături de inginerul Suru (care adaptase becuri de neon în locul triodelor pentru orga electronică), pentru un prim sintetizator românesc: pentru Dan Aldea, a confecţionat un soi de sitar electronic (zis „Vaporul"), dezvoltat apoi în 1973 în aşa-numitul „Bib-synthesizer". Totul plecând de la imaginaţia sa vizavi de denumirile exotice ale potenţiometrelor, folosind efectele noilor componente electronice prezentate în revistele din străinătate.

În jurul lui Bibi Ionescu s-a coagulat de altfel şi noua formaţie Sfinx, polarizată de personalitatea artistică (în particular şi tehnică) a lui Dan Andrei Aldea. Cu celălalt veteran din trupă, bateristul Mişu Cernea, Corneliu Ionescu a dezvoltat o adevărată industrie de tehnică muzicală, manufacturând amplificatoare şi boxe de sunet pentru mai multe generaţii de chitarişti „zgomotoşi şi fantezişti"... După plecarea liderului, a susţinut continuitatea supergrupului Sfinx la aceleaşi cote ale profesiona-lismului. Firma fondată de el în anii '90, Stage Expert, a rămas un standard al calităţii în domeniul audio-video românesc. La curent cu tot ce mişca pe piaţa internaţională din anii '60 încoace, fără Bibi progresul rockului românesc de la importarea sa din Occident ar fi întârziat cu probabil câţiva ani. Iar Corneliu, excesiv de modest dar şi îndatoritor, căutând mereu avansul tehnologiei şi umbra scenelor, rămâne pe retina celor care l-au cunoscut în lumină. Şi în sunetul Sfinx unic. Dumnezeu să îl odihnească în pace!

Doru IONESCU

Meat Loaf

În data de 20 ianuarie 2022 a murit unul dintre marile nume ale hard rock-ului american. Meat Loaf avea 74 de ani. Cântăreţ, compozitor şi actor, Meat Loaf a fost renumit pentru prezenţa sa impunătoare, vocea puternică şi versatilă şi pentru concertele sale cu dimensiuni teatrale.

Michael Lee Aday s-a născut în data de 27 septembrie 1947 în Dallas, Texas, iar în 1968 Meat Loaf se afla deja în California concertând în deschidere împreună cu trupa sa în spectacole live care aveau pe postul de cap de afiş nume mari ale rock-ului precum The Who, The Stooges, Van Morrison şi Grateful Dead.

1977 avea să însemne însă un an de cotitură pentru Meat Loaf, care lansează albumul de debut intitulat „Bat Out of Hell", un disc impresionant al genului hard-rock şi *progressive* rock, un album care a devenit unul dintre cele mai vândute discuri ale tuturor timpurilor. A fost vândut în peste 43 de milioane de exemplare în toată lumea şi continuă şi astăzi să ajungă la o cifră impunătoare de peste 200.000 de discuri vândute. În 1977, albumul a cucerit topurile americane, ajungând pe primul loc, ocupând şi în alte ţări locul 1. „Bat Out of Hell" este cel mai vândut album din istorie pe teritoriul Australiei.

De la debutul discografic fulminant, Meat Loaf a propus alte 11 albume de studio, ultimul făcându-şi apariţia în 2016 („Braver Than We Are").

Din 1977, Meat Loaf a continuat să lanseze cântece, să susţină turnee şi să joace în filme, devenind o personalitate de marcă în industria divertismentului din Statele Unite ale Americii. Dar anul 1993 avea să îl propulseze pe artistul texan în vârfurile clasamentelor naţionale şi internaţionale. Single-ul extras de pe albumul „Bat Out of Hell II: Back into Hell" (1993), intitulat „I'd Do Anything for Love (But I

Meat Loaf

Won't Do That)" a zguduit ca un cutremur topurile internaționale, ajungând pe locul 1 în 28 de țări. Având o lungime considerabilă (peste 12 minute varianta de album şi peste 5 minute varianta single) „I'd Do Anything for Love (But I Won't Do That)" reprezintă o epopee rock, un strigăt de suferință al celor condamnați să nu aibă parte de iubire. Cu o introducere memorabilă, cântecul este condus de vocea inconfundabilă a lui Meat Loaf, care poartă linia melodică de la momente de furie extremă la pasaje lirice surprinzătoare. Interpretarea lui Meat Loaf este completată de duetul cu artista britanică Lorraine Crosby, care adaugă o nouă dimensiune dramatică piesei. „I'd Do Anything for Love (But I Won't Do That)" i-a adus lui Meat Loaf, în 1994, premiul Grammy pentru „Cea Mai Bună Interpretare Rock" („Best Rock Vocal Performance, Solo").

Ronnie Spector

Aflând vestea morții lui Meat Loaf, numeroase staruri internaționale precum Bonnie Tyler, Adam Lambert, Alice Cooper, Andrew Lloyd Webber, Cher, Brian May sau Lorraine Crosby i-au adus un ultim omagiu celui care „ar fi călătorit până în iad şi înapoi de dragul iubirii".

Ronnie Spector

În data de 12 ianuarie 2022 a murit cântăreața americană Ronnie Spector, cunoscută lumii întregi ca principala solistă a grupului rock'n'roll The Ronettes.

Veronica Yvette Greenfield (Bennett) s-a născut pe 10 august 1943 în East Harlem, New York, iar în adolescență a pus bazele, împreună cu sora ei, grupului care va intra în istoria rock-ului, The Ronettes.

În 1961, grupul va începe o colaborare fructuoasă cu renumitul producător Phil Spector, care va propulsa The Ronettes pe culmile succesului. „Be My Baby", primul single al cărui producător a fost Spector, a devenit un hit. Au urmat de-a lungul anilor numeroase piese care au pătruns în topurile muzicale din anii '60 din Statele Unite ale Americii, născute din colaborarea dintre Spector şi surorile Bennet: „Baby I Love You", „Walking in the Rain" and „Do I Love You?". Grupul The Ronettes a devenit popular şi în Regatul Unit, devansând grupuri şi artişti populari precum Rolling Stones, The Yardbirds sau Eric Clapton.

În ciuda succesului fulminant al grupului, The Ronettes s-au despărțit în 1967, iar la scurtă vreme Ronnie a devenit soția lui Phil Spector. În urma unei căsnicii tumultoase care s-a încheiat în 1974, cariera lui Ronnie Spector a intrat într-un con de umbră. În ciuda faptului că nu a mai atins niciodată nivelul popularității din perioada The Ronettes, Ronnie Spector a continuat să cânte şi să scrie piese, urmând o carieră solo.

Împreună cu The Ronettes, Ronnie Spector a fost introdusă în Rock and Roll Hall of Fame în anul 2007.

Ronnie Spector a continuat să fie prezentă în viața muzicală din America până în ultima clipă. Artista a murit la vârsta de 78 de ani. (**David LAPADAT**)

Albumul cu amintiri

Olimpia Panciu, Rodica şi Titus Munteanu

● Prin emisiunile produse şi realizate de el, Titus Munteanu a marcat definitiv istoria divertismentului muzical pe micul ecran. Să nu uităm că el a adus culorilor României cel mai strălucitor trofeu internațional, "Trandafirul de argint" la cea mai importantă confruntare a producțiilor TV din întreaga lume, "Rose d'or" de la Montreux (Elveția). De asemenea el a coordonat numeroase ediții ale festivalului de la Mamaia, ale celui internațional de la Bucureşti sau ale celor mai mari concursuri de dans sportiv, gen în care a fost unul dintre promotori. În fotografie apare alături de soția sa Rodica, juristă (în dreapta, cu ochii închişi, probabil de fericire!) şi de una din elevele sale preferate, solista Olimpia Panciu.

● În prezent, Şcoala populară de arte din Iaşi poartă numele compozitorului Titel Popovici, ca semn al prețuirii pentru cel care a dominat cu personalitatea sa muzica uşoară şi jazz-ul din capitala Moldovei. Între altele, Titel Popovici a descoperit, pregătit şi lansat unele dintre cele mai bune voci din muzica uşoară românească, cu performanțe la festivalurile de gen, inclusiv la Mamaia. În imaginea alăturată compozitorul dirijează, la Filarmonica din Iaşi, un concert în care a aliniat pe câțiva dintre cei mai valoroşi elevi ai săi: Diana Speranța Spânu (voce de excepție, din păcate s-a sinucis în urmă cu circa un deceniu), Claudia Ionescu, Adrian Dospinescu (laureat la Mamaia, s-a stins din viață), Irina Scafaru (care a trecut la operă), Angela Caraiman. (**D. M.**)

Corina Chiriac, istoriile unei mari artiste

Anul trecut, Corina Chiriac dona Muzeului Național de Istorie a României sute de obiecte de patrimoniu, care reprezintă istoria mai multor generații din familia sa, Nestorescu – Calaigian – Chiriac, dar și din colecția

personală. Sunt piese diverse, fascinante, remarcabile, de o valoare inestimabilă: amintim de pașapoartele iraniene ale bunicilor materni de origine armeană, de documente și fotografii de la începutul secolului XX, de portretele de familie, trofeele, diplomele, medaliile, atestatele, certificatele de naștere și de studii ale artistei, de superbe rochii de scenă, instrumente muzicale și alte obiecte personale și de familie. Toate au fost adunate timp de mai bine de un secol de către tipograful și graficianul Gheorghe Chiriac (bunicul din partea tatălui), de pianista Eliza Calaigian (mama sa, căsătorită Chiriac) și de către compozitorul, pianistul și profesorul Mircea Chiriac (tatăl), dar și de fiica lor, Corina Chiriac, una dintre cele mai emblematice personalități ale muzicii ușoare românești, o vedetă în adevăratul sens al cuvântului, o artistă completă, actriță, scriitoare (cel mai recent succes al său editorial este cartea "*Minuni trăite*"), compozitoare, textieră, realizatoare și prezentatoare de emisiuni de televiziune.

"Această donație reprezintă un dar de suflet adresat generațiilor viitoare care vor avea curiozitatea să vadă, de exemplu, cum arătau diplomele de școală sau facultate de la începutul anilor 1900, să admire trofeele câștigate la <<Cerbul de Aur>> și <<Steaua fără nume>>, *rochiile unicat în care am apărut pe scene și la Televiziunea Română în anii 1970 - 1980, zeci de fotografii, afișe, coperte de revistă, decorații și distincții sau instrumente muzicale vechi și obiecte personale"* – spunea marea artistă. *"Au trecut peste 50 de ani de la debutul meu artistic și vreau să aduc prin acest gest, un elogiu familiei mele, străbunicilor, bunicilor și părinților, oameni de nădejde, atât de dragi mie care au trăit creștinește, drept, frumos și productiv"*.

Recent, multe dintre obiectele de patrimoniu donate, alături de o colecție impresionantă de rochii și ținute de scenă care au scris istoria muzicii ușoare românești, a show-ului de televiziune și a spectacolului în general au fost prezentate publicului la expoziția - eveniment „*Corina Chiriac, istoriile unei mari artiste*". Curatorii sunt Dr. Cristina Păiușan-Nuică și Dr. Cornel-Constantin Ilie, iar printre cei care au contribuit la restaurarea, îngrijirea și recondiționarea multora dintre obiecte se numără Roxana Pătrașcu, Cristina Barbu, Ionuț Drăgoiescu, Dr. Alexandru Bădescu, Cristina Petcu, Cristina Moșoiu și Mark Perpits.

"Vizitatorii pot admira documente de familie, fotografii și obiecte, începând cu cele ale străbunicilor artistei, Ioana și Nichita Nestorescu, negustor, ajuns președinte al Corporației Meseriașilor - Comisiunea Arbitrilor din Buzău, în anul 1911" – ne spunea Cristina Păiușan - Nuică, cercetător științific la Muzeul Național de Istorie al României. *„Expoziția reprezintă un regal de istorie și de frumos, o istorie nu doar a unei cariere artistice de 50 de ani, ci și o istorie a trei generații de aproape un secol"*. Sunt expuse obiecte și documente ale fiicei lor Lucreția Nestorescu, absolventă de pension, căsătorită cu Gheorghe Chiriac, de meserie caligraf, desenator, pictor și tipograf, ajuns celebru în București, aceștia fiind părinții compozitorului Mircea Chiriac, deci bunicii artistei. Este bine reprezentată și familia din partea mamei, Arșaluiz Eliza Calaigian (căsătorită Chiriac), pianistă și profesoară la Conservator, absolventă a Academiei Regale de Muzică din București.

„Doamnele vor avea ocazia să vadă de aproape treizeci de rochii de-ale mele unicat!" – mărturisea vedeta. *"Domnilor, le recomand un magnetofon marca* <<Royal Coronet Webcor>> *care are microfon, radio, două viteze și imprimă pe bandă magnetică de la radio. A fost cumpărat de tata în anii 1950 și este și acum în perfectă stare de funcționare"*.

Seducătoare și impresionante sunt portretele marii artiste, majoritatea apărute și în presa vremii, afișele unor concerte și spectacole naționale și internaționale din anii '70 și '80 și din anii 2000, dar mai ales de cele mai frumoase rochii de scenă purtate în perioada 1970 - 2019. Câtă emoție te cuprinde privind rochia simplă, de stambă verde cu impri-

meu alb pe care a purtat-o atunci când a dat examen la IATC! În 1967, Corina Chiriac devenea studentă la clasa profesorilor Constantin Moruzan şi Mihai Mereuţă, fiind colegă de generaţie cu George Mihăiţă, Florin Zamfirescu, Mircea Diaconu, Ştefan Velniciuc, Gelu Colceag, ş.a.

La loc de cinste se află Trofeul "Steaua fără nume" cucerit în anul 1970; celebrul spectacol concurs era regizat atunci de Sorin Grigorescu şi Simona Patraulea. În numai trei luni, tânăra solistă a parcurs toate cele trei etape şi a obţinut din partea juriului condus de

Octav Enigărescu nota maximă, 10! A cântat atunci valsul celebru "*Valurile Dunării*" de Iosif Ivanovici, versuri Aurel Felea, cu care va debuta şi la radio, o arie din opereta "*My Fair Lady*" şi piesa "*Il est mort le soleil*", din repertoriul Nicolettei. Alături străluceşte şi Trofeul cucerit la Festivalul Internaţional "Cerbul de Aur" în 1971 (Premiul III), când Corina Chiriac lansa două piese care aveau să devină şlagăre nemuritoare: "*Inimă, nu fii de piatră*" (compozitor Edmond Deda, pe versuri de Harry Negrin) şi "*Va veni o clipă*" de Paul Urmuzescu/ Mihai Dumbravă.

La expoziţia de la MNIR impresionează şi rochia neagră cu parfum interbelic purtată la festivalurile de la Dresda (1975) şi Bratislava (1976) sau în lungile turnee din RDG, Polonia şi Cehoslovacia, ţinutele de scenă şi rochiile purtate în spectacolele de la Boema - Teatrul de Revistă "Constantin Tănase", la Festivalurile de la Mamaia şi la emisiunile de divertisment, dar şi rochiile purtate în America în perioada 1988-1994 şi cea purtată în 2019, la recitalul extraordinar susţinut la Festivalul „Cerbul de Aur" de la Braşov. Era marcată atunci împlinirea a 40 de ani de la primul show color de televiziune, "*Eu sunt Corina!*", realizat de Tudor Vornicu la TVR. Mărturie stă acum şi rochia cu paiete argintii sau "*rochia cu harpă*", o ţinută uluitoare realizată special pentru emisiunea regizată de marele om de televiziune în 1979 şi premiată la Festivalul Internaţional al Filmelor de Televiziune de la Montreux, Elveţia. Harpa a fost primită cadou în copilărie de la tatăl său, compozitorul, pianistul Mircea Chiriac, profesor de armonie şi contrapunct la Conservatorul "Ciprian Porumbescu" din Bucureşti.

Există şi o bluziţă de bebeluş, de la botezul Corinei Chiriac, care a avut loc în noiembrie 1949! "*De atunci, am trei hăinuţe, păstrate de mama. Au fost superb restaurate de minunata echipă a muzeului. La fel şi multe dintre rochii*". – povesteşte vedeta.

La expoziţia „*Corina Chiriac, istoriile unei mari artiste*" pot fi admirate trofee, diplome, decoraţii, legitimaţii, bilete de avion, LP-uri şi CD-uri, cărţi publicate, afişe, discuri de vinil cu autografe, instrumente muzicale vechi, un metronom, programe de sală şi multe alte piese intrate deja în patrimoniul muzeal, toate mărturii inefabile ale unei cariere artistice de excepţie: "*Am şi un carnet internaţional de conducere, păstrat după ce m-am întors din SUA. Cred că este unic. Este expus şi un bilet de avion din anii '70, care arăta ca un carnet de cecuri. Am păstrat câteva astfel de bilete şi le-am donat muzeului*".

"*Sper ca în viitor colegii mei artişti să doneze la rândul lor obiecte personale, pentru alte expoziţii colective!*" – spunea interpreta născută în zi de mare sărbătoare, pe 26 octombrie, atunci când îl cinstim pe Sfântul Dimitrie Izvorâtorul de Mir şi care scria în cartea sa, "*Minuni trăite*": "*Am reprezentat cu bucurie şi dăruire Arta Românească pe mai multe meridiane. Am avut vocaţia de a fi Artist. Triumful existenţei mele este însă altul: printr-o intervenţie divină, am devenit la 33 de ani Credincioasă. Cu ajutorul lui Dumnezeu şi al tuturor celor care m-au ajutat personal şi profesional – cărora le mulţumesc fără încetare – am aflat că Scena Vieţii este mult mai încăpătoare decât pare la prima vedere. Şi dacă tot ce am realizat va fi uitat într-o zi, sper că vor rămâne în urma mea Minunile Trăite, pe Strada Speranţei*"...

Oana GEORGESCU

Protocoalele succesului (4)

Abia acum, când ne aplecăm, într-un serial paralel, asupra istoriei festivalului "Melodii" de la Bucureşti realizăm cât de importantă a fost competiția "Şlagăre în devenire", organizată de Televiziunea Română şi inițiată de Titus Munteanu, ca izvor de refrene memorabile până în ziua de azi. Desfăşurată în decembrie 1983 şi difuzată pe micul ecran pe 2 ianuarie, anul următor, a 13-a ediție a concursului s-a intitulat "Cântecele Anului Nou" (că doar nu era să se cheme ale... Crăciunului!) şi n-a fost una cu ghinion, din contră. Nu prea au fost debuturi, doar Decebal Gaşpar ca solist, la piesa sa pe versurile Adinei Chivulescu "Când vine iarna", orchestrată de Corneliu Meraru. Alt instrumentist de vază al Orchestrei Radio, saxofonistul Dan Mândrilă, a orchestrat "creația totală" (muzică, text, interpretare) "Salutăm un an mai bun", a Claudiei Daniela Nacu. A existat un debut componistic, tânărul Ciprian Ghiban, cu "Lumină albă", aranjament orchestral Ionel

Cornelia Vorvoreanu

Tudor. Reveniri ("Şlagăre în... revenire", cum şi-a intitulat cândva un spectacol Teatrul de Ploieşti, unde este dirijor Viorel Gavrilă): Dan Stoian, Dan Beizadea, Eva Kiss, duetul Stereo, Dorin Anastasiu. Horia Moculescu şi-a încercat din nou şansa şi în postură de interpret alături de soția sa Ana-Maria, cu piesa pe versuri de Mihai Maximilian (adevărată poezie, ca de obicei) "A mai trecut un an". Culmea este că deşi a totalizat un punctaj înalt din partea juriului, 68 de puncte (reamintesc că totalul era 70, fiind 7 membri în juriu), n-a câştigat nici un premiu! Distincția principală, cea a juriului, a fost adjudecată din nou de Ion Cristinoiu, cu un "Vis de iarnă" căruia i-a dat viață Angela Similea, cu 69 de puncte. Specialiştii reuniți în studiourile RTV din Iaşi, Timişoara, Cluj-Napoca şi Bucureşti au optat, când un stabilit Premiul de Popularitate, pentru "De dorul tău", compoziția lui Dan Dimitriu cântată de Marina Florea. Dar Dan Dimitriu a contribuit, ca orchestrator, şi la succesul

Aurel Giroveanu

melodiei distinse (cu maximum de puncte, 12) cu Premiul Tinereții, "Pentru noi, pentru voi, tinerii" de Dinu Giurgiu, cântată de Cvintetul vocal Luchian. Cu asemenea melodii inspirate, era clar că Noul An putea să vină! Fuseseră încă o dată îndeplinite cele două obiective care ne animaseră în clipa când am pornit la drum cu acest proiect: în primul rând lansarea cât mai multor melodii de succes, justificând titulatura evenimentului, ceea ce s-a întâmplat din plin, grație în principal compozitorilor reputați, iar în al doilea rând descoperirea tinerelor talente din sfera compoziției, dar şi a interpretării. Aşa cum s-a putut constata până acum şi cum va reieşi în următoarele episoade, ambele deziderate

Dumitru Lupu

au fost îndeplinite şi... depăşite. Celelalte piese finaliste au fost "Oameni, să nu uităm!" de Viorel Gavrilă (solistă Marina Scupra), "Bun venit, An Nou!" de Dan Beizadea (cu Dorin Anastasiu) şi "Un an nou" de Dan Stoian (cu Eva Kiss).

Adevărat recordman al concursului "Şlagăre în devenire", tânărul compozitor Mircea Romcescu n-a lipsit nici la a 14-a ediţie a competiţiei, din 2 mai 1984 (observaţi că era nevoie de timp până se aduna o "recoltă" mulţumitoare de melodii). Ediţia a purtat numele "Primăvara tinereţii noastre", iar piesa lui, la care semna muzica şi versurile, "Timpul tinereţii noastre", a fost cântată de Olimpia Panciu. Dar deşi a întrunit 67 de puncte, a fost depăşită de alte câteva melodii foarte bune. În primul rând de creaţia lui Ion Cristinoiu pe versuri de Roxana Popescu, "Să-mi vorbeşti de primăvară", cu totalul maxim de 70 de puncte şi o interpretare de clasă, Corina Chiriac, ceea ce a dus la un nou Premiu al Juriului pentru neuitatul compozitor şi dirijor (dar Ion Cristinoiu, puţină lume ştie, este şi autor al unui volum de versuri şi al unui manual de

Temistocle Popa, Nicolae Călinoiu

percuţie, de mare actualitate şi azi). Spectacolul a fost deschis cu piesa înafară de concurs "Enola Gay" de Victor Arsene (orchestrată de trompetistul din orchestra Radio, Nelu Marinescu), solistă Dorina Varlam, ambele nume fiind noi în manifestarea noastră. O performanţă notabilă a obţinut creaţia lui Dan Dimitriu cântată de Marina Scupra "Marea mea iubire, tinereţea mea", care a primit două distincţii, Premiul de Popularitate şi cel al Tinereţii, acesta din urmă ex aequo, împărţit cu un debutant. E vorba de Alexandru Simu cu melodia "Când vezi copii râzând în soare", versurile fiind semnate de fostul coleg de clasă al fratelui meu Florin-Silviu la liceul "Dimitrie Cantemir" din Bucureşti, scriitorul Eugen Dumitru. Orchestrată de Ionel Tudor, melodia a fost interpretată de o altă debutantă, Eugenia Dan, alături de corul de copii Radio. Juriile s-au aflat în studiourile teritoriale ale RTV de la Cluj-Napoca, Iaşi, Timişoara şi fireşte Bucureşti. La doar un pas de premiul Juriului, cu 69 de puncte, a fost piesa lui Jolt Kerestely (deloc răsfăţat de premii, de-a lungul unei cariere prodigioase...) "Cântec de primăvară", adusă la microfon de Ioan Luchian Mihalea şi de duetul Stereo, foarte familiarizaţi cu competiţia. La fel de bine punctată în ierarhiile pentru premiile Juriului şi de Popularitate a fost creaţia lui Dumitru Lupu "Zi după zi", cântată în duet de Viorela Filip şi de tânărul actor cu înzestrări muzicale Vasile Filipescu. Au mai fost în finală cântecele "Aş vrea să fiu" de Decebal Gaşpar (şi solist) – orchestraţia Corneliu Meraru, "Învaţă cât eşti tânăr" de debutantul Bujor Mişcuţia (solistă Christine Bach), "Primăvara tinereţii

Ion Cristinoiu

noastre" de Dinu Giurgiu, solistă Carmen Răducanu (ultimele două orchestrate de Dan Dimitriu, extrem de harnic în epocă), "Tinereţe, tinereţe" de Dan Beizadea, solist Dorin Anastasiu (orchestraţia Corneliu Meraru), dintre interpreţi Christine Bach şi Carmen Răducanu fiind pentru prima oară pe podiumul competiţiei. Aşadar, la aceste prime 14 ediţii, multe nume noi, tineri alături de consacraţi, ceea ce mă face să scriu acum, prea adesea, cu durere în suflet, "regretatul" sau "regretata", pentru că în aceste patru decenii au plecat dintre noi doar de la acea ediţie Ion Cristinoiu, Dinu Giurgiu, Alexandru Simu, Bujor Mişcuţia, Dan Beizadea, Ioan Luchian Mihalea, Dorin Anastasiu, Dumitru Lupu, Eugen Rotaru... Ca să nu mai vorbim de cei

Marina Florea

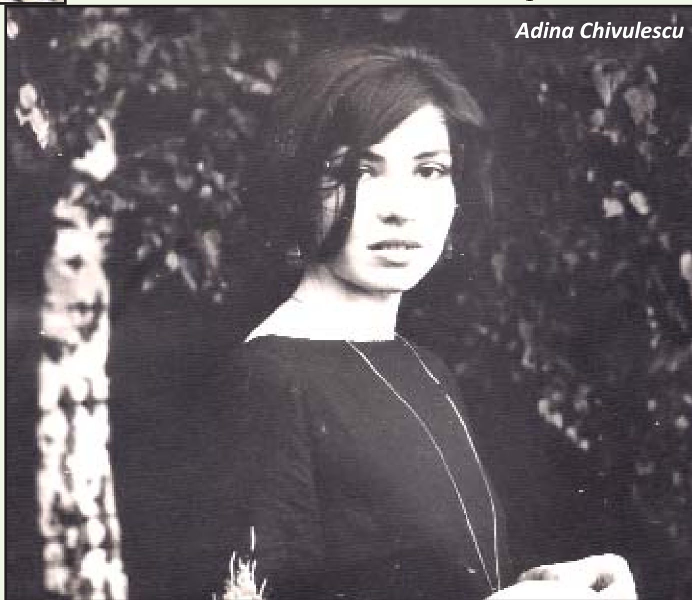
care cu siguranţă luminează cerul într-un concert "Şlagăre în devenire" cum nu va mai fi vreodată: Radu Şerban, Henry Mălineanu, Temistocle Popa, George Grigoriu, Edmond Deda, Camelia Dăscălescu, Aurel Giroveanu, Cornel Fugaru, Marcel Dragomir, Vasile V. Vasilache, Titel Popovici, Dan Stoian, Dan Ştefănică, Gabriel Mărgărint,

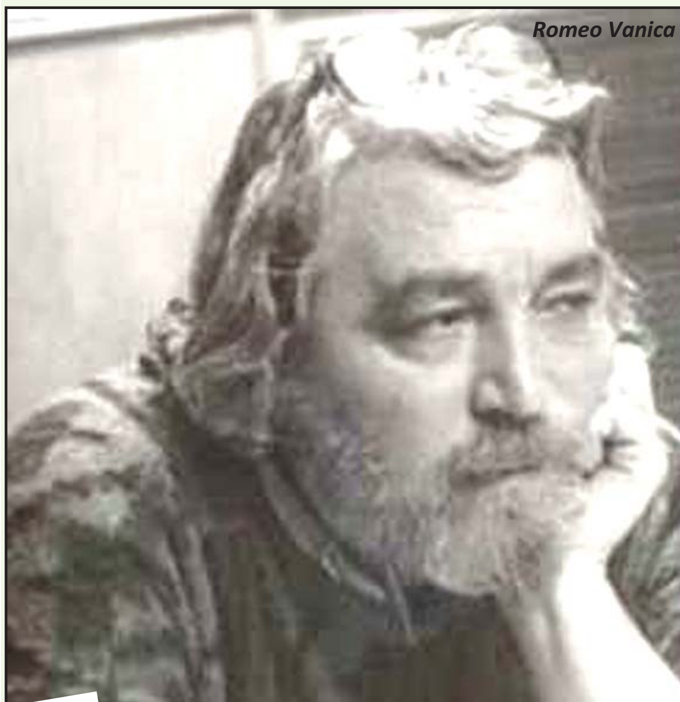
Gelu Mihăilă, Mihai Maximilian, Romeo Vanica, Ovidiu Dumitru, Aurel Storin, George Ţărnea, Angel Grigoriu, Romeo Iorgulescu, Corina Brăneanu, Stelian Filip, Puiu Creţu, Zoe Câmpeanu, Mihai Dumbravă, Saşa Georgescu, Liviu Tudan, Ion Lotreanu, Angela Ciochină, Dorin Anastasiu, Alexandru Stark, pentru că practic sunt mult mai puţini supravieţuitorii acelor ani atât de frumoşi din punct de vedere muzical...

Jolt Kerestely

Nu voi putea înţelege ce s-a întâmplat cu filmările de la concursurile "Şlagăre în devenire"! Cineva mi-a spus că s-au şters (de necrezut!), că nu mai există. Dar chiar deloc, pentru a retransmite ceva pe micul ecran din această pagină glorioasă de istorie a muzicii uşoare româneşti? Încă o dată se dovedeşte dispreţul TVR faţă de moştenirea artistică a neamului. Cele peste 200 de melodii în primă-audiţie lansate la "Şlagăre în devenire" reprezintă un patrimoniu inegalabil, un tezaur. Cu un simplu calcul, la acest concurs au fost lansate în doar câţiva ani mai multe creaţii de muzică uşoară înregistrate de compozitorii noştri (fireşte, nu din vina lor) în răstimpul de 31 de ani scurşi de la Revoluţie!

În ediţia a 15-a s-au aflat la debut în competiţie doi compozitori care au reuşit performanţa de a intra "din prima" în palmares, deşi îi despărţeau câteva decenii de viaţă, ceea ce nu i-a împiedicat să-şi încrucişeze spadele talentului la "Şlagăre în devenire". Venerabilul Aurel Giroveanu, pentru că era un nou sezon estival, iar tema era "Vară românească", a mizat inspirat pe vocea impresionantă a tenorului Florin Georgescu, intrând în posesia Premiului Juriului cu piesa de largă respiraţie, orchestrată de Ionel Tudor, "Concert pentru soare şi cer albastru, în do major". A împărţit însă acest premiu cu un adevărat campion al concursului nostru, Ion Cristinoiu, a cărui colaborare cu Corina Chiriac i-a adus o nouă victorie, cu piesa "Unde mi-ai fost?". În afară de Bucureşti, juriile au audiat piesele finaliste în studiourile din Craiova, Târgu Mureş şi evident Radio-Vacanţa, post care pe vremea aceea avea o popularitate uriaşă, fiind ascultat permanent la difuzoarele instalate pe plajă. Culmea e că piesa intitulată chiar "Radio-Vacanţa", de Dan Stoian, cu punctaje bune în toate cele trei clasamente, n-a reuşit să câştige nici un premiu! "Popularitatea" i-a fost suflată la mustaţă de "Vara în ţara mea" de Romeo Vanica (autorul celebrelor refrene de altădată ale formaţiei Mondial), debutant în concurs, versurile fiind semnate de Ovidiu Dumitru. După cum se ştie,

Adina Chivulescu

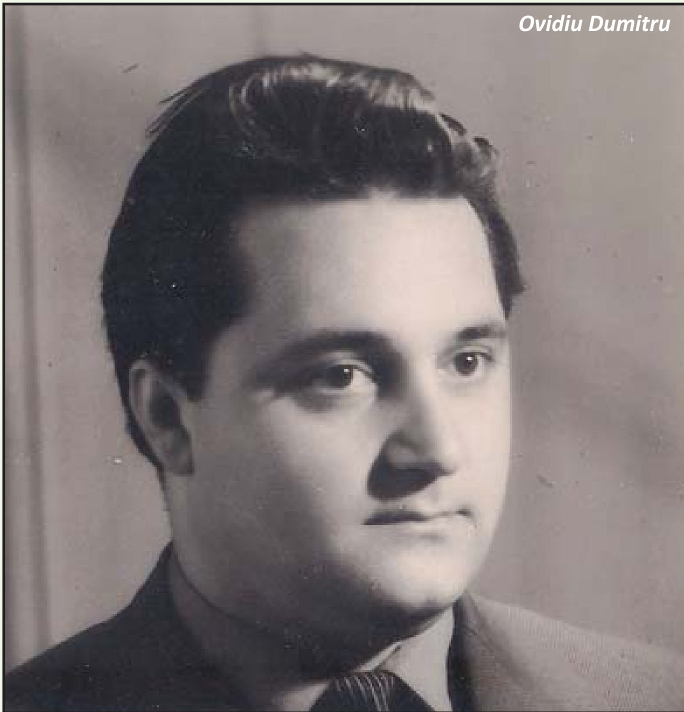

Romeo Vanica

Romeo şi fratele lui Mihai Vanica, şi el compozitor, sunt fiii "părintelui" corului de copii Radio, Ion Vanica. În ultima parte a vieţii Romeo Vanica, din păcate, n-a mai compus, devenind crainic de ştiri nocturne la Radio România...Ca şi la Juriu, egalitate perfectă şi la Premiul Tinereţii: una din laureate, "Eu voi cânta de dragoste" de Dan Dimitriu, se înscria drept favorită, după ce obţinuse un punctaj mare din partea juriului, în schimb surprinzătoare pentru unii a fost opţiunea pentru "A fost odată ca-n poveşti" de Dan Pavelescu, cu solista, tot braşoveancă şi ea, Adriana Stroe. Probabil surpriza s-a datorat faptului că fuseseră alte trei melodii cu punctaje superioare – reamintim însă că se vota separat şi independent. Multe aplauze au primit compozitorii Titel Popovici (ieşeanul a fost finalist cu "Vacanţa de vară", cântată de fosta lui elevă Carmen Rădulescu), Dan Ardelean, la debut (cu "Vara iubirii" - Trio Expres), Dumitru Lupu ("Tablou de vară" - Vasile Filipescu), ca şi veteranul veşnic tânăr Edmond Deda. Acesta, la melodia sa "Nu ştiu ce s-a-ntâmplat", a semnat şi textul, încredinţând-o marii speranţe a momentului, de care îl despărţeau multe decenii, Marina Scupra. Angela

George Grigoriu. Temistocle Popa

Ciochină şi grupul vocal 3T au revenit pe scena noastră, iar de data aceasta au fost şi două melodii înafară de concurs. Este vorba de "Vară de vis" de Dinu Giurgiu, orchestraţia Ionel Tudor, cu Dorin Anastasiu şi un grup de copii, respectiv "Vară de dor" a tânărului Ciprian Ghiban (orchestraţia Dan Mândrilă), solistă Adriana Stroe. Am fost primul şi constat că am fost şi ultimul care a anunţat şi semnatarii aranjamentelor orchestrale (îmi cer scuze că în serialul de faţă pomenesc însă rar şi textierii, din motive de spaţiu), veşmântul sonor fiind extrem de important şi uneori decisiv.

Şi a venit toamna şi se cuvenea să "acoperim inima" melomanilor, gândindu-ne la Nichita Stănescu, cu melodii cât mai frumoase la ediţia a 16-a, "Toamnă românească". Noi ca noi, dar mai ales compozitorii, textierii şi interpreţii, toţi... respirând uşuraţi că Ion Cristinoiu şi-a luat o mică pauză! Când am făcut, ceva mai sus, tristul apel al numelor intrate în Panteonul

Ovidiu Dumitru

genului am uitat că au mai fost câteva ediţii, aşa încât constat acum câte valori am mai pierdut ulterior, unele la vârsta deplinei maturităţi. Este cazul inefabilelor interprete Mihaela Runceanu şi Cornelia Vorvoreanu, care cântau pentru prima dată la "Şlagăre în devenire" în acea toamnă a anului 1984, Mihaela cu piesa Claudiei Daniela Nacu "Toamnă, ce să-ţi spun, toamnă..." (orchestrată de Dan Mândrilă), iar Cornelia cu "Cea mai frumoasă toamnă" de Titel Popovici. Eroul acelei ediţii a fost Jolt Kerestely (decan de vârstă astăzi, la 87 de ani, în ciuda unor probleme – multă sănătate, Joly!), care a cucerit atât premiul Juriului, cât şi al Tinereţii, cu "Un buchet de crizanteme", solistă Marina Florea. Tot 69 de puncte a întrunit şi "Toamnă blândă românească" de Ionel Tudor, text Mircea Block, cu Cvintetul vocal Luchian, aşadar de asemenea premiul Juriului, ex aequo. În schimb Marcel Dragomir, alt răsfăţat pe drept cuvânt al premiilor, n-a avut rival la "Popularitate", intrând în posesia acestui premiu cu o piesă cântată de Emilia Diţu, "Şi iată a sosit iar toamna...". Punctaje frumoase din partea juriului de specialitate au obţinut şi piesele semnate de Dan Stoian ("Cântă vântul o melodie"), Ionel Bratu Voicescu ("Toamnă românească"), Dinu Giurgiu ("Toamnă, bine ai venit!"), Dumitru Lupu ("Bucurie de toamnă"). Adina Chivulescu a fost de această dată nu numai textieră, ci a şi cântat în duet cu Decebal Gaşpar creaţia acestuia, orchestrată de Ionel Tudor, "Toamna are şlagărul ei". Marina Scupra, Angela Ciochină, Dorin Anastasiu, Vasile Filipescu, Eva Kiss s-au numărat între interpreţi, aceasta din urmă dând viaţă unei lucrări în afară de concurs, "Toamna mea" de Dan Beizadea, versuri Aurel Storin.

Simţeam în aer parcă apropierea unei "toamne" a concursului pentru că aşa e la noi, tot ce e bun sau merge bine trebuie distrus sau îngropat. Dovadă că au mai fost doar câteva ediţii ale "Şlagărelor în devenire"... (*Va urma*)

Octavian URSULESCU

Corina Chiriac

Muzica de dans

Sigur, înainte de 1990 noțiunea de muzică de dans era sensibil diferită de cea de azi, totuşi să nu uităm că în toate discotecile exista obligativitatea transmiterii unui procent de melodii româneşti de muzica uşoară, ceea ce a dus la un moment dat la necesitatea organizarii unui concurs de gen. Programat inițial pentru anul 1982, primul Concurs de muzică de dans pentru tineret a avut loc în 1985, în 30 şi 31 octombrie, la "Polivalenta" bucureşteană. Organizator principal a fost, aşa cum era normal, CC al UTC (era Anul internațional al tineretului), în colaborare cu UCMR, Consiliul culturii şi Radioteleviziunea Română.

Anton Şuteu

Practic, se continua initiațiva ce dusese la instituirea festivalului "Melodii", de pe aceeaşi scenă, muzica uşoară românească revenind în prim-plan după reluarea, în 1983, după şapte ani de întrerupere, a festivalului de la Mamaia. Ansamblul artistic al UTC a fost direct implicat prin formațiile sale – grupul vocal Choralis condus de Voicu Enăchescu şi trupa de dans modern "Izvor", coregraf Dan Ionescu, din punct de vedere muzical un rol important jucându-l şi formația condusă de compozitorul Ionel Tudor.

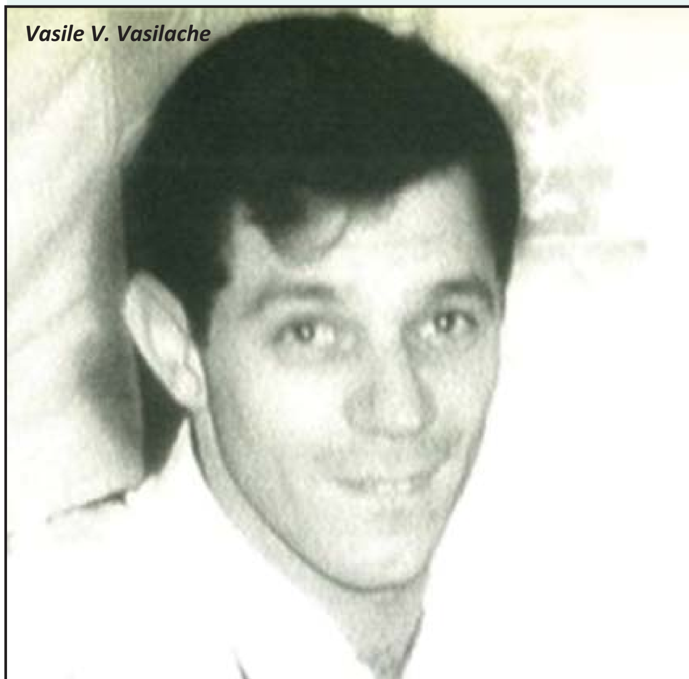

Marina Scupra

Prima seară a fost deschisă cu un "Prolog" instrumental aparținând lui Adrian Enescu, membru în juriu alături de Nicolae Călinoiu (preşedintele UCMR), compozitorii Anton Şuteu, Marcel Dragomir, Dan Ardelean, poetul Lucian Avramescu, coregraful Dan Ionescu (distins la Gală cu un premiu special al ziarului "Scânteia tineretului"), Valerian Mareş (instructor la CC al UTC, el avea să devină directorul Ansamblului "Tinerimea Română"), criticul muzical Smaranda Oțeanu, Marcela Stoica (din partea Consiliului culturii), Dumitru Moroşanu (redactor-şef adjunct al redacției muzicale a Radioteleviziunii Române), preşedinte al juriului fiind secretarul CC al UTC, Ioan Toma. Au fost 25 de piese finaliste, selecționate dintre cele 86 înscrise, 11 fiind laureate în Gala de a doua zi, când au fost audiate şi trei melodii în afară de concurs, aparținând membrilor juriului. Este vorba de "Prietenă ți-e muzica" de Anton Şuteu (Silvia şi Mircea Dumitrescu), "Îmi acordați un dans?" de Marcel Dragomir (Emilia Dițu, aureolată de un premiu I la Mamaia) şi "Nu e adevărat" de Dan Ardelean (Simona Florescu). Înafara de trupa "Izvor", ilustrații coregrafice au mai fost oferite de formații de dans modern din Mangalia, instructor Petre Guiu (se pregătea într-un fel mutarea concursului în ambianța atât de propice de la Costineşti, unde vor avea loc următoarele două ediții) şi Constanța, de baletul Teatrului de revistă "Constantin Tănase" din Bucureşti (în coregrafia Feliciei Dalu) şi de formația de dans sportiv (pe atunci încă se numea "dans de societate"…) din Oradea, coregraf Andrei Şandor. Aceste ilustrații erau evident necesare, cu atât mai mult cu cât au fost ritmuri diverse – aerobic, breakdance, swing, jazz, latino, disco, într-o paradă ce

Silvia Dumitrescu

astăzi ni se pare greu de acceptat, având în vedere deformările realităților muzicale din acei ani din articolele unor jurnalişti care nici măcar nu au cunoscut perioada respectivă, cu destule rele, dar şi cu mai multe bune. Orădenii au oferit secvențe dansante sub genericul "Dansuri nemuritoare" – vals englez (sau boston) şi quickstep (din secțiunea Standard), cha-cha-cha şi samba (din cea Latino). Ansamblul artistic al UTC a premiat lucrarea lui Ionel Tudor "Azi, în secolul XX", interpretată de Cvintetul vocal "Luchian", în componența Cristian Caragea, Radu Florin, gemenii Dorin şi Sorin Georgescu şi evident Ioan Luchian Mihalea. Cotidianul "Scânteia tineretului" a acodat un premiu piesei lui Dumitru Lupu "Vreau să dansez", interpretată de actorul-cântăreț Vasile Filipescu. Cele trei mențiuni au mers către "Muzica te cheamă" (va deveni un şlagăr uriaş) de Şerban Georgescu, solistă Carmen Rădulescu (ea cântă de fiecare dată acest hit în concertele sale şi azi); "Te invit la dans" de Ion Cristinoiu (cu Mircea Dumitrescu); "Nu e vina ta" de Dan Creimerman (remarcat prin mențiunea specială a juriului la festivalul de la Mamaia), în egală măsură interpret. Premiul III a fost

împărțit de lucrările semnate de Cornel Fugaru ("Robotul", cu Mircea Dumitrescu) şi Cornel Meraru ("Mâini spre soare" - Mihaela Oancea). Revenită de la o manifestare muzicală desfăşurată la Praga, Marina Scupra (premiu pentru debut şi Diploma specială a juriului la Mamaia) a condus către premiul II piesa lui Dan Dimitriu "Zbor". Premiul Consiliului culturii a fost acordat unei alte melodii ce va rămâne peste timp drept o lucrare de mare valoare - "Dintr-un vis am strâns albastru" de Dani Constantin, solistă Mihaela Oancea. Premiul UCMR a fost înmânat lui Marius Țeicu pentru un cântec ce s-a bucurat de un meritat succes şi la Festivalul mondial al tineretului de la Moscova, "Dansul prieteniei", cu Cvintetul vocal "Luchian". Aşa cum se vede, erau relativ puțini interpreții tineri, moderni capabili să pună în pagina refrene dansante, de acele unele nume se repetă des. Premiul I a răsplătit valoarea lucrării lui Vasile V. Vasilache "Cine oare, cine?", interpretată de grupul vocal feminin 3T. Unii compozitori laureați au avut şi alte piese finaliste, semn că ei s-au pliat perfect pe specificul competiției, aceştia fiind Ion Cristinoiu ("Ascultă-mi sfatul" – Mircea Dumitrescu, "Să nu ne spunem "la

Vasile V. Vasilache

revedere"" – Marina Scupra, "Să păstrezi un loc pentru dragostea mea" – Silvia şi Mircea Dumitrescu), Dan Creimerman ("Din apa ta" – solist autorul), Dumitru Lupu ("Într-un dans" – Vasile Filipescu). Atât la nivel de compozitori, cât şi de textieri sau interpreți nota generală a fost aceea de tinerețe, lucru absolut normal, dar am avut, în calitate de prezentator, revelația tinereții spirituale a unui compozitor veteran, cu inima tânără, Aurel Giroveanu, finalist cu "Melodia tinereții", cântată de grupul vocal 3T. Chiar nepremiată, lucrarea lui Mircea Drăgan "Născută pentru dans", pe versurile mamei sale, Gina Teodorescu, a rămas în memoria publicului şi a adus-o la microfon pe Silvia Dumitrescu, care fusese o revelație la Mamaia (alături de grupul vocal Forte, Denis Roman sau Alexandru Oros), cucerind acolo Premiul CC al UTC. Mihai Elekeş a semnat piesa "Să zâmbeşti nu e greu", cântată de el alături de soția sa Liana Elekeş, iar Decebal Gaspar, lansat de concursul "Şlagăre în devenire", a fost finalist cu melodia "Nu voi dansa", versuri Adina Chivulescu, cântată de autor în duet cu Eva Kiss.

Alți autori tineri au înscris piese frumoase, chiar dacă nepremiate: Ilie Vorvoreanu ("Nu vreau să spun ce-nseamna a iubi", cu Cvintetul vocal "Luchian"), Dragoş Nedelcu ("Ritmul străzii" – Eva Kiss), Petre Magdin ("Ecouri" – Luiza Petcu), Alexandru Simu ("O lume de vis şi bucurie" – Eugenia Dan). Singura piesă instrumentală a aparținut Magdei Boboc, care a semnat şi orchestrația, "Promisiuni", pusă în valoare de trupa de dans modern "Izvor", în coregafia lui Dan Ionescu.

Vasile Filipescu

Fiind prima ediție, deci o încercare, o testare a compozitorilor, textierilor şi interpreților, ca şi ale publicului, concursul a durat după cum se vede doar două zile, prima fiind dedicată audierii melodiilor finaliste, a doua însemnând Gala laureaților.

Succesul i-a determinat însă pe organizatori să dezvolte acest proiect foarte interesant, mutând competiția la Teatrul de vară din Costineşti şi mărindu-i durata la trei zile, aşa cum am relatat în cronicile noastre anterioare. Se mai scrie în prezent, de către profesionişti, muzică uşoară românească originală de dans? Mult prea puțin, pentru că un asemenea concurs nu mai există, iar aici nu pot fi luate în considerare piesele simpliste, cu aceeaşi pulsație ritmică monotonă, realizată pe computer, pe care le auzim de dimineață până seara la posturile de radio…

Marius GHERMAN

Olimpia Panciu, Marius Țeicu, Mihai Constantinescu

Enrico Ruggeri – „La rivoluzione"

Enrico Ruggeri, unul dintre cei mai importanţi artişti rock ai Italiei, va lansa un nou album cu ocazia împlinirii a 50 de ani de carieră.

Născut la Milano în 1957, Ruggeri avea să debuteze în lumea muzicală în anul 1972. După lansarea a două

albume împreună cu trupa punk Decibel („Punk" în 1977 şi „Vivo da re" în 1980), Enrico Ruggeri şi-a început în anul 1981 cariera solo. Lansând peste 30 de albume de studio, înregistrând vânzări de milioane de discuri (numai albumul din 1991 intitulat „Peter Pan", a reuşit să vândă un număr record de 400.000 de discuri în doar câteva luni), Enrico Ruggeri a devenit o figură marcantă în industria muzicală italiană de la sfârşitul secolului XX şi începutul secolului XXI. Ruggeri s-a făcut remarcat şi în calitate de compozitor. Fie că a scris pentru propriile proiecte solo, pentru trupa Decibel sau pentru numeroşi cântăreţi italieni, compoziţiile lui Ruggeri se remarcă prin liniile melodice aparte îmbogăţite prin *sound*-ul strălucitor al genurilor punk, pop şi rock.

Noul album „La rivoluzione", la care Enrico Ruggeri a lucrat în ultimii doi ani, vă apărea în martie şi va cuprinde 11 piese, ce vor destăinui o meditaţie a artistului italian asupra generaţiei sale. Single-ul cu acelaşi nume, extras de pe album, a fost deja lansat însoţit de un videoclip, regizat de Mehmet Gurkan, produs de Milkit Film Studio.

În 50 de ani de carieră, piesele interpretate sau scrise de Enrico Ruggeri au devenit o parte din istoria muzicii italiene, îmbogăţindu-i patrimoniul.

Premiile Grammy 2022 – amânate

La fel ca în fiecare an de la începutul pandemiei, organizarea evenimentelor majore din industria muzicală a suferit modificări şi, spre dezamăgirea fanilor, au avut loc întârzieri, amânări sau chiar anulări. Aşteptată cu sufletul la gură încă de la anunţarea listei celor nominalizaţi, Gala Premiilor Grammy, care trebuia să aibă loc în data de 31 ianuarie, în Los Angeles, a fost amânată din cauza creşterii exponenţiale a cazurilor de Covid-19 în California.

Cea de-a 64 Ediţie a Premiilor Grammy a fost însă reprogramată într-un orizont de timp îmbucurător pentru fani, dar mai ales pentru artiştii nominalizaţi, şi va avea loc în data de 3 aprilie în Las Vegas, fiind pentru prima oară

când Premiile Grammy sunt găzduite de unul dintre cele mai renumite oraşe din lume.

Printre artiştii nominalizaţi la categoriile principale se numără nume importante precum ABBA, Justin Bieber, Ed Sheeran, Taylor Swift, Kanye West sau Billie Eilish, dar şi artişti care s-au făcut remarcaţi pe scenele internaţionale în ultimul an, cum sunt Olivia Rodrigo şi Glass Animals.

David LAPADAT

Ramona Horvath şi Nicolas Rageau: un disc şi un turneu

„Unul dintre cei mai originali pianişti din Paris." („Jazz Hot") „Muzicalitate maximă, tehnică impecabilă şi tuşeu de catifea." („Jazz Magazine") Când aud numele pianistei Ramona Horvath, eu unul mă gândesc instant la cel mai influent pianist român de jazz – Jancy Körössy. Elevă, apoi partenera sa de scenă (şi de discuri - „Dor de România", respectiv „Let's Fall in Love" – Manuela Cara), duce mai departe, de peste un deceniu, experienţa acumulată în colaborările cu maestrul. Stabilită la Paris, cu o carieră serioasă în metropola franceză, Ramona a edificat grupuri de acompaniament pentru concerte, dar şi discuri. Între instrumentiştii cu care a făcut echipă în timp, contrabasistul Nicolas Rageau este şi cel mai constant în colaborarea cu pianista.

După câte un disc în cvartet, respectiv trio, a treia propunere a pianistei este şi cea mai provocatoare (inclusiv pentru componenţa aleasă). Plecând de la o piesă unică deosebită, rar cântată de Duke Ellington (de pe un disc înregistrat pentru regina Angliei, presat într-un singur exemplar!), duoul şi-a măsurat forţele artistice cu câteva teme standard (Duke Ellington, Billz Strayhorn), adăugând

firește și compoziții ale fiecăruia dintre membri. Editat oficial în 2019 de un label francez celebru în jazz, Black & Blue, discul „Le Sucrier Velours" a fost primit foarte bine de critica de specialitate, lansând mai multe concerte, atât în Franța, cât și în alte câteva țări europene.

Mai mult, în momentul în care pandemia a lăsat garda jos, cei doi muzicieni au pus la cale un turneu în România (Cluj – Brașov – Focșani – București), între 14 și 22 septembrie 2021: „Impressions de voyage in jazz: Enescu, Ellington, Ravel". Sub patronajul Festivalului „George Enescu", co-finanțat de AFCN, periplul (organizat de Asociația pentru Muzică, Artă și Cultură) a inclus nu doar recitaluri la temă, ci și sesiuni de masterclass cu elevii unor colegii de muzică / artă.

Muzicienii au marșat și de această dată pe intersecția dintre muzica clasică și jazz; o relație intimă, pluridimensională, atunci când sunt luate în calcul personalități ale fiecăruia dintre aceste genuri majore: Enescu, Ravel, Debussy, Satie, Fauré respectiv Ellington, Strayhorn. Firește, nu au lipsit compozițiile Horvath și Rageau.

Dacă nu aveți discul, vă recomand o piesă și mai nouă, cântată în premieră la Palatul Șuțu, cu impresii de călătorie din turneu, în marginea ideii de „Impresii din copilărie" de George Enescu (am înregistrat-o pentru un proxim reportaj „Remix" la TVR 3, dar va fi postată și pe youtube). Pe mine m-a dus cu gândul la Körössy... dar pe dv?

Doru IONESCU

Recordurile lui Marian Nistor

Despre Marian Nistor, creatorul "fenomenului Savoy", am scris. În fiecare nouă melodie a sa descopăr un filon original, inspirație veșnic proaspătă, elemente folclorice inserate delicat și cu desăvârșit bun gust. Acesta este al zecelea album din seria "Best of",

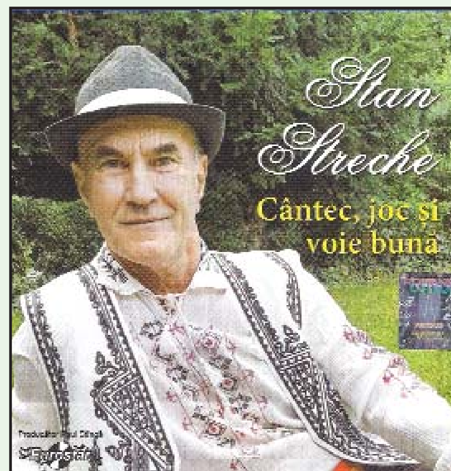
cu cele mai frumoase melodii Savoy, și pe fiecare au fost în jur de 20 de piese! Marian Nistor este indiscutabil unul dintre cei mai prolifici compozitori români de muzică ușoară și cu certitudine cel care deține recorduri discografice neegalate. Nu putem decât să sperăm că ritmul aparițiilor la casa de discuri Eurostar va crește, planul va fi depășit, ca pe vremuri, pentru a fi împreună și la "Best 20"!

Intitulat "Crăiasa apelor", după melodia de mare succes ce deschide albumul, acest "Best 10" este o pagină de istorie, incluzând atât melodii lansate înainte de 89, cât și după, remasterizate de Andrei Kerestely. Dintre melodiile vechi, se cuvin amintite "Aud", pe versurile Anei Blandiana, și "Povești și jocuri", versuri George Țărnea, ambele interzise la difuzare înainte de Revoluție din cauza versurilor celor doi poeți. El însuși poet, Marian Nistor și-a rezervat doar două cântece, celelalte beneficiind de versurile unor poeți importanți – înafară de cei deja amintiți fiind Octavian Goga, Șt. O. Iosif, Mihai Codreanu, Corneliu Vadim Tudor, Ion Lotreanu sau basarabenii Grigore Vieru și Dumitru Matcovschi. Insist asupra acestui aspect, fiindcă muzica Savoy n-a făcut niciodată rabat de la distincție, eleganța sentimentelor, mesaj romantic, sentimente curate, de unde și fidelitatea peste decenii a admiratorilor necondiționați. Marian Nistor este compozitor și orchestrator al tuturor pieselor și solist vocal la multe din ele. Dorina cântă singură emoționanta "Măicuța mea de dor", iar trei dintre piese îl au ca solist vocal pe fostul baterist al formației Savoy, Nicolae "Nicky" Rotărescu. Înafară de creația dedicată iubitelor mame, câteva au destinații clare – "Cântec pentru mireasa mea" a fost compus cu ocazia cununiei religioase a celor doi soți Nistor, iar "Cezara" (pentru Cezara Dafinescu) și "Cristina" (pentru Cristina Țopescu) au fost inspirate de frumusețea unor binecunoscute persoane publice. Din punct de vedere instrumental, Marian Nistor cântă la claviaturi, nai, chitară, iar regretatul muzician de jazz, valorosul Alin Constanțiu (alături de Savoy până în ultima clipă a vieții) mânuiește măiestru saxofonul și clarinetul. Găsim pe acest disc multe piese concepute într-o manieră pop mai pronunțată, pe gustul melomanilor tineri, cum ar fi "Bob de grâu", dar mai ales sonorități simfonice, orchestrații ample, maiestuoase, absolut cuceritoare. Marian Nistor a dirijat în acest scop orchestre alcătuite din instrumentiști ai Filarmonicii "George Enescu" și ai orchestrei Radio, ceea ce constituie o premieră și în egală măsură o performanță.

Sunt convins că melomanii vor reasculta cu încântare titluri din repertoriul de aur Savoy, cu prezențe în topurile muzicale și difuzate și astăzi, cum ar fi, între altele, "Crăiasa apelor", "Vorbește-mi de dragoste", "Octombrie", "Pintea", "Lied cu fluturi" sau "Ce nori s-au rătăcit în noi". CD-ul de față se înscrie în buna tradiție a aparițiilor de colecție ale casei de discuri Eurostar, toate laolaltă alcătuind istoria și legenda muzicii noastre ușoare, o istorie care încă se scrie...

Stan Streche: „Cântec, joc și voie bună"

Casa de discuri Eurostar este consecventă în a încuraja talente din toată țara, indiferent de genul muzical și de vârstă, șansa apariției pe un CD de calitate fiind prețuită de artiști din toate generațiile. Stan Streche nu întâmplător a dat albumului său acest titlu binecunoscut, pentru că el a inclus între cele 14 piese atât melodii populare de notorietate, cât și mari șlagăre de muzică ușoară cu tentă

folclorică. Astfel, ascultătorul se va bucura la audierea, interpretate în manieră personală, a unor titluri de mare circulație, cum ar fi "Căsuța noastră", "Dar-ar naiba-n tine dragoste", "Mărioară de la Gorj", "Cine-a pus cârciuma-n drum", "Mărie și Mărioară", "Fetele lui tata", "Morărița", "Cocoșelule". Un disc reconfortant. (**O. U.**)

Colega mea Anda

Prenumele ei real din buletin era de fapt Anca, părinții nu anticipaseră cacofonia, mai ales că pe atunci erai strigat, inclusiv la catalog, ca la armată, numele de familie primul. Era smeadă, ca şi mama ei, armeancă, pe care am cunoscut-o, stăteau pe Calea Moşilor, pe dreapta cum vii dinspre Obor, peste drum de un cinematograf de care

mama mea îşi aminteşte bine, "American". Apoi totul s-a demolat, au apărut blocurile şi culmea este că peste ani Anda avea să locuiască într-un apartament tot pe Moşilor, pe partea cealaltă însă, aproape de intersecția cu str. Mihai Eminescu. Am fost prieteni apropiați, am vizitat-o în toate locuințele, inclusiv în cea unde stătea cu Dan Tufaru, undeva prin Titan. În apărarea fiicei sale Ioana, acuzată de mulți fără a fi informați, pot mărturisi acum că Anda mi-a dezvăluit cândva, disperată, că aceasta suferă de bulimie, boală de care nu se vorbea pe atunci şi deci nu era tratată în nici un fel. Spre cinstea ei, acum doi ani Ioana a încercat să editeze la casa de discuri Eurostar un CD în memoria mamei sale, dar n-a reuşit.

Înainte de a fi colegi de scenă şi colaboratori, prietenia noastră s-a cimentat la Liceul „Dimitrie Cantemir", pe atunci Şcoala medie nr. 11 „Dimitrie Cantemir", situat aproape de locuințele noastre. Anda era cu un an mai mare decât mine şi cu unul mai mică decât regretatul meu frate Florin-Silviu Ursulescu, care la un moment dat a fost comandantul unității de pionieri a liceului – puțini mai ştiu azi ce onoare însemna asta. Dacă eu şi fratele meu eram între cei mai buni la baschet (eu am fost chiar căpitanul echipei liceului), matematică (privesc cu nostalgie diploma de pe perete, semnată de acad. Grigore Moisil, primită când am cucerit premiul II la Olimpiada republicană), limba română (nu întâmplător ne-am îndreptat amândoi ulterior, deşi politehnişti, către jurnalism), Anda era vedeta trupei de teatru, coordonată de profesoara Drâmbă, care n-avea nici o legătură cu scena (preda parcă matematica), dar era pasionată de luminile rampei. Trupa de teatru a liceului era „arondată" actualului Teatru Nottara, fiind îndrumată, dacă nu mă înşel, de soția marelui scriitor Camil Petrescu, actriță. Peste ani aveam să devenim buni prieteni cu fiii acestuia, Camil jr. şi Ocu, mari colecționari de muzică. Aşadar teatrul a fost prima şi mistuitoarea pasiune a Andei, nefiind de mirare că nu s-a lăsat, după numeroase încercări neizbutite (cine îşi mai aminteşte azi de cei care i-au fost preferați de comisiile de admitere respective?), până nu a devenit o studentă întârziată, dar absolut merituoasă, a Institutului de Artă Teatrală şi Cinematografică. Ar fi meritat multe roluri în teatru, în film, avea un talent excepțional. Cu câțiva ani în urmă am prezentat la magazinul „Muzica" din Capitală lansarea unui album al marelui compozitor basarabean Eugen Doga, editat de aceeaşi casă de discuri Eurostar de care am amintit, la evenimentele căreia Ioana Tufaru este adesea prezentă. Între altele, actrița Medeea Marinescu, Alexandru Arşinel şi Mihai Constantinescu au evocat neuitatul film „Maria-Mirabela", acesta din urmă cântând tema muzicală a filmului, interpretată în duet cu Anda în coloana sonoră a peliculei regizate de Ion Popescu-Gopo, cu muzica lui Eugen Doga. La „Cantemir" am avut dascăli excepționali, cu care am evocat de fiecare dată, la întâlnirile noastre (inclusiv când s-a aniversat centenarul liceului), personalitatea remarcabilă a acestei vedete a şcolii, care mai dăduse anterior, să nu uităm, o stea a genului, pe Pompilia Stoian, vecina mea de pe str. Educației. Numele care-mi vin acum în minte, fiindcă ei au însemnat enorm şi în devenirea Andei, sunt Emil Giurgiuca, Vladimir Beliş, Anton Scornea, Victor Nuțu, Mihai Dragomirescu, Alexandrina Popa, Enric Klosovschi, Elena Marinescu, Constantin Şerbănescu, Victor Dumitriu, Constantin Manolescu, Constantin Bădina, Ion Fălculete, Iosefina Cernica, Doina Angheluță, Viorica Codoi, Irina Schwartz, Sergiu Lăpuşneanu, doamna Ceaikovschi (locuia gard în gard cu şcoala, lângă groapa de nisip pentru atletism), dl. Văgâi, profesorii de sport Poenaru şi Drâmbă – îmi cer scuze că nu mi-i amintesc pe toți. De fiecare dată când ne aminteam cu Anda de anii de şcoală ne amuzam copios de poreclele date de noi unora din profesori, „Fonfi", „Escrocu", „Diapazon". Am evocat-

o cu emoție pe Anda Călugăreanu în urmă cu câțiva ani, pe scena Teatrului Național, la aniversarea a 150 de ani de la înființarea actualului Colegiu Național „Dimitrie Cantemir", în spectacolul regizat de actorul Vlad Rădescu, şi el fost cantemirist. În public se afla şi Pompilia Stoian, aflată în acele zile la Bucureşti, dar mi-am dat seama după aceea că elevii actuali habar n-aveau cine sunt ele! Poate n-ar fi rău dacă actuala conducere a liceului ar populariza (un panou de onoare cu fotografii, filmări, proiecții, înregistrări, tipărituri) gloriile de altădată, care de fapt sunt atât de importante pentru istoria colegiului.

Elevă eminentă la limba franceză, Anda avea un accent perfect, graseia parizian. Îmi aduc aminte de unul din primele spectacole în care am admirat-o din sală, la Casa de cultură a studenților. Acompaniată de formația Sincron condusă de Cornel Fugaru, Anda m-a impresionat teribil cu melodia lansată de Salvatore Adamo, „Tombe la neige". A urmat apoi rapidă consacrare, participarea la festivalurile internaționale „Cerbul de aur" (mențiune) şi Knokke (Belgia), lansarea a numeroase şlagăre, turnee. Cred şi acum, deşi îi respect decizia, că a greşit abandonînd muzica uşoară, care o făcuse vedetă, în favoarea folk-ului, probabil însă actrița din ea era atrasă de poezia acestui gen, chiar dacă asta o îndepărta de gloria de altădată. În schimb micul ecran i-a oferit posibilitatea de a-şi pune în valoare talentul artistic de mare diversitate: sub bagheta lui Alexandru Bocăneț în celebrul trio alături de Florian Pittiş şi Dan Tufaru, aşa cum rămân la părerea că a fost cea mai bună animatoare a emisiunilor TV pentru copii. S-a prăpădit în floarea vârstei, la maturitate artistică, căci „N-a avut noroc", cum glăsuieşte şlagărul lui Ion Cristinoiu. Am fi vrut să ne mai ofere ani mulți „O portocală", altă piesă de mare succes încredințată ei de Marius Țeicu, dar n-a fost să fie... De-acolo din Ceruri sunt sigur că ne-a auzit nu o dată, inclusiv pe micul ecran, cântând împreună cu Pompilia Stoian imnul liceului „Cantemir", compus de profesorul de muzică Anton Scornea (a trăit 100 de ani!) pe versurile dascălului de franceză Vladimir Beliş: „Cantemir este numele şcolii/ Ai cărei elevi suntem noi/ Sus fruntea că ştim să fim solii/ Progresului, vremilor noi!". Ce n-am fi dat să fii alături de noi, dragă Anda...

Octavian URSULESCU

Albumul cu amintiri

● Titus Andrei a condus cu o mână de maestru, decenii la rând, redacția de muzică uşoară de la Radio România, redacție din păcate desființată inexplicabil de persoane aflate vremelnic, pe considerente politice, în fruntea instituției. În prezent, reputatul specialist mai are unele mici colaborări la postul de radio de care a fost atât de legat şi este invitat în juriile competițiilor de muzică uşoară din țară, jurii în care adevărații specialişti ajung tot mai rar, organizatorii recurgând la formule ieftine, cu invitați mai puțin notorii sau de pe plan local.

● Până la a fi desființat abuziv de autoritățile locale, Teatrul de revistă "Fantasio" din Constanța era o forță în domeniu, rivalizând nu o dată cu mult mai titratul teatru "Constantin Tănase" din Bucureşti. De altfel, la "Fantasio" a fost organizat câțiva ani la rând un Festival național al teatrelor de revistă. Între timp, secțiile respective de la Deva, Baia Mare sau Cluj-Napoca au dispărut, doar la Ploieşti şi Galați mai pâlpâind pasiunea pentru divertismentul muzical-umoristic. Revenind la "Fantasio", teatrul de pe litoral avea la un moment dat cea mai atractivă "linie" feminină de balet (în care strălucea Sida, soția lui Dan Spătaru), dirijori-compozitori de marcă, Aurel Manolache şi Dumitru Lupu, actori comici de talie, Jean Constantin şi Gelu Manolache, dar şi solişti valoroşi de muzică uşoară, în frunte cu Ileana Şipoteanu, care apare în fotografia alăturată. Decoruri, eleganță, costume, balet, artişti valoroşi, iată ce au reuşit să desființeze forurile locale, prin cvartetul Mazăre-Constantinescu-Iancu-Zgabercea... (**M. G.**)

Olga Caloianu, Nicoleta Moței: „Mă-ntorc pe ulița de-altădată"

Sunt foarte legat de Vrancea, județ unde am prezentat probabil cele mai multe manifestări muzicale din carieră, aşa încât mă bucură mult să semnalez un nou album de excepție al Casei de discuri Eurostar, recomandându-vă din inima două artiste absolut remarcabile, mamă şi fiică.

Olguța Caloianu s-a născut în comuna Nereju, județul Vrancea, comună vestită pentru tradițiile sale folclorice, aşa încât s-a format artistic în acest mediu propice.

Colaborările cele mai importante le-a avut cu orchestra "Doruleţu" a Casei de cultură din Buzău, dirijor Nelu Vişan, şi cu orchestra "Brăduleţu" din Focşani. O bună perioadă de timp a cântat în Italia, bucurându-i cu cântecele dragi pe românii din diaspora, alinându-şi propriul dor de casă părintească, de uliţele satului, de dorul părinţilor prin cântecele frumoase incluse pe acest disc, cum ar fi "Mă-ntorc pe uliţa de-altă dată", "Departe de-a mea copilă", "Nu vând casa de la ţară" sau "Sufletul de dor mi-e plin".

Am prezentat multe concerte ale Ansamblului profesionist "Doina Vrancei" din Focşani, în care strălucea de fiecare dată solistul Nicolae Moţei (renumit interpret de pe plaiurile Mioriţei, care a valorificat multe bijuterii folclorice locale), dar nu m-am gândit vreodată că voi ajunge s-o ascult cântând la fel de convingător pe superba lui fiică, Nicoleta Moţei, autentic top-model al ţării noastre!

Nicoleta Motei a apărut în videoclipuri ale unor artişti de frunte (Provincialii, Akcent, RBD) şi a fost co-prezentatoare la emisiunea "Folclorul contraatacă" de la Antena 1. Şi chiar că în cazul ei folclorul a... contraatacat cu deplin succes pe discul de faţă, reamintindu-ne totuşi că nu întâmplător reputaţii regizori muzicali, compozitorii Jolt şi Andrei Kerestely ("Midi Sound Studio", unde au fost făcute înregistrările), au fost fermecaţi de înzestrările vocale ale încântătoarei fiice Nicoleta, venită iniţial doar să-şi însoţească mama la imprimări.

Nicoleta a absolvit Liceul de muzică şi arte plastice "Gheorghe Tattarescu" din Focşani, unde a studiat pianul, chitara şi flautul, după care a fost licenţiată la Facultatea de Economia Turismului Intern şi Internaţional din Bucureşti.

Antecedentele sale muzicale nu se opresc însă aici, întrucât a făcut parte, ca soprană, din corul liceului de muzică, dirijat de prof. Doina Rentea, din corul bisericii şi din binecunoscuta corală "Pastorala" din Focşani, condusă de dirijorul Dumitru Săndulachi, cu care a participat la numeroase concursuri naţionale şi internaţionale, între care cel de la Lons, în Franţa, unde a cucerit două premii la secţiunea "Voci tinere", premiul II la Interpretare şi cel de Popularitate la folclor. În prezent este căsătorită şi are fetiţe gemene de 6 anişori care i-au inspirat melodiile "Am două fetiţe în casă", "Am fetiţe gemene" şi "Când eşti soră lângă soră".

CD-ul conţine 12 melodii inspirate din viaţa şi trăirile protagonistelor, versurile aparţinându-le. Acompaniamentul revine orchestrei "Ciocârlia", în frunte cu reputatul dirijor şi compozitor Ion Ivanovici. (**O. U.**)

Elena Mîndru: „Hope"

Este una dintre marile noastre soliste de jazz ale prezentului, s-a stabilit la Helsinki împreună cu soţul ei, pianistul Tuomas Turunen. După trei CD-uri în nume propriu şi unul împreună cu Jyvaskyla Big Band (da, din oraşul în care este stabilit virtuozul pianist român Marian Petrescu), în această vară Elena a a ajuns din nou la Cluj, oraşul natal, pentru a lansa "Hope" (sub egida Eclipse Music), Influenţată de muzica tradiţională românească pe trei dintre precedentele opus-uri, Elena a păstrat de astă-dată o altă caracteristică a sunetului cvintetului său de-a lungul anilor – prezenţa viorii.

Discul este marcat de întâlnirea soţilor Turunen cu un alt violonist – Adam Baldych, cei trei semnând compoziţiile incluse. Un sound general în care vioara întâi rămâne vocea Elenei. Influenţată de pandemie, solista a promovat în ultimul an video-singles precum „Hay Moon" „Run Away", „Foliage" şi fireşte titulara „Hope", dând o ilustrare pe măsură atât muzicii în sine, cât şi mesajului insistent (vizavi de variatele şi nefastele aspecte ale ecocrizei globale). Celor trei solişti le este alături vechiul tandem ritmic - Oskari Siirtola (contrabas) şi Anssi Tirkkonen (baterie). Excelent aranjamentul Elenei pe celebra compoziţie Sting, „Walking on the Moon" (**Doru Ionescu**).

Revistă lunară de informare, opinie şi dezbatere editată de UNIUNEA COMPOZITORILOR ŞI MUZICOLOGILOR DIN ROMÂNIA şi finanţată cu sprijinul MINISTERULUI CULTURII

ACTUALITATEA MUZICALĂ

Redactor şef: Mihai COSMA
Redactori: Octavian URSULESCU
Norela-Liviana COSTEA
Secretar de redacţie: Costin ASLAM

Corespondenţi naţionali:
Sanda HÂRLAV MAISTOROVICI, Mariana POPESCU, Vasilica STOICIU-FRUNZĂ, Cristina ŞUTEU, Alex VASILIU, Petre-Marcel VÂRLAN

Semnează în acest număr:
Dumitru AVAKIAN, Loredana BALTAZAR, Dan BUCIU, Lavinia COMAN, Oana GEORGESCU, Răzvan GEORGESCU, Doru IONESCU, David LAPADAT, Florian LUNGU, Carmen MANEA, Marin MARIAN, Doina MOGA, Costin MOISIL, Carmen STOIANOV

www.ucmr.org.ro

Adresa redacţiei: Bucureşti, Ecaterina Teodoroiu nr. 19, sect. 1, 010971, România. **Tel./Fax:** +40-21-312.98.67
E-mail: em@edituramuzicala.ro, editura@unmb.ro

TIPOGRAFIA - INTERSIGMA-ERICOM SRL
TEL: 021-242.30.32 ISSN: 1220-742x